Leto VI., štev. 82 | Ljubljana, nedelja 5. aprila 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 35.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842, - Praha číslo 78.180. Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 4. aprila.

Govor dr. Gosarja, ki ga je govoril v Narodni skupščini ob priliki proračunske debate, priča, da se klerikalni voditelji sami ne zavedajo nedoslednosti in nesamostojnosti svoje politike, ali pa v Beogradu za vedno slikajo delovanje in cilj svoje stranke v potvorjeni luči.

Dr. Gosar je kot glasnik SLS označil stališče napram državi in njeni politiki takole: «Ko naglašavamo svojo narodnost, moramo naravno poudariti tudi to, da je ta pojem narodnosti etičen, dočim smo politično tudi mi za narodno edinstvo. Mi smo samo za to, da tvorimo eno državo, za nas je tudi dejstvo, da smo en politični narod . . . Politično pravim, smo en narod, etično smo pa Slovenci narod zase . . .» S to izjavo se je dr. Gosar popolnoma odmaknil od stališča, ki ga je SLS s svojo avtonomistično in separatistično propagando zadnja leta zagovarjala kot edino pravilno. Z nio je SLS vrgla zahtevo po politični avtonomiji v ropotarnico: kajti kdor priznava, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en politični narod in se povrh še izrecno odreka svoji lastni državnosti, ta zametava glavni organizacijski princip narodnosti, ki zahteva za narod tudi svojo politično organizacijo in lastno suvereniteto. Nemogoče je, da bi bil isti narod na dve strani političen narod, enkrat sam zase, drugič pa skupaj s Srbi in Hrvati. Politično narodno edinstvo ne predstavlja le enotnega parlamenta, ene vlade in enega vladarja v enotni državi, marveč sili nujno sploh k popolnemu nacijonalnemu in državnemu unitarizmu.

Zavedamo se, da je naše nedinienie, ki je bilo leta 1918. izvršeno z historičnim aktom in pristankom celokupnega naroda, tudi še danes samo v početku praktične provedbe. Izenačenih nimamo niti najvažnejših zakonov in treba bo še dokaj let, preden bodo zabrisane med poedinimi deli našega naroda tisočletne, od tujcev nam umetno vcepljene plemenske razlike. Mesto «narodnostnih» bojev, ki so jih forsirali separatistični preostanki Avstro-ogrske v prvih letih po ustanovitvi Jugoslavije, pa se bodo brezdvomno razvili tudi pri nas boji za gospodarsko in socijalno ravnopravnost in za svobodni kulturni napredek. Zmagovalec bo vedno tisti, ki bo sposobnejši in ki se bo znal najspretneje uveljaviti nele med ljudstvom marveč tudi v vrhovni državni upravi in v ljudskih samoupravah, izvedenih v duhu najširše upravne dekoncentracije.

Pri dr. Gosarjevi izjavi o slovenskem «narodu» pa naj ga on imenuje etičnega, fiziološkega, biološkega, ali kakor hoče — ne gre toliko za definicijo, ki je mogoča v neštetih variantah in je koncem konca le akademične vrednosti, marveč gre za vprašanie praktične politike, za vprašanie udejstvovanja stranke glede na princine narodnega edinstva, četudi le v političnem smislu. Klerikalci so s svojo dosedanjo politiko storili vse, da bi doprinesli dokaze, da dr. Gosarjeva izvajania o narodnem edinstvu za klerikalce ne odgovarjajo istinitosti.

Včerajšnji «Slovenec» reproducira tudi oni del dr. Gosarjevega govora, ki se bavi s programom SLS. Dr. Gosarja najbolj boli resnica, da je njegova stranka klerikalna: zato je porabil vso zgovornost, da bi pred Srbi in Hrvati dokazal nekaj drugega. Delal jim je celo, če bi bila SLS že po svojem bistvu klerikalna, tedaj bi to za ureditev političnih razmer «med vami in nami tudi po moji sodbi bila preceišnja zapreka». Pri razlagi programa SLS je dr. Gosar dopovedoval, da ni niti v politiki, niti v gospodarskem in socijalnem pogledu na SLS nobenega klerikalizma: povspel se je celo do trditve, **da tudi v kulturnem programu SLS «ni niti sence klerikalizma»**. V resnici da je to «najboli svobodoljuben program kot si ga morete misliti». Glede duhovščine je povedal dr. Gosar, da se ni posluževala pri volitvah verskega terorja, da ima sicer duhovščina v SLS «velik vpliv», ki pa «fluktuira». «Zato trdim», je dejal dr. Gosar, «da SLS kljub tej fluktuaciji duhovniškega vpliva v njej ni bila v celoti nikdar klerikalna».

Ali je dr. Gosar naiven kakor otrok, ali pa je zavestno izkrivljal resnico, ko je tako govoril. SLS je ustanovljena kot tipična in izrazito klerikalna stranka po vzorcu klerikalnih strank drugod, ki pa po večini vse nosijo «ljudsko» ime (Volkspartei, Ljudovo strana, Popolare). Vrhovni šef SLS je katoliški škof, ki tiska glasila SLS v svoji tiskarni. V redakcijah listov SLS so glavni uredniki duhovniki zaupniki škofa. Glavno tajništvo SLS je v rokah duhovnika, ki ga postavlja direktno ali indirektno škof. Vsi ti vodilni in odločujoči funkcionarji SLS so dolžni, se strogo ravnati po instrukcijah, ki jih dobivajo od škofa, odnosno posredno iz Rima, odkoder se katoliški duhovščini v interesu politike Vatikana predpisuje politična taktika. Fluktuacija vpliva **politikujoče duhovščine, o kateri je** govoril dr. Gosar je mogoča le, kjer s med seboj bijejo kaplani in župniki z gosarjevci in drugimi posvetnjaki, kadar pa zapoje kriva palica prezvišenega gospoda, takrat so pa vsi klerikalci lajiki in kleriki, hipoma na kolenih. Za politiko SLS ni merodajna čista ljudska volja, marveč ukaz cerkvenih dostojanstvenikov. Ako bi dr. Gosar nobene druge odvisnosti ne poznal kakor ono, v katero uklepa škofovo časopisje vso SLS, bi ne mogel govoriti takih gorostasnosti glede vpliva duhovščine na SLS. Nastopite, g. dr. Gosar, samo enkrat proti politikujoči duhovščini, obsodite samo eno njeno zlorabo cerkve in verev politične svrhe, pa boste videli, kako hitro boste doigrali.

Klerikalizem ni samo slovenski pojav, on je sistematična internacionalna in anacionalna kužna organizacija rimske tekcije. Narod, ljudstvo in celo **država so klerikalcem le sredstvo, čegar** uporaba fluktuira po potrebi klerikalne politike in taktike. Kadar zahtevajo to interesi Vatikana, dvigne klerikalna hidra svojo glavo, če treba, tudi v vseh državah istočasno. Za to je v zadnjem času nov dokaz istočasna ofenziva klerikalizmu na Francoskem, na Češkem in pri nas.

Baš kulturni program klerikalizma je tista točka, ki loči po vsem kulturnem svetu duhove v zagovornike reakcije in v duhove svobodomiselnega napredka. Ako bi ne bilo v kulturnih principih globokega prepada med klerikalizmom in slovenskimi napednjaki, bi ne bilo treba deset in desetletnega boja med nami. Ako bi Jugoslavija izročila klerikalcem kulturno polje v poljubno eksploatacijo, pa bi bila takoj mirna Bosna. Ako bi bil dr. Gosar v resnici kulturen in svobodoljuben človek, bi ne mogel biti klerikalec in zato tudi ne pristaš SLS.

Rekonstrukcija vlade odgodena

Izvrši se še le ta teden ali morda še le po praznikih. — Avdijence na dvoru. — Delegati za pogajanja z Vatikanom. — Poslanci in ministri se razhajajo.

BEOGRAD, 4. aprila. p. Od 6.30 do 9. zvečer je bil na dvoru minister prosvete Pribičević. Kralj je sprejel v avdijenci tudi zunanjega ministra dr. Ninčića.

Nocoj se opaža že splošen zastoj v političnem življenju. Poslanci so že večinoma odšli na velikonočne počitnice in tudi ministri so pripravljajo na odhod. **Rekonstrukcija vlade, ki so jo pričakovali za danes ali jutri, je nemara preložena na ponedeljek ali sredo. Doznava se tudi, da ni izključeno, da se preosnuje kabinet šele po povratku ministrskega predsednika Pašića iz Dalmacije, kamor odpotuje v torek ali sredo na oddih. Tako pride do rekonstrukcije šele par dni pred zopetnim sestankom Narodne skupščine.**

Nocoj je imel zadnjo konferenco Ljuba Davidović z dr. Trumbićem in Pavlom Radićem, ki sta nato odpotovala v Zagreb. Minister za zdravstvo dr. Sretko Miletić se je odpeljal nocoj v Skoplje, kjer se svečano otvori v prisotnosti večjega števila zdravnikov iz zavezniških držav naved za pobijanje tropičnih bolezni. Minister bo posetil potem stanice za malarijo v Južni Srbiji.

Vlada je določila našega poslanika pri Vatikanu dr. Smodlaka in bivšega ministra ver dr. Janiča za effektivna zastopnika vlade pri pogajanjih z Vatikanom glede konkordata.

SEJA ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Beograd, 4. aprila. r. Danes je imela sejo zakonodajna sekcija za pretres stanovanjskega zakona. Poleg tega je imela sejo tudi sekcija za pretres tiskovnega zakona ter je bilo prvih osem členov tega zakona sprejetih brez izpremembe. O členu 8. se je vršila daljša razprava, ki se bo nadaljevala v ponedeljek ob 9. dopoldne.

Vstop radićevcev v vlado je sedaj še nemogoč

Dokler je HRSS pod Obznano, njeni voditelji pa v zaporih radi veleizdaje, ni govora o vstopu radićevcev v vlado. — Dejanja morajo pokazati, da tudi volilci odobravajo novo radićevsko deklaracijo. — Ali so radićevci lojalni?

Beograd, 4. aprila p. Preokret, ki je nastal zadnje dni pri radičevcih glede splošnega stališča do ureditve države, se v vseh političnih krogih živahno razpravlja. Današnja »Reč«, glasilo samostojnih demokratov je priobčila na uvodnem mestu članek, ki je vzbudil v Beogradu naravnost senzacijo. Ker je članek pisan od avtoritativne strani, ga tolmačijo v političnih krogih kot energičen nastop samostojnih demokratov proti beganju javnosti z nezrelimi kombinacijami o predstoječem vstopu radičevcev v vlado. »Reč« piše:

»Izvestno časopisje je polno fantastičnih vesti o pogajanjih med radikali in radičevci o novem političnem položaju, o novi vladi R .R., ki naj bi nadomestila kabinet P. P. itd. Vse te testi so plod najbujnejše fantazije, ali pa imajo namen, sejati nezaupanje med skupinama Narodnega bloka in na ta način izpremeniti današnjo politično situacijo.

Popolnoma izključeno je, da bi se vršila med radikali in radičevci kakršnakoli pogajanja. Pregovori ne bi imeli smisla ker ne morejo imeti uspeha, ki naj bi imel politični pomen. Pred vsem so radičevci pod Obznano. Njihovi prijatelji sede v zaporu na podlagi zakona o zaščiti države in zaradi veleizdaje. Narodna skupščina je razveljavila mandate njihovega vodstva. Nihče ne dvomi, da so Stjepan Radić, Maček in tovariši še danes voditelji stranke, ki je na usta g. Pavla Radiča objavila svoj novi program. Pogajanja z radičevci naj bi imela namen, da jim pripravijo tla za vstop v vlado. Kako naj vstopijo v kabinet zastopniki te stranke, ako je njeno vodstvo pod obtožbo in mandati večjega dela stranke in tudi namestnika voditelja Pavla Radiča pod preiskavo? Absolutno nemogoče je, da bi mogli radičevci v takšnem stanju in pod takimi okolnostmi stopiti v vlado. To je moralno in politično nemogoče.

Članek pobija trditev opozicije, da so Davidovićeve metode dovedle do tega uspeha in naglaša, kako so radičevci delali in govorili za Davidovićeve vlade in kako danes, ko je na krmilu kabinet Narodnega bloka, in pravi dalje: Kakršnikoli pregovori, ki naj bi se vodili z radičevci pred rešitvijo vseh vprašanj, ki so jim na poti, bi hitro in temeljito pokvarili položaj in uničili vse, kar se je doseglo z metodami Narodnega bloka. Zato ni nikakih pogajanj z radičevci. Za politične činitelje je jasno, da se mora predvsem končati notranji proces v Radičevi stranki, da se more videti in z dejanji dokazati, da je to danes druga stranka z drugim programom in drugo politiko. Radičevci niso dobili od svojih volilcev mandata za tako politiko, ki jo je g. Pavel Radić objavil v Narodni skupščini. Ta politika opušča program stranke, ki so ga volilci odobrili, ko so glasovali zanje. Z dejanji se mora dokazati, ali odobravajo tudi volilci Radičeve stranke izpremembo fronte in izpremembo politike, ki jo ljubljanski »Slovenec« vzporeja s Canosso in potovanjem apostola Pavla iz Jeruzalema v Damask ali z drugimi besedami: »Slovenec« označuje to izpremembo kot izdajstvo nad programom.

Vesti, ki jih prejemamo iz raznih krajev države, kažejo, da radičevci niso lojalni. Njihovi poslanci dopovedujejo svojim volilcem, da je bil govor Pavla Radića v Narodni skupščini le taktična poteza, ki ima namen rešiti mandate Radičeve stranke in osvoboditi vodstvo iz zapora. Za to imamo že avtentične dokaze v rokah. S tem se v Narodnem bloku računu in zato se ne sme verjeti navzlic vsem glasovom, ki govore drugače, da se vrše kakršnikoli dogovori med radičevci o njihovem vstopu v vlado. Te vesti širijo elementi, ki vidijo, kako se krha in lomi blok narodnega sporazuma, in bi hotel, da se začne isti proces tudi v Narodnem bloku, ki je edino jamstvo za uspeh naše državne politike.

Davidović priznava razpad opozicijonalnega bloka

Beograd, 4. aprila r. **Danes dopoldne so je sestal posl. Pavle Radić z Ljubo Davidovičem, Pavle Radić je zvečer odpotoval v Zagreb. Neki član Davidovičevega kluba, bivši minister, je izjavil vašemu dopisniku: »Z radičevci smo položaj razčistili. Ostanemo prijatelji še nadalje, toda širši blok ne postoji več. Ostanemo v ožjem bloku in bomo svoje delo nadaljevali.« Kategorično se demantirajo vse vesti beograjskega tiska o pogajanjih med radikali i radičevci. Takih pogajanj ni in v doglednem času jih tudi ne more biti.**

Rumunija za vstop Poljske v Malo antanto

BUKARESTA, 4. aprila. s. «Independance Roumaine», ki ima zveze z rumunskim zunanjim ministrstvom, razpravlja danes o odnošajih med Poljsko in Malo antanto ter meni, da bo po izjavah dr. Beneša in dr. Ninčića ter po poročilih o razpoloženju v Varšavi Poljska kmalu vstopila v Malo antanto. Rumunija, ki ima že danes zvezne odnošaje s Poljsko, bo zelo zadovoljna, ako bi Poljska tudi z ostalimi državami Male antante stopila v iste odnošaje.

Rumunski kralj na potu k okrevanju

Bukarešta, 4. aprila. s. Zdravstveno stanje kralja se vedno bolj izboljšuje. Vesti o eventuelnem regentstvu so popolnoma izmišljene.

Pogajanja za ureditev rusko-francoskih dolgov

Pariz, 4. aprila. k. Pogajanja glede rusko-francoskih dolgov so se že pričela. Dosedaj sta se vršili dve seji.

Ustanovitev kmetijskih kreditnih zadrug

Izredno važen sklep vlade. — Odobritev zakona o sodnikih. — Debata o uradniškem vprašanju.

Beograd, 4. aprila. p. Danes je ministrski svet ves dan delal na osnutkih novih zakonov. Še pred 9. uro se je začela razprava o zakonskem načrtu *o kmetijskih kreditih*. Za podlago je vzela vlada varijanto, ki predvideva organiziranje državnih poljedelskih kreditov potom zadrug. Po tem načrtu naj bi se osnovale oblastne zadruge in poedine občinske zadruge za dajanje kreditov kmetom, oz. naj bi se obstoječe zadruge prilagodile duhu zakona. Zakonodajalec namerava postaviti zadrugarstvo in kmetijske kredite izven upliva strank in preprečiti strankarstvo zadrugarjev. Finančni minister dr. Stojadinović je privolil, da se v budžet kot prva dotacija za kmetijske kredite vnese znesek 20 milijonov dinarjev.

Ministrski svet je razpravljal tudi o zakonskem načrtu *o koncesijah za vodne naprave*. Do rešitve danes še ni prišlo, ker so potrebne še nekatere informacije.

Popoldne se je nadaljevala seja ministrskega sveta ob 4.30 in je trajala do 9. Razvila se je daljša debata o poročilu ministra pravde dr. Lukinića *o sodnijskem zakonu*. V glavnem je bil sprejet osnutek dr. Lukinića. Pri razpravi o prejemkih sodnikov je izjavil finančni minister, da bi določevanje prejemkov sodnikov, kakor ga predvideva zakonski predlog, ovrglo ves uradniški zakon, ker bi potem lahko zahtevala vsaka skupina posebne plače. O tem vprašanju so je razvila daljša debata, na kateri se je načelo tudi *celokupno uradniško vprašanje*. Finančni minister je izjavil, da je treba predvsem rešiti vprašanje razlike uradniških plač med starim in novim zakonom, ki znaša po eni interpretaciji uradniškega zakona 10 milijonov, po drugi 250 in po tretji celo 350 milijonov dinarjev. Minister je tudi izjavil, da se nahajajo uradniki z akademsko naobrazbo v njegovem resortu v takem položaju, da ne bi mogel braniti nobenega izrednega koraka v prid sodnikom, ne da bi ikrati zagovarjal rešitev njihovega vprašanja. Dodatno k izvajanjem finančnega ministra je pokrenil minister za šume in rude dr. Žerjav **splošno vprašanje pravnikov v državni službi**, posebno v politični, finančni in sodni stroki. Smatrati je, da uradniški zakon ni zadostno uredil njihovega položaja.

Seja se je potem zaključila in se nadaljuje jutri popoldne ob 4. Ministrski svet se je na svoji današnji seji bavil tudi s pripravami za slovesno praznovanje obletnice svetega kralja Vladimirja.

Pred odstopom cele Herriotove vlade?

Rešitev finančne krize je baje le začasna. — Novi finančni minister hoče postati Herriotov naslednik.

PARIZ, 4. aprila. s. Po splošnem mnenju pariških listov je nadomestitev finančnega ministra Clementela z De Monzijem prinesla le začasno rešitev sedanjih političnih težkoč. Kriza Herriotovega kabineta traja dalje. Opozicijonalni listi desnice in skrajne levice gredo tako daleč, da trdijo, da je treba demisijo celokupnega Herriotovega kabineta pričakovati že prihodnje dni. Več listov objavlja značilne intervjuje s prominentnimi osebami, ki nočejo biti imenovane. Te osebe izjavljajo, da je De Monzie le radi tega prevzel finančno ministrstvo, ker bo Herriotov kabinet le za kratko dobo na krmilu in ker upa, da bo postal Herriotov naslednik. De Monzie da je prepričan, da s svojim kratkim sodelovanjem v sedanjem kabinetu ne bo tako kompromitiran, da ne bi mogel priti v poštev za mesto ministrskega predsednika.

PARIZ, 4. aprila. s. Finančni minister De Monzie bo v ponedeljek obrazložil kabinetu smernice svojega finančnega načrta.

Krvavi spopadi v ostrovskem revirju

Štrajkujoči so napadli s kamenjem in revolverji orožnike. — Dva delavca ustreljena. — Stavka sama že skoro končana.

Praga, 4. aprila. s. *Stavka v ostravskem revirju je povzročila krvave spopade. V mestu Orlovo (? nemško Orlau) se je zbralo približno 2000 oseb, ki so baje čakali na vesti glede stanja stavke. Ta množica, je začela na orožništvo, ki je bilo pripravljeno, da čuva red in mir, metati kamenje. Na orožništvo je bilo oddanih tudi 15 strelov. Vsled tega so orožniki pričeli streljati. Dve osebi sta bili ubiti, več pa jih je več ali manj težko ranjenih.*

Moravska Ostrava, 4. aprila r. Komunistična stavka vedno bolj pojenjuje. V splošnem stavka le še okrog 5% delavstva, a šteje vedno manj. Rudniki so že skoraj v polnem obratu in stavka je omejena samo na nekatera industrijska podjetja v centrih.

Demisije v Mussolinijevi vladi

Odstop vojnega ministra in šefa generalnega štaba. — Mussolinijevi reformni načrti.

Rim, 4. aprila. a. Danes dopoldne ob 11. uri je kralj sprejel ministrskega predsednika Mussolinija, ki mu je sporočil demisijo vojnega ministra Di Giorgia. Kralj je demisijo sprejel. Vojno ministrstvo prevzame začasno Mussolini sam. Demisijoniral je tudi državni podtajnik v vojnem ministrstvu general Clerici. Ministrski predsednik se dosedaj še ni odločil, ali sprejme to demisijo ali ne. Nadalje se javlja, da bo imenovan za šefa generalnega štaba general Badoglio. Govori se, da namerava Mussolini združiti ministrstvo vojne, mornarisko ministrstvo in generalni komisarijat za zrakoplovstvo v eno ministrstvo, ki se bo imenovalo ministrstvo za narodno obrambo.

Danes dopoldne je zbornica nadaljevala razpravo o proračunu finančnega ministrstva. Govorila sta Mussolini in finančni minister De Stefani. Zbornica se je odgodila do 11. maja.

Danes
pomladanska razstava!
Oglejte si pariške novosti
od 9. dop. do 8. zv.

Razstava se vrši v vseh prostorih tvrdke
A. Šinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana
— Mestni trg štev. 19. —

Priprave za interparlamentarni kongres v Rimu

RIM, 4. aprila. a. Ministrski predsednik Mussolini je sprejel predsedstvo izvršilnega odbora za organizacijo interparlamentarne trgovinske konference, ki se vrši v Rimu od 17. do 20. aprila. Priprave za to konferenco so končane. Mussolini se je danes razgovarjal z generalnim tajnikom interparlamentarnega odbora Evgenom Baje, ki je te dni dospel iz Bruslja v Rim. Konferenca se bo otvorila na posebno slovesen način, in sicer v prisotnosti kralja. Pozdravni govor bo imel Mussolini. Udeleženci kongresa posetijo nato Napulj in Milan, kjer jim pripravljajo svečane sprejeme. V Milanu si bodo ogledali večje tovarne in milanski velesejem.

Štirje carski pretendenti v Parizu

PARIZ, 4. aprila. s. Kakor javlja «Gazette Rusie des Paris», se nahajata v zadnjem času poleg velikih knezov Cirila in Nikolaja v Parizu še dva pretendenta na carski prestol, namreč veliki knez Boris in Aleksander. Sedaj so torej štirje pretendenti na ruski prestol prenesli sodež svojih organizacij v Pariz.

Vojaška konferenca v Rigi

Berlin, 4. aprila. z. Po vesteh iz Rige se udeležujejo vojaških posvetovanj obrobnih držav v Rigi tudi zastopniki poljskega in francoskega generalnega štaba. Letska vlada je odredila najstrožje odredbe, da ostanejo potek konference in njeni sklepi popolnoma tajni.

Odstop estonskega zunanjega ministra

Reval, 4. aprila. (Avala.) Zunanji minister Pusta je vsled tega, ker je imel spore z raznimi parlamentarnimi skupinami, podal svojo demisijo.

Potrpljenje božja mast

Zagreb, 4. aprila.

Vočigled rekonstrukciji vlade je danes tudi oficijozus radićevstva vrgel trnek. Namreč «Hrvat», ki je zadnje dni s precejšnjo rezerviranostjo prešel preko vseh pretirano optimističnih prognoz tako zvanega neodvisnega blokaškega tiska, danes sam oznanja posebno vzvišeno: «Govori se o kombinaciji RR.» Za eno črko v političnem alfabetu bi torej radićevci radi napredovali: mesto PP — RR (radikali-radićevci). Nimajo mnogo upanja, vendar pa pišejo takole:

Avdijenca Pavleta Radića, posmatrana z občega vidika političnih odnošajev v državi SHS, predstavlja važen dogodek. To je prva avdijenca, v kateri je stopil pred kralja Aleksandra predstavnik Hrvatske Republikanske (?!) Seljačke Stranke. O samem razgovoru ni naravno doslej ničesar znanega. Pavle Radić ni dal o avdijenci nikake politične izjave. Toda ni dvoma, da se je razgovor mogel tikati samo zadržanja HRSS napram odločilnim aktualnim političnim vprašanjem. Pravec P. Radićevega razlaganja je označen z njegovim govorom, ki so ga politični krogi v Beogradu ugodno sprejeli. Ni dvoma, da je s tem govorom ustvarjena nova situacija in da je dana osnova za prehod na polje praktične pozitivne politike HRSS., na katerem se morajo reševati aktualna vprašanja. Razumljivo, da je tudi krali želel biti osebno obveščen o tej novi fazi politike HRSS., pa je zato tudi bila mogoča avdijenca predstavnika HRSS. V tem razgovoru so bila gotovo dotaknjena mnoga vprašanja, ki stoje v zvezi s sedanjim novoustvarjenim položajem kakor tudi z nadaljnjim razvojem razmer. Avdijenca Pavla Radića je izzvala veliko pažnjo v političnih krogih. Moment, v katerem je do nje prišlo, kakor tudi nieno dolgo trajanje, ji dajeta še večji pomen. Po avdijenci pri kralju je Pavle Radić imel prvi sestanek tudi s Pašićem. Naravno, da se njegov govor, avdijenca pri kralju in poset pri Pašiću smatrajo v Beogradu kot niz etap v razvoju nove situacije. Poset pri Pašiću — po avdijenci — bi imel značiti prehod na razpravljanje konkretnih vprašanj. Splošno prevladuje dojem, da pravec razvoja nove situacije vodi k sporazumu med HRSS in radikali — na škodo Bloka narodnega sporazuma in seljaške demokracije! Vendar je podoba, da bi bilo prezgodaj tako komentirati korake Pavleta Radića. Njegove izjave so bile storjene v interesu obče politike in popravljanja stanja v državi, ni pa jih treba smatrati kot kombinacije za novo situacijo. Tako izhaja iz novih izjav, ki jih je Pavle Radić dal po svojem razgovoru s Pašićem. V tem razgovoru je Pavle Radić odklonil vsako mnenje, da bi stremel za odcepitvijo od bloka. Po preokretu HRSS, ki je označen v njegovem govoru, je nastala nova situacija, katero mora v prvi vrsti uvaževati vlada, odnosno njen odločujoči del — radikalna stranka, ako ne — vodi strankarske, nego državno politiko. To je prirodno; zato po sebi sledi, da utegne priti do sodelovanja med HRSS in radikali, tem bolj, ker bi to moglo odgovarjati tudi interesom radikalne stranke. Zato del beograjskega tiska že v tem pravcu prognosticira razvoj prilik. Zdi se pa vendar verjetneje, da se s takimi prerokovanji ni treba prenagliti. So glasovi novinstva, ki s simpatijo naglašajo možnost kooperacije HRSS z radikali, dva RR, ali smatrajo za potrebno, da poteče še nekaj časa za ostvaritev. Pa tudi iz radikalskih krogov se pričenja naglašati, da zamore šele nekaj časa po parlamentarnem sodelovanju v skupščini priti do zbližanja med obema skupinama. Interesantno je, kar je v tem pogledu rekel Pavle Radić novinarjem: Njemu ni nič znanega o sodelovanju z radikali, in on čaka, da razvoj dogodkov pokaže, ali se more misliti na temeljitejši popravek razmer.

E, tako, tako! Radićevci postajajo čisto uvidevni in vedo, da se s trnkom ne dajo takoj loviti sami. Ne glede na to, da Pavletov razgovor ni bil v direktni zvezi z avdijenco, ker je Pavle po naročilu svojega strica zgolj interveniral za internirano vodstvo HRSS, je vendar v skladu z gornjimi rafiniranimi izvajanji «Hrvata» treba smatrati korake Pavleta Radića za normalno prilagodevanje parlamentarnemu delu, ki bo edino moglo radićevce osposobiti za kooperacijo v dirigiranju državne uprave. Staro reklo, da je potrpljenje božja mast, se utegne radićevcem še prav povoljno obnesti.

Kriza Herriotove vlade

Ostavka finančnega ministra Clementela je pokazala, da se pod skrbno pobeljenim zidovjem levičarskega kartela skrivajo razpoke, ki se utegnejo sčasoma razširiti do popolnega razsula ponosne stavbe. Herriotova vladna večina je do danes z večjim ali manjšim potresom prenesla celo vrsto udarcev usode in premišljenih naskokov opozicije, stoječ pod vodstvom izkušenih taktikov, sijajnih govornikov in vehementnih napadalcev.

V zunanji politiki levi kartel ni imel sreče. Veliko delo zapadnoevropske «levice», ženevski protokol, je danes pokopan. Mesto da ponudi vojaško zvezo Franciji, se Anglija ukvarja z meglenim nemškim garancijskim predlogom in izjavlja, da nikoli ne bo sklepala pogodbe, ki bi imela ost naperjeno proti Nemčiji. V Evropi vlada nejasnost o vprašanju varnosti, v Ameriki pa animoznost na Francijo, ki se noče razorožiti in plačati svojih dolgov.

V notranji politiki postaja naskok opozicije vedno ogorčenejši. Spor s senatom, ki nasprotuje ukinjenju vatikanskega poslaništva, še ni poravnan, klerikalci še vedno razburjajo duhove radi uvedbe interkonfesijonalne šole v Alzaciji-Loreni, general de Castelnau nadalje organizira svoje bojevnike in pripravlja ustanovitev posebne katoliške stranke. Ni še pozabljena neverjetno bojevita in drzna izjava francoskih kardinalov in nadškofov, ki napovedujejo «odkrito vojno laicizmu in njegovim načelom», izjava, ki bi pod Combesom ali Julesom Ferryjem izzvala ogromen val ogorčenja cele napredne Francije. «Krščanstvo bankirjev», kot ga je nazval Heriot, je te dni po neuspeli ljudskošolski stavki v Alzaciji organiziralo stavko visokošolskih dijakov radi suspenzije dekana pravniške visoke šole v Parizu. Leon Daudetovi krščanski fašisti in rojalisti posnemajo lanske univerzitene podvige naših klerikalnih «republikancev» in separatistov.

Vse te naskoke je Herriotov blok prestal. Zdi se, da tudi študentovski štrajk ne bo vrgel naučnega ministra Francois-Alberta, čeprav vodijo akcijo oboroženi katoliški fašisti in jih v samem Parizu uboga nad 12.000 zapeljanih dijakov, ki so orodje socijalne reakcije. Parlament je izrazil ministru zaupnico in je izjavil odločnost vzdržati spoštovanje zakonitosti na visokih šolah.

Nevarnejše kot klerikalna kanonada je notranje nesoglasje v kartelu, ki jo je razkrila Clementelova ostavka. Clementel, ki pripada desnemu krilu vladne koalicije, se je vdal zahtevi poslovnih krogov po povečanju obtoka bankovcev. Herriot, ki zvesto sledi sugestijam socijalističnih zaveznikov, je desavuiral svojega ministra in napovedal mesto inflacije davek na kapital, veliko francosko premoženjsko oddajo. V senatorju De Monzieju, ki je nedavno obiskal sovjetsko Rusijo in se kot predsednik tozadevne komisije najaktivnejše zavzemal za obnovo zvez s sovjeti, je našel moža, ki naj s socijalističnim nožem izvrši operacijo nad kapitalom in reši francoske finance.

Če pa bo imel novi finančni minister časa za to, je drugo vprašanje. Sicer so poleg socijalistov in radikalov zagotovili podporo vladi tudi republikanski socialisti, katerim pripada senator De Monzie, toda zazijala je razpoka na desnici kartela, ki ga preti pogubiti.

Ni ljut in razočaran samo Clementel, ker ga je šef vlade vrgel raz krov sredi najlepše vožnje, kuja se po najnovejših vesteh tudi Loucheur, ki ga kot poslovnega človeka in izkušenega finančnika prav nič ne mika podpirati v Franciji avstrijski eksperiment s premoženjsko oddajo. Loucheur preti izstopiti iz kartela s svojimi 40 poslanci. Če odide Loucheur bi kartel postal manjšina in Herriotov odstop bi bil neizbežen.

Herriot bo moral popustiti Loucheurju, če hoče obdržati oblast. Ali pa bodo hoteli tudi socijalisti odnehati od svojih sladkih sanj o premoženjski oddaji? Herriotov čoln plove med dvema pečinama in treba bo nadvse vešče roke, da se ob eni ali drugi ne razbije.

Excella:
je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.
J. GOREC, LJUBLJANA
palača Ljubljanske kreditne banke.

Predsednik Masaryk o verskih problemih

Predsednik Masaryk je pred dnevi sprejel sotrudnika «Československe korespondence» ter mu ob tej priliki izrazil svoje naziranje o verskih problemih, predvsem o onih, ki se tičejo katoliške cerkve.

Predsednik Masaryk je najprej očrtal svoj verski razvoj. Predvsem je iskal vero, ki jamči višjo moralo. Danes ne zamenjuje več religije z moralo, ker sta obe omejeni socijalni komponenti. Področje religije je večje kakor pa morale. Katoliško svetovno naziranje ima zanj preveč avtoritetne vere, popolnoma pa umeva, da nekatere duše tak verski sistem potrebujejo. Ni dvoma, da doživlja katoličanstvo danes gotovo duševno renesanso, zlasti v Nemčiji, kjer je v resnici rodilo velika intelektualna dela. Avstrijsko katoličanstvo pa je bilo vedno dekadentno. Najbolji dokaz za to je dejstvo, da ni produciralo na bogoslovnem in verskofilozofskem polju ničesar pomembnejšega, ako pa je rodilo večje mislece, so bili vedno opozicijonalni in liberalni. Avstrijska hierarhija se je vedno preveč zanašala na državo. Katoličanstvo predsedniku Masaryku ni antipatično in sovraži indiferentizem ter liberalizem v verskih zadevah, ki je tako močno vplivalo na avstrijske katoličane in ki je do danes pustilo sledove v češkem katoličanstvu.

Predsednik Masaryk hoče imeti v resnici dobre katoličane ter hoče sploh imeti ljudi, ki se bodo odkrito priznavali k enemu ali drugemu svetovnemu naziranju. Intelektualna višina nemškega katoličanstva izvira odtod, da žive nemški katoličani med drugoverci in da morajo ostati vedno na braniku svojega naziranja. Po mnenju predsednika Masaryka bi mirno izvedena ločitev cerkve od države dvignila plemenito tekmovanje med posameznimi cerkvami. Želeti je, da bi bila duhovščina izobražena in predvsem tudi teološko dobro podprta ter da bi katoliški tisk odgovarjal časovnim razmeram.

Predsednik Masaryk je opozarjal na visoko stopnjo inozemskega časopisja v verskem in filozofskem oziru, medtem ko se v Češkoslovaški kažejo samo posamezni znaki duševne regeneracije. Predsedniku Masaryku je umljivo, da katolicizem v verskih stvareh ne more sklepati nobenih kompromisov, ter upošteva tudi to stališče, toda zbližanje v političnih zadevah je vedno mogoče. Predsedniku Masaryku je tudi simpatično, da so v katoličanstvu skupine in redovi, ki streme po poglobljenju verskega življenja. Poglobljenje in resničnost zahteva od vseh veroizpovedi. Pri vseh veroizpovedih manikajo verski voditelji, močne, tudi teološko izšolane individualnosti. Predsednik Masaryk stoji na stališču teizma. Zanj so tudi evangelij le dokumenti krščanske literature in ne razodeta religija. Kljub temu pa je njegova vera v Boga trdna, kakor vera vsakega pozitivnega kristjana, zlasti pa zaupanje v božjo previdnost, ki ne vodi samo usodo posameznikov, ampak tudi narodov.

Darujmo za sokolski Tabor!

Politične beležke

+ **Kapitulacija Radićeve stranke edinole uspeh politike Narodnega bloka.** Zagrebška «Riječ» se bavi z vestmi o trditvah nekaterih članov Hrvatskega seljaškega kluba, da preokret v Radićevi stranki ni rezultat pritiska vlade potom obznane na HRSS, ampak rezultat dosledne politike, ki jo je izvajala HRSS s svojim pristopom v opozicijonalni blok, s podpiranjem Davidovićeve vlade, z izjavami še pred sestavo Davidovićeve vlade, s sprejemom deklaracije te vlade itd. Po teh trditvah, bi bila ta okoliščina prišla že davno do izraza, če bi ne padla Davidovićeva vlada in ako bi ne bilo ostreva volilnega boja. «Riječ» naglaša, da dosledna politika ni vodila HRSS do priznanja države, ampak do sklepanja pogodb z našimi sovražniki v inozemstvu in je naravnost otročja trditev, da bi do preokreta v politiki HRSS došlo že prej, ako bi ne padla Davidovićeva vlada, ker ni nihče branil Radićevi stranki, izvršiti ta preokret že za Davidovićeve vlade. V tem sta jo ovirala samo vlada in politika Ljuba Davidovića ki nista ničesar storili, da bi Radićevo stranko prisilili k temu preokretu, temveč sta Radićevo stranko še bodrili v njeni nepomirljivi politiki. Ako bi vodila HRSS dosledno politiko priznavanja države, bi podala izjavo o priznanju ustave že za Davidovićeve vlade. Ker pa tega ni storila, je jasno, da je bila Davidovićeva vlada brez vpliva na Radićevo stranko, in da so radićevci pokleknili šele vsled energične politike vlade Narodnega bloka. Vsako drugo utemeljevanje preokreta v Radićevi stranki, pravi «Riječ», je tendenčno in naivno.

+ **Klerikalizma se sramujejo!** Pod. dr. Gosar j v Narod. skupščini branil SLS pred očitkom klerikalizma, s trditvijo, da v njenem kulturnem programu ni niti sence klerikalizma. To je pač slab dokaz. Programi so kos papirja in navadno so vsi programi lepi. Program SLS bi bil končno lahko tudi program kake druge stranke, ki ni klerikalna, ker ne gre za mrtvo črko, ampak za živa dejanja. Vsa dela in vse stremljenje SLS pa gre za tem, da se ohrani duhovščini odločujoč vpliv na politično življenje slovenskega ljudstva. Sredstva, ki se jih SLS poslužuje v ta namen, odgovarjajo popolnoma metodam pristnega klerikalizma. Zloraba vere in cerkve je znak klerikalizma SLS, ki se s sklicevanjem na svoj program ne bo otresla resničnosti očitka, da je pristna klerikalna stranka, ki živi samo od milosti slovenske duhovščine. Kakor hitro bi duhovščina odtegnila svojo zaščito SLS, bi propadla, kjer jo ne držita pokonci niti program niti njena organizacija, ampak samo duhovščina, ki hoče imeti lastno stranko radi same sebe. Seveda klerikalci nočejo priznati, da je SLS odvisna popolnoma od milosti enega samega stanu, zato pa se tudi branijo očitka klerikalizma. Če bi se tega očitka ne branili, bi ne bili pristni klerikalci. Nam pa zadostuje dejstvo, da se klerikalci ne upajo zagovarjati pred javnostjo svojega klerikalizma.

+ **Razbita opozicija.** »Slov. republikanec« prinaša pismo iz Beograda, ki pravi med drugim, da so slovenski klerikalci novi položaj takoj razumeli in sodeč po izjavi dr. Korošca bodo kmalu izstopili iz opozicijonalnega bloka in bodo popolnoma osamljeni, ker niso pravočasno uvideli, da sami Slovenci ne pomenijo nič, ampak da se je bilo treba iskreno pridružiti radikalom ali republikanskim Hrvatom in z njihovo pomočjo poskušati doseči, kar se doseči da. Medtem ko piše »Slov. republikanec« o obupnosti položaja slovenskih klerikalcev, pa trdi »Slovenec«, da je Prepeluhova stranka v obupnem položaju. Mi smo mnenja, da imata oba prav. Niti klerikalcem ni Prepeluhovcem ni prijetno pri srcu radi najnovejšega preokreta Radičeve stranke. Obojestransko obtoževanje je samo dokaz, da so dnevi opozicijonalnega bloka šteti.

+ **Hrvatski klerikalci so v ognju** radi spreobrnitve radićevcev. Kakor razvidno iz njihove »Narodne Politike« so takoj po govoru Pavleta Radića sklicali v Zagrebu poseben sestanek, na katerem je njihov general Stjepan Barić s povzdignjenim glasom oznanil, da so radičevci pravkar sramotno upognili hrbet in vsem Hrvatom povzročili sramoto, kakršne ne pomni zgodovina. Dolgo in podrobno je sekljal Pavletov govor, končno pa nedvoumno napovedal, da bodo odslej klerikalci morali potegniti kolo hrvatske politike iz blata, v katero so ga zavozili dosedanji voditelji. Končno so zagrebški pučkaši osvojili resolucijo v kateri najodločneje protestirajo proti denuncijantskim izjavam Pavleta Radića, ki je v svojem govoru v Narodni skupščini obdolžil HPS, da njeno politiko dirigirajo faktorji iz inozemstva, odnosno Vatikana. Pučkaši s to resolucijo pozivajo ves hrvatski narod v borbo za avtonomistično ureditev Jugoslavije. Ni dvoma, hrvatski seljaki bodo na to resolucijo planili v pučko stranko kakor koza preko plota za soljo.

+ **O sprejemu Pavleta Radića pri Pašiću** prinaša »Hrvat« vrlo obsežno poročilo, v katerem s posebnim povdarkom ugotavlja, da je P. Radić s tem prvim razgovorom vrlo zadovoljen, ker je Pašić zvesto poslušal in izjavil svoje zadovoljstvo, da ga je Pavle Radić posetil. Končno je Pašić obrnil pogovor na Pavletov govor v Narodni skupščini, katerega je vrlo pozorno poslušal, ter je povdaril da govor znači preokret v situaciji v prid države in ne ostane brez primernih posledic. Pavle Radić je Pašiću ponovno zatrdil, da je v svojem govoru povedal vse, kar misli in čuti in vse kar bo delal. Pašić je na Pavletove intervencije izjavil, da bo poedine pogreške na Hrvatskem globoko proučil in se osebno zavzel za to, da se poboljša stanje, kar bo v interesu narodne politike in vlade. Pašić iskreno želi, da bi Hrvati bili zadovoljni, samo potrpljenja je treba. Po razgovoru s Pašićem je Pavle Radić izrečno povdaril »Hrvatovemu« dopisniku: »Jaz sem optimist in se kot tak nadejam vsega dobrega. Zadeva Stjepana Radića gre svojo pot. Čakamo na sodbo. Glede Mačka in tovarišev imam osebni vtis, da bodo izpuščeni«. Ako se uvažuje, da je Pavle Radić šel k Pašiću poglavitno zaradi svojega strica Stipe in tovarišev, tedaj je njegov in »Hrvatov« optimizem v vsem drugem vendarle razveseljiv.

Po svetu

— **RUSKOKOLJSKI KONFLIKT VEDNO HUJŠI.** Spor, ki je nastal med poljsko in sovjetsko vlado radi umora sovjetskih vohunov Baginskega in Wieczorkiewicza, zavzema vedno večje dimenzije. Sovjetske oblasti so odredile kot represalijo aretacijo poljskega duhovnika Usasa, ki pa se je zatekel v stanovanje poljskega konzula Karczewskega v Minsku. Sovjetska vlada je s posebno verbalno noto protestirala proti postopanju Karczewskega pri poljskem poslaništvu, nakar je bil Usas končno izročen sovjetskim oblastim in pride radi osumljenja vohunstva pred sodišče. Moskovska vlada pa je izvajala še nadaljne konsekvence. Odvzela je Karczewskemu eksekvatur, komisarijat za zunanje zadeve pa je pozval poljskega poslanika Kentrozinskega, naj odredi takojšen odhod konzula Karczewskega iz Minska in Rusije. Po večjih mestih se vrše velike protipoljske demonstracije in časopisje poziva vlado, naj s Poljsko prekine sploh vse odnošaje in zahteva od nje za umor obeh komunistov zadoščenje.

— **REFORMA ANGLEŠKE LORDSKE ZBORNICE.** Angleška zgornja zbornica je razpravljala te dni o reformi zgornje zbornice. Lord Birckenhead je naglašal, da je število članov zbornice mnogo preveliko. Sedaj šteje že okoli 700 članov, od katerih pa prisostvuje sejam običajno samo po 200. Več sto članov pa sploh še nikdar ni prišlo v zbornico. Zato je predlagal, naj se število članov zgornje zbornice zniža na 300.

— **NOVI FRANCOSKI FINANČNI MINISTER.** Senator Anatole de Monzie, ki je postal naslednik finančnega ministra Clementela, je eden najbolj ugiednih francoskih odvetnikov in politikov. Leta 1913. je bil državni podtajnik za trgovinsko mornarico v kabinetu Barthoua, med vojno pa je zavzemal isto mesto v kabinetu Painleveja, ki ga je, kakor znano, vrgel Clemenceau. Leta 1920. je bil izvoljen v senat. L. 1923. je odšel na informacijsko potovanje v Rusijo in napisal potem celo vrsto člankov, v katerih je z vso odločnostjo nastopal za obnovitev diplomatskih odnošajev med Francijo in sovjetsko vlado. Po političnem mišljenju je neodvisen socijalist Briandovega kova. O priliki vzpostavitve odnošajev z Rusijo mu je bilo ponudeno poslaniško mesto v Moskvi, a je de Monzie ponudbo odklonil.

Vesti iz Prekmurja

Gozdni požar. V četrtek 3. t. m. je začelo goreti v Szápáryjevem gozdu v Murskih Črncih. Zgorela je trava in grmičevje. Zapalila je zlobna roka. Gozd meri 12 oralov. Pred kratkim se je dogodil sličen slučaj tudi pri Beltincih, vendar pa so požar pravočasno opazili in pogasili.

Prijeti tihotapci. V četrtek, 3. t. m. so finančni stražniki predali v sodnijske zapore v M. Soboto večje število tihotapcev, katere je zapeljala lepa prilika ob meji, da so poskušali svojo srečo s kontrabandom.

Pojasnilo in odgovor «Mörszki Krajini» G. Stefan Kühar je v svoji «Mörszki Krajini» od 29. marca napisal pod naslovom «Kak sze csüje» stvari, ki ne smejo ostati brez odgovora. V tem članku pravi, da bodo tiste občine, katere so «od voditelov «Narodnoga bloka» pred volitvami, Bog zna v kakšem imeni peneze dobile» morale vse nazaj plačati. Dalje pravi, da so te občine dale votume Narodnemu bloku zato, ker so denar dobile, kajti nijeden Prekmurec ni dal svojega votuma v prepričanju, da je «velki Srb», kakor «Narodni blok» zahteva. Grdo da je, da so te občine tako storile, še grše pa da je od tistih, kteri so te podpore dali in jih sedaj z zvijačo hočejo vzeti. Glede teh podpor prekmurskim občinam bi bilo potrebno, da da veliko županstvo uradno pojasnilo «Mörszki Krajini». Mi pa hočemo samo pripomniti, da tako pisanje ni nič drugega kot razširjanje plemenske mržnje, ki se nikakor ne strinja s Kühar jevim častnim mestom poslevodečega podpredsednika prekmurske podružnice «Kmetijske družbe».

Iz Primorja

• *Novi občinski tajniki*, katere je aprobirala strokovna komisija za Primorje, so: Bordon Ivan, Gerlj Jožef in Jožef Preslj.

• *Olepšava Gorice.* Goričani so podvzeli zadnje čase energično akcijo, ki stremi za tem, da dobi goriško mesto primerno zunanje lice. Tozadevni načrt predvideva predvsem regulacijo trgov in ulic ter estetično zunanjost celega mesta.

• *Gospodarska vprašanja Julijske Krajine v rimskem parlamentu.* Poslanec Besednjak je govoril na seji rimske poslanske zbornice dne 3. t. m. popoldne o gospodarskem položaju v Julijski Krajini. Pritoževal se je zlasti glede vinske krize, ki hudo pritiska vinorejce v Istri in radi stiske, ki neugodno vpliva na sirarsko industrijo. Končno se je poslanec dotaknil vprašanja izmenjave kron ter vojne odškodnine.

• *Suspenzije a divinis* je glasom poročil goriškega tiska zadela tri monsignorje goriške nadškofije: Tarlao, Castelliza in Della Fabbra. Pravijo, da so suspenzije v zvezi z novo gonjo, ki se je pričela proti goriškemu knezoškofijskemu ordinarijatu.

• *Mrlič v Soči.* V četrtek popoldne so potegnili v Gorici na kopno truplo 46letnega solkanskega trgovca Goloba, ki se je v duševni zmedenosti vrgel v reko in utonil v valovih.

Z dežja pod kap

(Kam pa to pride, kam to gre . . .)

Lan' sem čepéu pod marelico = relico . . .

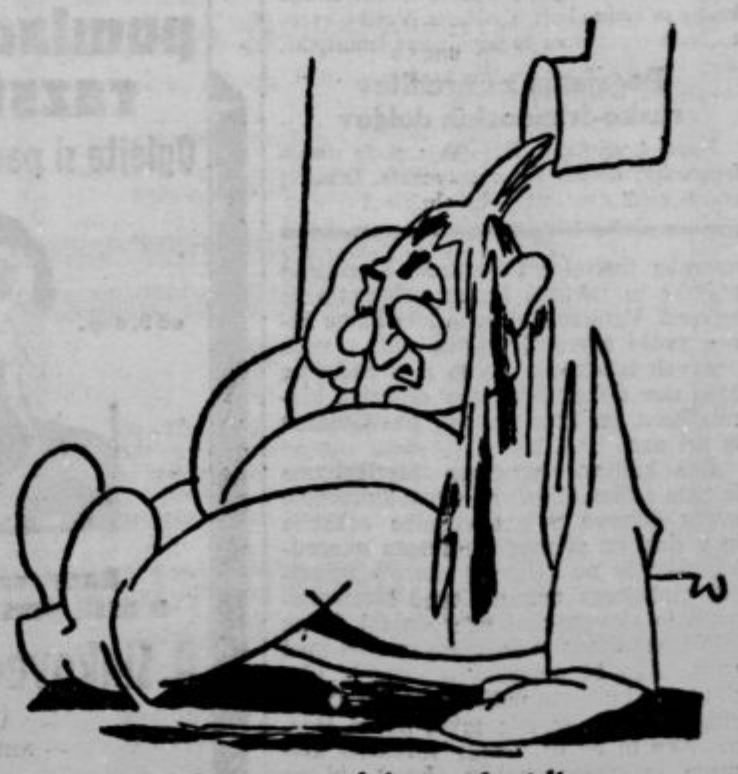

. . . letos sem zlejzu pod vódico, vódico . . .

Naši kraji in ljudje

Z jadranske rivijere

Dubrovnik, koncem marca.

Tu je sedaj druga pomlad, ne še v polnem cvetu, pač pa v polnem popju. Prva pomlad je bila koncem januarja in začetkom februarja, ko so cveteli mandelji in prve vijolice. Sicer je narava takrat bila še precej pusta. V marcu se je nenadoma pojavila zima. Marčna burja, ki je po starih vremenskih poročilih obligatna 7., 17. in 27. marca se je točno držala prvih dveh terminov, tretji termin pa nam je prizanesla. Ta burja je nekoliko zadržala razvoj, sedaj pa se narava žuri, da dohiti, kar je bilo zamujeno. Crešnjev stanj je ozelenel in poganja cvetne sveče, da v kratkem zažari kakor nažgano božično drevo. Značilnost te druge dubrovniške spomladi pa je opojni cvet glicinije. Cesta iz Gruža v Dubrovnik se dviga do Boninova, kjer se nehote ustaviš, da uživaš razgled na odprto morje. V starih dubrovniških vodnikih se Boninovo imenuje «bella vista». Od tu se cesta spušča do Pilskih vrat. Na desni poti morju v večno zelenem parku pinij in cipres leži bolnica s položajem, kakor ga nima kmalu druga bolnica na svetu. Na levo in od bolnice naprej tudi na desno «Puta od Gruža» so vile z lepimi vrtovi. Večina teh vil, zlasti hotel «Gradac» ima braide in lope z glicinijami, ki že kažejo prve grozde s popjem in razvijajočim se cvetjem. Do velikega tedna bodo te braide in lope en sam lilasti cvet, zrak pa bo tako nasičen opojnega duha, da ti jemlje sapo, ko greš po cesti mimo njih. To je naša druga pomlad, ki poleg cvetja kaže tudi razširjajoči se sad. Mandelini so polni sivkastih plodov in izgledajo kakor slive z mladim še zelenim sadom. Smokve so pognale listje in sad obenem. Cveta ni bilo videti, ker nima perigonskih lističev, ki so za lajika značilni pojav cveta.

Pričakujemo še tretjo pomlad koncem aprila in začetkom maja, ko cveto oleandri. Človek ne ve, kateri od dubrovniških pomladi bi dal prednost. Prva očara ne toliko z lepoto in obilnostjo cvetja kakor s tem, da se pojavlja v času, ki spada v zimsko dobo. Druga ima svoj čar v glicinijah in v splošnosti prerajajoče se narave. Tretja, pomlad oleandrov, pa opaja z barvami. Oleandri so nasajeni na kraju vrtov ob cesti eden tik drugega in oči se ti pasejo na njihovih belih, rumenih, rožnatih in temnordečih cvetih.

V začetku marca so se začeli pogumnejši kopati v morju. Meril sem temperaturo morja in skoro nisem verjel, da je bila 15 stopinj C. Mahal sem s termometrom v zraku, da se je vsled izhlapevanja ohladil na 12 stopinj C; podržim ga zopet v vodo in zopet se dvigne živo srebro do 15 stopinj C. Marčna burja je prekinila kopanje. So pa tudi ljudje, katerim se kopalna sezona začne 1. januarja in konča 31. decembra.

Letošnja mila zima je privabila ministre in druge odličnike. Dne 1. decembra sta prisostvovala general Hadžić in minister Trifković odkritju spomenika kralju Petru I. Velikemu, Osvoboditelju. Bil je lep dan, dobri 2 uri smo stali odkritih glav na prostem ter si morali s klobuki delati senco. Da ni bilo tako divno vreme, bi bil gotovo g. minister svoj zanimivi govor znatno skrajšal. V volilni dobi so nas počastili vsi velikaši, ki so prišli na agitacijo v Dalmacijo in Črno goro.

Tudi tujcev je letos več ko lani. V novembru so bile tukaj 8 dni amerikanske bojne ladje z admiralom Andrewsom. V januarju sta prišla še dva amerikanska rušilca torpedovk najnovejšega tipa. Ljudje so že ugibali in govorili, da so Amerikanci prišli ščitit Pašićevo vlado pred Radićevo revolucijo. Ko pa so Amerikanci odšli že v januarju, torej pred usodnim 8. februarjem, so brihtni kombinatorji obžalovali, da jim je zmanjkalo povoda in gradiva za govoričenje.

V marcu so v Gružu pristale tri angleške jahte z izletniki. V Boki je bil amerikanski luksusni parobrod s 425 izletniki. Dubrovniški odsek za tujski promet je med izletnike razdelil 100 izvodov posebne izdaje «Dubrovačkega lista», ki je lani o priliki obiska angleške eskadre izšla v angleškem jeziku. Izletniki bi radi šli še v Dubrovnik, toda so bili vezani na program.

Na ulicah in šetališčih srečaš precej tujcev. Spoznaš jih kot tujce na nežni koži, ki je pod vplivom toplega spomladanskega solnca zagorela. Da so tujci, to poznavalec razmer sklepa že iz samega dejstva, da jih sreča na sprehodu izven mestnega obzidja. Dubrovčani ne poznajo druge šetnje kakor po «Stradunu», to je glavna in edina široka ulica notranjega mesta, ki se oficijelno imenuje «Placa kralja Petra» in je ob večernih urah in v nedeljo predpoldne nabito polna «šetalcev». «Samo kratkoumni stranci laze po brdima» se je lani «Dubrovački list» rogal domačinom, ki komaj enkrat v življenju pridejo na «Gornji Kono». To je steza ob vodovodu, kakih 80 do 100 m nad morjem, odkoder uživaš lep razgled po Dubrovniku in Gružu.

Glavni kontingent tujcev tvorijo menda Nemci, zastopane pa so tudi druge narodnosti. Na koncertu, ki ga je priredila tukajšnja podružnica «Jadranske straže» s sodelovanjem kandidatk učiteljišča in gojencev pomorske vojne akademije v hotelu «Imperial» — so tudi peli «Luna sije» — slišal si angleški in nemški razgovor med posetniki poleg srbohrvatskega, ruskega, češkega in slovenskega.

Za Veliko noč, katoliško in pravoslavno, se pričakuje dober obisk. Med drugim je prijavljena tudi večja skupina dijakov iz Beograda in je velika zadrega zaradi njihovega prenočišča.

F. V.

Zaslužen šolnik

Fran Kavčič, vpok. nadučitelj pri D. M. v Polju, je nedvomno eden najstarejših naših šolnikov, ki kljub svoji visoki starosti — prihodnje leto mu bo 80 let — še vedno živahno in iniciativno deluje v občini in društvih. Rodom iz Ledin pri Idriji je služboval najprej v Semiču in Dragatušu v Beli Krajini, leta 1883. pa je prišel kot nadučitelj na dvorazrednico v D. M. v Polju, ki se je pod njegovim vodstvom razvila

polagoma v šestrazrednico z več vzporednicami. Njegovo življenje je bila prava trnjeva pot. Kot navdušenemu narodnjaku in naprednjaku so nemški okrajni glavarji in klerikalci delali neprestano težkoče, toda Kavčič je vztrajal kakor skala. V dobi najhujših persekucij je ostal trden kakor granit in šel svoja začrtana pota. V D. M. v Polju je ustanovil Bralno, pozneje Pevsko društvo in kot izkušen sadjerejec izredno veliko pomagal svojim soobčanom. V občinskem svetu razvija kot najstarejši odbornik še danes najintenzivnejše delovanje in Sokol si šteje v posebno čast, da ima v svoji sokolski družini tako odličnega člana. Ljubezniv in ustrežljiv napram vsakomur, si je pridobil v občini velik ugled in splošno spoštovanje. Našemu vrlemu somišleniku želimo, da bi še dolgo let v miru užival sadove svojega dela.

Velika letalska parada v Novem Sadu

Naš veliki aerodrom, ki se nahaja v Novem Sadu, dobiva vedno več novih letal za našo vojsko. Naročeni so bili večinoma v francoskih tvornicah Breguet in Devoitin in so najmodernejšega tipa. Zadnje dni je bil izkrcan iz ladij na našo obalo nov ogromen transport letal. Ta pošiljka je tako velika, da bomo v aeronavtičnem pogledu v kratkem predstavljali silo, s katero bo treba računati.

Vojni minister Dušan Trifunović, čigar glavna zasluga je, da se letalstvo v Jugoslaviji vedno bolj razvija, je izjavil te dni: «Že ta mesec se bo vršila v Novem Sadu velika svečanost aerodroma, kateri bo prisostvovalo tudi več članov vlade. V Novem Sadu se bo dvignilo takrat naenkrat in prvič 150 letal, ki bodo odletela v vse smeri naše države, da pokažejo javno napredovanje naše moči tudi v zraku. In to je prav za prav šele pričetek», je zaključil minister svojo izjavo.

Inozemski znanstveniki v Beogradu

Inozemski zdravniki-strokovnjaki so se pričeli v zadnjem času živahno zanimati za našo državo, zlasti odkar je ministrstvo za narodno zdravje pričelo razvijati svojo širokopotezno zdravstveno politiko. Te dni so dospeli v našo prestolico zopet zdravniki, ki uživajo v celem svetu velik sloves. Dospeli so dr. Hacket, sloviti malariolog, zastopnik znane Rockefellerjeve fundacije, ki je kakor znano, poklonila naši državi znesek 20 milijonov dinarjev za zdravstvene institucije, nadalje dr. Mischel, ki je tudi dospel kot zastopnik imenovane fundacije, da prouči delovanje našega zdravstvenega ministrstva in da poda svoje mišljenje glede otvoritve instituta za tropične bolezni, ki se otvori danes v Skoplju. Higijenska sekcija Lige narodov pa je poslala svojega predstavnika dr. Lotiana. Razen označenih so dospeli v Beograd še delegat češkoslovaškega ministrstva dr. Kolinski in dr. Skacelin.

V soboto so vsi imenovani strokovnjaki z našim načelnikom dr. Štamparjem na čelu odpotovali v Skoplje, da se udeleže otvoritve modernega, edinstvenega instituta v naši državi — instituta za tropične bolezni. Pri otvoritvi bo navzoč tudi minister za narodno zdravje g. Miletić.

Iz Skoplja bodo inozemski strokovnjaki posetili še številne druge kraje naše države, da natanko prouče in si ogledajo naše zdravstvene institucije in da upoznajo tudi naš narod.

Roman Dunajčanke
(Prater traum)
pripravlja
Kino «LJUBLJANSKI DVOR».

Domžale so postale trg

Domžale so postale trg. S tem se je tej občini izpolnila davna želja, kar je tem bolj upravičeno, ker v resnici Domžale tvorijo tako znaten kraj, da se merijo z večini krajev v Sloveniji, ki imajo že dolgo tržni naslov.

Za svoj cvetoči razvoj se imajo Domžale zahvaliti slamnikarstvu. Ta obrt pa se je v Domžalah pričela razvijati šele pred dobrimi sto leti, in sicer najprej v Ihanu, kjer so v poslednjih desetletjih 18. stoletja pričeli izdelovati slamnike in kite. Svoje izdelke pa so spočetka prodajali le v domači deželi, dokler jih ni neki Tirolec okrog leta 1790. pričel prodajati tudi na tuje. Odtlej se je ta obrt razvijala vedno bolj, slamnikarstva so se lotili tudi v bližnjih vaseh okrog Ihana, kakor so slamnike pričeli prodajati vedno bolj na daleč, osobito na Koroško, Štajersko in Tirolsko.

S stroji so pričeli delati okrog leta 1867. Sedaj so se pričele ustanavljati tvornice, ki so jih pričeli graditi predvsem Tirolci. Tirolci so prvotno pirhajali v Domžale kot krošnjarji, odkupovali so slamne izdelke in jih razpečavali po tujem. Po l. 1866. pa so se Tirolci pričeli za stalno naseljevati v Domžalah, kjer so postavljali tvornice; vsa večja tvorniška podjetja so bila njihova last. Ti Tirolci so pred vojno sistematično delali na to, da se ustvari v Domžalah nemška kolonija; šele osvobojenje je napravilo konec njihovim stremljenjem. Danes je v Domžalah deset slamnikarskih tvornic, v katerih je zaposlenih okrog 250 moških in 600 ženskih delavnih moči, vrh tega pa dela doma po hišah več tisoč ljudi za tvornice. Tvornice so privabljale vedno več ljudi, tudi trgovcev in obrtnikov, vrh tega se je razvilo tudi nekaj druge industrije, kartonážne, kovinske in mlinske. Kraj ima elektrarno in električno razsvetljavo. Od leta 1890. ima železniško zvezo Ljubljana - Kamnik. Domžale so tudi na zunaj dobile novo lice, nove hiše, številna društva in društvene lokale, med njimi Sokolski dom itd. Število prebivalstva se je vsled tega življenja ekonomskega razvoja zelo pomnožilo. Dočim je štela še leta 1856. občina Domžale 1126 prebivalcev, jih je imela l. 1910. 2022, a l. 1921. 1984. Občina se razdeli na vasi Zgornje in Spodnje Domžale, Stob in Studa ter Šent Paveli; glavni kraj so Zgornje Domžale, kjer biva polovica občanov.

Naše „Prosvetno odelenje" v Parizu

Eno prvih dejanj, s katerimi se je ovekovečil bivši prosvetni minister dr. Korošec, je bilo ukinjenje našega »Prosvetnega odelenja« v Parizu. S tem je g. Korošec dokumentiral svoje absolutno nepoznanje v zadevi te naše velevažne kulturne institucije, ki je že storila in še dela ogromno dobrega za našo študirajočo mladino, obenem pa je pokazal, da hoče z enim mahom presekati vezi, ki nas tesno vežejo v kulturnem oziru z našim velikim zapadnim prijateljem in dobrotnikom, s Francijo. Ni čuda, da ga radi tega Francozi smatrajo za »ennemi juré de la France«, za zakletega sovražnika Francije.

Pariško »Prosvetno odelenje« je bilo ustanovljeno decembra l. 1915. Njegov prvi šef je bil gosp. Jovan Žujović in tajnik g. Kosta Petrović. V prvi vrsti je bilo ustanovljeno vsled tega, ker je Francija hotela vzdrževati deco srbskih vojnih invalidov in padlih vojakov. — Ker je pa pri slavnem umiku srbske vojske prišlo tudi veliko število otrok v Francijo, se je njih število za sprejem v francoske šole tako povečalo, da je bilo slednjič okoli 5000 dijakov na srednjih šolah in 300 na univerzah. Slednji so bili prosti vojaške službe bodisi vsled v vojni zadobljenih ran, bodisi vsled bolezni, ki so si jih nakopali v fronti. Vsi dijaki po francoskih srednjih šolah so bili popolnoma vzdrževani od francoske vlade, le en del visokošolcev je vzdrževala srbska vlada.

Društvo »Nation Serbe en France«, ki se je tudi ustanovilo l. 1915. in katerega člani so bile visoke francoske osebnosti, politiki, slovstveniki in profesorji, je tudi vzdrževalo gotovo število dijakov v strokovnih šolah. »Prosvetno odeljenje« pa je moralno in v šolskem oziru skrbelo za vso šolsko omladino v Franciji.

Po vseh francoskih srednjih šolah so bili srbski profesorji načelniki skupin dijakov, prevzetih od Francije radi vzgoje in študija.

Na inicijativo »Prosvetnega odelenja« so se organizirali maturantski tečaji v Mont Dauphinu, Voreppeu in predvsem v Nizzi. Dijaki, ki so v teh kurzih napravili zrelostni izpit, so bili porazdeljeni po francoskih vseučiliščih. Enako so se prirejali na inicijativo »Prosvetnega odelenja« tečaji srbskega jezika na univerzah in strokovnih šolah.

Vse srbsko srednješolsko in visokošolsko dijaštvo je, s prav malimi izjemami, služilo kot vzgled francoskim in inozemskim tovarišem, kar se tiče discipline, marljivosti in obnašanja, ker je javno pripoznal in izjavil bivši francoski minister Julij Marais v francoskem parlamentu.

Po osvobojenju Srbije se je leta 1919. večina šolske mladine, ki je bila razdeljena po francoskih srednjih šolah, vrnila v domovino, kjer je nadaljevala svoje študije, enako je tudi del visokošolcev odšel na domače univerze. V Franciji je ostalo samo zelo malo število otrok, vojnih sirot brez očeta in matere, potem visokošolcev, katerim je manjkalo samo eno leto, da končajo svoj študij, in oni dijaki, ki so se šolali na zavodih, kakršnih ni v domovini.

L. 1922. je vsled prizadevanja »Prosvetnega odelenja« francoski parlament votiral 600.000 frankov za vzdrževanje naših univerzitetnih dijakov v Franciji iz vseh pokrajin naše ujedinjene domovine in tako je bilo omogočeno, da je večje število srbskih, hrvatskih in slovenskih dijakov vsako leto odhajalo na francoske visoke šole. Enako ima francosko zunanje ministrstvo v letnem proračunu 150.000 frankov za vzdrževanje naših dijakov v Franciji.

Tako se nahaja sedaj v Franciji, razen štipendistov naše vlade, 90 štipendistov francoskega ministrstva prosvete, ki prejemajo 450 frankov mesečno in jim francosko ministrstvo prosvete plačuje tudi šolske pristojbine (vpisnino, laboratorijske takse itd.) in doktorske teze. Francosko ministrstvo zunanjih zadev pa vzdržuje 16 štipendistov, ki dobivajo po 600 frankov na mesec.

Razen te redne pomoči pa pomaga francosko ministrstvo prosvete našim dijakom, ki niso štipendisti, tudi na ta način, da jim plačuje vse šolske takse in doktorske teze in jim pomaga, da končajo svoje študije.

»Prosvetno odelenje« nudi velikemu številu srbskih, hrvatskih in slovenskih dijakov, ki so razdeljeni po raznih strokovnih in visokih šolah v Franciji, strokovno pomoč v vsakem oziru, jih informira o vsem potrebnem. To odelenje funkcijonira kot oddelek našega pariškega poslaništva in je obenem del ministrstva prosvete v Beogradu. Naslov Odelenja je Office Scolaire du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes, 24, rue des Ecoles, Paris (5 e).

Na drugi strani je pa namen tega Odelenja stalni kontakt s francoskimi naučnimi oblastmi in njih obveščanje o vseh prosvetnih vprašanjih v Jugoslaviji.

Šef Odelenja je g. Kosta Petrović, ki že dolga leta vodi svoj urad v plošno zadovoljnost vseh krogov in je znal s svojo delavnostjo in svojim nastopom ogromno koristiti prestižu našega imena v Franciji. Kulturno propagandno delo za našo stvar v Franciji pod vodstvom g. Petrovića je za nas neizmerne važnosti.

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ"

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga „ključ" so ponarejene.

93-a II

Velikonočne čestitke naših vojakov

Slovenski fantje, ki po garnizijah širom naše prostrane ujedinjene domovine zvesto služijo kralju in domovini, se te dni v duhu spominjajo svojih rodnih krajev in žele svojim starišem, sorodnikom in znancem, zlasti dekletom ter vsem čitateljicam in čitateljem «Jutra» srečne in vesele velikonočne praznike.

ŠIBENIK (mornarji brodarske podoficirske šole: Franc Opara iz Trebnjega, trubača Jakob Gašparič iz Slov. Bistrice in Ivan Šijanec iz Sv. Jurija ob Ščavnici, Anton Omerzelj iz Metlike, Rudolf Darovec iz Gornje Straže na Dolenjskem, Alojzij Stare iz Gorič nad Kranjem, Tinko Bizjan iz Podolnice pri Vrhniki, Josip Gros iz Kranja, Josip Potočar iz Št. Jerneja, Franc Bolantič iz Glinja, Janez Galičič z Sp. Sušice, Fr. Mevec iz Gor. Jezera, Franc Nemec in Viktor Copot iz Sv. Jurija ob Ščavnici, Karel Vogrinec iz Sv. Križa, Alojzij Ostre iz Sv. Jurja ob Ščavnici, Josip Zmazek iz Male Nedelje.

RAJLOVEC PRI SARAJEVU (aeroplanska eskadrilja): Kaplar Ivan Krajnc iz Maribora, Vinko Piber iz Spod. Gorij, Alojzij Resman iz Zapuž, Franc Brenčič iz Loke, Rudolf Smole iz Št. Vida pri Ljubljani, Anton Rozman iz Luž, Anton Babnik iz Kamnika, Jože Ofentavšek iz Vojnika, Jože Zorko iz Leskovca.

PRIŠTINA (pekarska četa): Anton Bernard iz Škofje Loke, Anton Kos iz Zagreba, Drago Pavčič iz Novega mesta, Anton Milek iz Črnomlja, Rudolf Zaje iz Ljubljane, Anton Gazvoda iz Težke vode, Alojzij Pušavec iz Št. Jerneja, Jakob Fortuna iz Dol. Logatca, Rudolf Novak in Josip Vrščaj iz Trebnjega, Josip Jarc iz Mirne, Josip Pavlič iz Visokega, Leopold Dermota iz Lučne pri Kranju, Leopold Šetina iz Straže, Janez Fujan iz Polja pri Kamniku, Anton Frian iz Jazbine, Karel Bezenšek iz Konjic, Maks Kranjc iz Ptuja, Anton Kraft iz Radgone, Lovro Komar iz Gorij pri Bledu.

KRAGUJEVAC (19. peš. puk): Mihael Strajnar in Alojzij Kotar iz Velike Loke, Štefan Zupančič iz Male Loke, Jože Grden iz Potoka, Anton Hribar iz Dolge njive, Anton Strajnar iz Škrjanč, Jožef Retar iz Knežje vasi, Matevž Križman iz Prinštala, Alojzij Ostanek iz Vrhovega, Viktor Papeš iz Šamperka, Alojzij Hlebac iz Nemške vasi, Jože Novak iz Stare gore, Alojzij Zupančič iz Ajdovca, Janez Stopar iz Lipavca, Janez Mertič iz Trebče vasi, Ignacij Struna iz Kleč, Alojzij Željko iz Vrhpeči, Alojzij Pust, Janez Slak in Jože Avgor iz G. Glogodola, Franc Smuk in Franc Nagode iz Mirke, Jože Urbanec iz Kranja, Stanko Bezjak iz Rakitne, Albert Mavrin iz Nemške Loke, Franc Trobec iz Črnega vrha, Janez Potrebuješ iz Črnega vrha, Matija Strah iz Mrzle Luže.

SKOPLJE (1. četa 1. bat. 21. pp.): Pod. narednik Stanko Petrovič iz Litije, kaplarja Ivan Kosmos iz Sevnice, Josip Čuček iz Rog. Slatine in redovi: Edvard Plevel, Anton Podgornik, Albert Jermol in Ivan Šenk iz Ljubljane, Edvard Kramaršič iz Škofje Loke, Mat. Slamnik z Jesenic, Val. Mikel iz Mošenj, Vinko Baloh iz Žirovnice, Ivan Mrak in Alojzij Zupan iz Kranjske gore, Ivan Titovšek iz Radeč, Andrej Jakelj iz Podkorena, Fr. Pižem iz Žužemberka in Franc Strgar iz Boh. Bistrice.

KOSOVO (orožniki): Jakob Konrad, Karel Ogrin, Franjo Radič, Anton Sočnik, Anton Kerin.

Zagrebške tihotapske afere

Zagreb postaja že znamenit po svojih tihotapskih aferah. Ni še končana ena, in že se odkriva druga — še večja. Zdi se, da obstoji tam več prav izborno organiziranih tihotapskih družb, ki so si pa v zadnjem času radi konkurence pri razpečavanju tihotapskega blaga že nekoliko v laseh. To okolnost so spretno izkoristili mariborski finančni kontrolni organi pri odkritju afere Jakoba Alkalaja, ki je imelo kasneje za posledico odkritje nove afere s 23 vrečani svile, o čemur smo poročali že 1. aprila.

Kako je bila odkrita prva tihotapska afera, o tem pa se nam poročajo sledeče zanimive podrobnosti:

Dne 10. marca so zvedeli trije mariborski carinarnici prideljeni poduradniki finančne kontrole, da ima zagrebški trgovec Jakob Alkalaj na mariborski carinarnici dva velika zaboja svilenega blaga, ki ga pa ne bo pustil zacariniti v Mariboru temveč v Zagrebu, kjer bosta oba zaboja deklarirana in ocarinjena kot galanterijsko blago. Finančni organi, ki so že prej slutili, kaj se z vednostjo nekaterih zagrebških carinskih uradnikov pripravlja in so si zato že prej v službenem potu — toda brez vednosti carinskih uradnikov — preskrbeli specielno dovoljenje generalnega direktorja carin, da smejo kjerkoli zahtevati, naj se že ocarinjeno blago vpričo njih še enkrat pregleda, so se prihodnji dan odpeljali v civilni obleki v Zagreb in tam tri dni čakali, kdaj se bo blago prikazalo iz carinarnice.

Trgovec Alkalaj je bil med tem od nekega svojega poslovnega prijatelja opozorjen, na to, da je mariborska finančna kontrola na delu. Zato Alkalaj ni dal peljati zabojev od carinarnice v svoje skladišče na Sajmištu št. 60 temveč pustil voz par minut stati pred to hišo, nato pa voz okreniti ter zaboje odpeljati pred svoje stanovanje v Dreškovičevi ulici. Tu je voz čakal zopet kakih pet minut, nakar se je povrnil pred skladišče na Sajmištu, od koder je dospel. Toda tudi na Sajmištu ni krenil voz naravnost na dvorišče temveč je stal kakih deset minut pred vhodom in šele na to zavozil v dvorišče pred magacin. Voznik je pač imel nalog, naj slepi eventualno zasledujoče finančne organe in oprezuje, kdo mu sledi ter zavozi blago v skladišče šele, ko vidi, da je zrak čist. Voznik se je pa temeljito urezal, ker mu je finančna kontrola sledila v taki razdalji in na tak način, da ni mogel niti slutiti, da ga kdo zasleduje.

Ko je bil voz na dvorišču, finančni organi niso kar planili k njemu, temveč lepo počakali, da sta se zaboja izložila in da je voznik pripeljal prazen voz zopet na cesto. Takrat šele so stopili organi k vozniku, ga prijeli ter zadržali. Dva organa sta nato vstopila na dvorišče in našla tam tik pred vratmi v skladišče oba zaboja, zraven pa lastnika Jakoba Alkalaja in delavce, ki so se že pripravljali, da izložijo blago iz zabojev, prepakirajo in takoj odpremijo.

Ker se Alkalaj v tej situaciji ni mogel poslužiti starega tihotapskega trika, da bi tajil lastništvo blaga, je priznal, da je blago njegovo, toda trdil, da še nima carinske deklaracije, ker mu je špediter Brajkovič, ki je blago ocarinil, še ni prinesel. Stvar, da je sicer v redu, toda on, da vkljub temu finančnim organom deset tisoč dinarjev, ako mu ne delajo sitnosti in opuste proizvedbe. To zapeljivo ponudbo so organi finančne kontrole z ogorčenjem odklonili in zahtevali, naj se pokliče špediter Brajkovič. Ker Alka-

Nepričakovano velik uspeh je dosegel pri včerajšnji premijeri svetovno znani film

Hči gospe Larsak

Veličastni so posnetki iz Pariza, Versailles in Benetk. **Zelo zanimiva in lepa vsebina.**

Rezervirajte si vstopnice telefonično štev. 730, katere dobite brez vsakega čakanja in truda v pisarni **Mladini neprimerno.**

Predstave v nedeljo ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., in 9. uri.

Ob delavnikih ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

LJUBLJANSKI DVOR
Kino Telefon 730.

Pozor, gostilničarji!

Ako hočete Vaše senčne vrtove koristno izrabiti, si nabavite zadostno število

okroglih miz,

katere imam v zalogi po konkurenčni ceni. Prepričajte se sami! 1800-a

Franc Preprotnik, splošno mizarstvo, Ljubljana VII., Celovška cesta 78.

Helena Makowska, Carl de Vogt
Marija Menti
v veliki salonski drami

Razpaljena strast

(Oglejte si razstavljene slike)

Od nedelje 5. aprila naprej v
Kino Ideal

faju ni ničesar drugega preostalo, nego da uboga, je bil Brajković kmalu na licu mesta. Na poziv, naj pokaže carinsko deklaracijo, je Brajković trdil, da je nima on nego njegov pomočnik Cvijić, ki je dopoldne blago ocarinil. Ako se zasledovanje opusti, je pripravljen k Alkalajevim 10.000 Din primaknuti od svoje strani še 5000 Din.

Finančni organi so seveda odklonili tudi to ponudbo ter zahtevali Cvijića in carinsko deklaracijo. Cvijića seveda ni bilo mogoče najti, ker sploh ne eksistira, carinske deklaracije pa tudi ni mogel ali hotel nikdo pokazati. Finančni organi so radi tega izvršili vpričo dveh poklicanih detektivov telesno preiskavo Alkalaja in Brajkovića in našli razne za izsleditev tihotapstva in odjemalcev tihotapskega blaga važnih beležk, toda deklaracije ni imel niti eden niti drugi pri sebi.

Zaplenjeno blago je bilo na to prepeljano v carinsko skladišče in drugi dan tam pregledano. Mesto galanterijskega blaga, za katero sta bila zaboja ocarinjena, se je našlo med drugim 28 kg svilenih čipk in nad 400 kg svilenih kravat, žemperjev itd. Pregledu sta prisostvovala tudi revizor Marković in carinik Sulić, ki sta prej blago ocarinila kot galanterijsko blago s 4579 Din mesto kot svilo s 207.000 Din.

Alkalaju je bila nato naloženo doplačilo premalo plačane carine ter petkratna kazen v skupnem znesku 1,202.000 Din. Povrh tega pa čaka njega in Brajkovića še zapor, ker sta poskusila podkupiti finančno kontrolo. Tudi carinska uradnika, ki nista razločevala med svilenimi žemperji in galanterijskim blagom, bosta prejela primerno nagrado v zagrebških zaporih in odvzeta jim bo možnost, da bi se še kdaj «zmotila».

Odkritje zadnjih dveh zagrebških tihotapskih afer kaže, da carinska služba ni na vrhuncu. Ako se v Zagrebu carini svila na ta način, je razumljivo, zakaj zagrebški trgovci lahko konkurirajo našim reelnim trgovcem, ki morajo na naših carinarnicah pošteno poravnati visoko carino do zadnje pare. Žalostno je tudi, da so dobro plačani carinski uradniki bolj dostopni zapeljivim ponudbam tihotapcev nego prav skromno plačani poduradniki finančne kontrole. Merodajni krogi naj bi razmišljali o tem, kako naj bi se carinska služba preustrojila, da bi se take zlorabe, ki ne škodujejo samo državni blagajni temveč tudi ugledu naše države v inozemstvu, enkrat za vselej že v naprej onemogočile.

Profesor Ivan Franke

Na umetnika - oriaka Böklina se vsekdar spomnim, kadar mislim na Franketa. So pač čudni primeri taki spomini. Zadostuje včasih le beseda, ton ali mala misel, ki se je vtihotapila v nas in takoj imamo celo vrsto vezi, da lahko prispodabljamo človeka človeku. Je to precej tako, kakor z idejami:

Spominjam se, da sem pred leti videl v izložbi pri Uhlifu Franketovo sliko, ki me je takoj spomnila na nekoga. Predstavljala je vile, ki so preplašene od nekakega vodnega nestvora begale med valovi. Pozneje pa mi je Franke med pogovorom zagotovil, da ne pozna Böcklina ne po slikah in skoro niti po imenu. Iz tega sem sklepal, da človek dostikrat iz golega naključja sam stvori namišljeno logično vez za primerjavo ali sumničenje potrebnih dokazov. Ne sledi pa iz tega, da je dandanes, ko različne teorije in reprodukcije slik vseh mogočih časov in načinov morijo zdravo naziranje umetnikovo, vsak očiten plagiat upravičen svojega obstoja.

Z mladeniškimi koraki hiti vedno vsako jutro po Gradišču in Bleiweisovi cesti v Mladiko starec z lepim številom križev. To je Franke. Šubic in jaz sva ga pred dnevi obiskala v njegovem ateljeju. Prostorna soba v tretjem nadstropju s tremi velikimi okni in velikim, pravim slikarskim neredom. Stene obložene s slikami, kakor bi gledal na našo živo Gorenjsko. Solnčna bohiniska dolina, Sava, Kokra, Krani, Polhograjski dolomiti in naše Mirje. Povsod te spremljajo kakor potoček žive oči Župančičeve, zraven njega pa sanjavo ogleduje Cankar na nasprotni steni vso lepoto slovenske pokrajine. Ob strani pa pleše povodni mož z Urško vrtoglavo polko proti bistri Ljubljanici . . .

Ta atelje sem si vedno tako predstavljal, kakršen je v resnici. Sem prepričan: ako ne bi bila ta soba tako polno osvetljena od severa, ako ne bi stalo med okni polno stekleničič blagodišeče in smrdeče vsebine, ako ne bi po mizah, stolih in tleh bile vsevpreko razmetane barve, palete, čopiči, škatle, cunje, okvirji, platna, zarjozde, orodje, stojala, posode, ako ne bi viselo po stenah polno slik in sličic, svežih barv, nanešenih z neverjetno marljivostjo in majhnim čopičem, ako ne bi v kotu izpod stropa vejen pajek liki našim kritikom z veščim umetniškim okusom kritiziral to tako neljubo dišečo barvno brozgo, potem bi v tem ateljeju slikal kdo drugi, najbrže Podrekar —.

Gospod profesor je bil zelo ljubezniv pri razkazovanju in tolmačenju svojih del. Seveda nama je tolmačil le način svojega slikanja. Slike same so dovolj jasne in priproste kakor narava sama. Pa način tega slikanja tudi ni tako priprost kakor današnje čase. Kdo izmed mlajših ima še toliko potrpljenja, da bi se s samimi pripravami zamujal dolge tedne? Danes odločuje pogum, zamah in volja bolj kakor pa cizelersko plaho nanašanje barv. A je vendar toliko veselja in ljubezni v delu gospoda Franketa. Kljub starosti in tresoči roki še vedno obvlada vsako ploskico platna. Ko sem ga opazoval pri delu, sem videl, kako je čopič v sicer tresoči roki mirno in voljno božal po platnu, kakor bi pazljivo čistil staro miniaturo stoletnega prahu, pod katerim se pokaže vsa lepota mavričnih barv. Počasi se

Profesor Franke v svojem ateljeju.

oblikuje črta, ploskev, forma, prah — solnce. Tako si ustvarja mojster na svoja platna še neutrudljiv, vedno nove solnčne luči in toploto, ki ga greje na stara leta. — Pa je srečen in zadovoljen v tem svojem samotnem svetu.

In spomini! Neusahljivi so na dijaška leta, Dunaj, Benetke, Kitajsko — vse življenje živi človek ob njih!

Tudi lepih naukov in navodil sem slišal dosti. Ta zlata, dobra duša Franketova! Škoda le, da sem že vse pozabil. Ah, ti današnji, nestalni časi!

Po dveh urah prav domačega razgovora (seveda, filozofirali smo tudi, ampak po naše!), med katerim sem slutil, da nas bo mojster v kratkem presenetil s kolektivno razstavo svojih del, smo odšli skupaj iz ateljeja. Takrat, ko je starček urno stopal pred nama po visokih stopnicah navzdol, takrat sem spoznal, koliko volje je še za temi plavimi očki, koliko ljubezni do dela je še v tem izsušenem srcu, da premaga štirikrat dnevno to visoko stopnišče.

Štirinajstdeset let . . . srebrna, zlata, bogata starost.

F. Škodlar.

Društvo ostrostrelcev v Ljubljani

Prejeli smo:

Narodni dnevnik» nam očita, da je bilo «Jutrovo» poročanje o občnem zboru «Društva ostrostrelcev» izkrivljeno in tendencijozno. Pravi, da se je obrnil do informirane strani in da je šlo za čisto gospodarska in strokovna vprašanja. Dalje trdi, da je bilo društvo po prevratu nacijonalizirano, da imajo v društvu in odboru večino Slovenci. Na vse te trditve odgovarjamo prav kratko to - le:

Da je šlo za eminentno nacijonalno vprašanje, dokazuje udeležba s strani Nemcev, ki so spravili vse na krov. V strelskem svetu so danes 4 Slovenci: Jean Schrey, dr. Ravnihar, inž. Fran Tavčar in dr. Lovrenčič ter 5 Nemcev: dr. Kaiser, dr. Ebert, Anton Schuster, dr. Schweiger in Fran Urbanc, tajnik, blagajnik, gospodar in strelski mojster, torej večina funkcijonarjev so izraziti Nemci. Ti faktično društvo vodijo in odločujejo na svojo pest preko manjšine. Pred občnim zborom je bilo razmerje med Nemci in Slovenci še slabše, ker je sedelo v odboru 6 Nemcev in le 3 Slovenci. Slovenci imajo v društvu le absolutno večino, nimajo pa dve tretine. Ker pa sedanja večina odbora tolmači § 15. tako, da je treba za vsak predlog, če ga ne stavi odbor sam dvetretjinske večine, je jasno, kakšen je položaj Slovencev, dokler ne dobe dvetretjinske večine. Da se Nemci ubranijo slovenske dvetretjinske večine, so sklenili, da ne sprejmejo nobenega Slovenca več v društvo. Ker pa se ne upajo tega sklepa odkrito priznati, trdijo, da novih članov ne sprejemajo toliko časa, dokler se ne začne streljanje. Kdaj se to prične, je pa seveda zopet odvisno od odbora. Da se Nemce prisili z barvo na dan, zato je bil stavljen predlog, da mora odbor prijave članov za vstop v društvo rešiti do 10. aprila. To vprašanje ni ne gospodarsko ne strokovno, ampak je čisto nacijonalno in za ta predlog je glasovala samo slovenska lovska skupina 16 članov, proti pa vsi Nemci in pa varovanci «Narodnega dnevnika».

Res ima pri gospodarskih in strokovnih vprašanjih človek, pa naj bo Slovenec ali Nemec, različno naziranje. Ravno tako je pa tudi res, da je treba precej narodne mlačnosti, da stopim v fronto, kateri načeluje bivši Karnijolec.

Slovenski člani.

1006
NOVOSTI
ponižanih cen
in povišanih vsi cen
JOS. ROJINA, Ljubljana

Kolesa J. Gorec
kupite najceneje in najbolje pri tvrdki
Palača Ljubljanske kreditne banke in Gosposvetska c. 14.
Vsi deli, oprema in pneumatika na zalogi.
155-a

Damske kostume
Obleke za gospode in dečke najnovejših modernih krojev in vzorcev, po znižanih cenah dobite pri
FRAN LUKIĆ, Pred šolijo 19.
Priznano najboljši nakup oblačil.

Le enkrat se prepričati,
da kupite najceneje in tudi najboljše nogavice, svilene flor nogavice, kravate, samoveznice, rokavice glace in trikot, sukanec, nogavičnike, robce žepne in svilene, ter vse druge drobne potrebščine
pri Albin Turk, galanterijska trgovina,
LJUBLJANA, Prešernova ulica 48.

Dopisi

STRAŽIŠČE. Sokolsko društvo v Stražišču uprizori danes dne 5. aprila 1925. ob 16. uri in v pondeljek dne 13. aprila ob 5. uri popoldne «Golgoto», dramo v treh dejanjih. — Iz prijaznosti sodeluje orkester Narodne čitalnice v Kranju.

TRŽIČ. V nedeljo dne 29. marca je priredilo tuk. Bralno društvo v Sokolskem domu koncert ki je privabil toliko domačega občinstva, da je bila prostorna telovadnica nabito polna. Bralnemu društvu je prinesla prireditev lep gmoten uspeh, pevci in salonski orkester so želi zasluženo pohvalo, občinstvo pa se je naslajalo ves čas ob umetniško dovršenem izvajanju petja in godbe. Zanimanje za koncert je bilo veliko. Saj je bilo znano, da sodeluje pod vodstvom g. Kernca naš salonski orkester, ki mirno lahko prenese kritiko najbolj razvajenega občinstva, nadalje pa tudi, da se naše požrtvovalne pevke in pevci neumorno že tedne vežbajo. Naš velezasluženi pevovodja g. ravnatelj Lajovic je žrtvoval za prireditev vsako prosto uro, prizanesel pa tudi ni pevkam in pevcem in jih je tudi ob najlepših nedeljskih in prazniških popoldnevih vabil k vajam. Častitati moramo bralnemu društvu in pevcem k pevovodji, ki združuje v sebi vse lastnosti dobrega dirigenta: znanje, okus za vse lepo in umetno, pravo razumevanje najtežjih komadov in njegovo energijo, s katero uvede v vsak zbor železno disciplino. In mi vsi pevci in poslušalci vemo dobro, da se imamo le njemu zahvaliti za umetniški užitek nedeljskega večera. Obsežen program je vseboval med drugimi tudi naslednje točke: Bolce dolor, odlomek iz «Prodane neveste», «Venec Vodnikovih pesmi», ki so se izvajale z dovršenostjo in umetniškim razumevanjem. Najbolj je pa menda vsem ugajal venec Vodnikovih pesmi. Hvaležni poslušalci so dali duška svojemu navdušenju s takim aplavzom, da so se «stene tresle». Upamo, da nam Bralno društvo že v kratkem zopet priredi tak lep večer.

BOHINJ. Preteklo nedeljo se je vršil pri Sv. Janezu ustanovni občni zbor prometnega in olepševalnega društva za Notranji Bohinj. Da je zanimanje veliko, kaže dejstvo, da se je priglasilo takoj 34 članov. Namen društva je, skrbeti za potrebno reklamo za dotok tujcev in olepševanje okolice Bohinjskega jezera, nuditi potnikom ugodno poštno in avtomobilsko zvezo i. dr. Upamo, da bo društvu uspelo, rešiti težko nalogo. Vsem, ki se zanimajo za procvit Bohinja, društvo najtopleje priporočamo.

JESENICE. Naš Sokol priredi danes, v nedeljo ob 3. uri popoldne v osnovni šoli na Jesenicah koncert pod vodstvom kapelnika g. Ribole. Izbran umetniški spored izvajata godba na pihala in društveni orkester. Vstopnina 8, 10 in 15 Din. Zunanji gosti imajo ugodno železniško zvezo.

VELIKE POLJANE PRI RIBNICI. Poslušajte Ribenčanje, Sodražani, Laščani in drugi sosedje! Nalašč za Vas bomo igrali na velikonočni pondeljek «Divjega lovca». Ob 5. uri popoldne je najpripravnejša ura za Vas. Imeli boste gotovo užitek od prejstave. Opazovali boste lahko pristno narodno blago v vseh vlogah. Ne zamudite torej ugodne prilike in na svidenje!

LAŠKO. Sokolsko društvo v Laškem, dramatični odsek, ponovi danes v nedeljo ob 15. uri igro «Volkašin». Vstopnina obi čajna.

DOBROVA. Kakšna je klerikalna ljubezen do bližnjega v praksi, izpričuje prav lepo sledeči slučaj: Na Dobrovi št. 22, v stari šoli je stanoval od leta 1918. ubog delavec z ženo in 5 otrocl. Pogodil se je z župnikom za stanovanje, plačeval letno 140 K in mu poleg tega delal do l. 1921. za 4 do 5 K dnevno. Tega leta mu je pustil župnik stanovanje zastonj, delavec pa je zato opravljal hišniško delo. Leto kasneje je župnik pri neki občinski seji predlagal, naj se delavca vrže iz stanovanja, obstoječega iz ene sobe in kuhinje prostori pa porabijo za občinsko pisarno. V zameno so mu odstopili eno sobo v podstrešju. Ko pa je župnik zvedel, da je delavec naročen na «Jutro», se mu je smrtno zameril. In res, dne 13. marca je bil ogled in je bilo sklenjeno, da je radi slabega stanja sobe deložacija delavčeve rodbine nujno potrebna. Seveda sklep ne more biti veljaven, ker pri ogledu ni bilo nobenega strokovnjaka, ampak samo župnik, župan, kaplan in organist. Kot strokovnjak bi veljal k večjemu neki navzoči tesar, ki pa nima potrebne kvalifikacije. Dne 23. marca se je izvršila deložacija. Delavec je ležal bolan v postelji. Kljub temu ga je župnik z otroci vred vrgel neusmiljeno na cesto, seveda vse v znamenju ljubezni do bližnjega in v večno čast in slavo božjo. Taka je torej klerikalna ljubezen do bližnjega v praksi.

CERKLJE NA DOLENJSKEM. V zadnjem dopisu smo razložili gospodarsko potrebo premestitve poštnega urada iz Krške vasi v Cerklje. Poznavalcu prometnih in gospodarskih razmer je popolnoma jasno, da je premestitev potrebna in zato smo dosegli na podlagi predloženih dokazov pri Trgovski zbornici in poštnem ravnateljstvu vso oporo in popolno razumevanje. Tu ni nikaka škodoželjnost ne nevoščljivost Cerkljancev, ampak absolutna gospodarska potreba. Pred 100 leti so bile popolnoma druge razmere kakor so pa danes in mešati tu politiko ne gre, ker vsaj v tem slučaju to ne drži. Treba je le pogledati na zemljevid in v trgovsko - obrtni register, pa bo potolažen tudi dopisnik iz Krške vasi. Tistim pa, ki so nepristransko upoštevali dejanski položaj in izposlovali premestitev urada v Cerklje najlepša hvala! — Hvaležni Cerkljanci.

Ste že poslali
naročilo za oglas v velikonočni številki „Jutra"? Ako še ne, storite to takoj, da se rezervira primeren prostor. Praznična številka izide v izredno pomnoženi izdaji, z interesantnimi ilustracijami in v nakladi
25.000 izvodov
že v soboto zjutraj. Oglasni oddelek, Prešenova ul. 4 sprejema oglase do petka, za pozneje došle oglase ne more prevzeti jamstva za njih priobčitev.
Podjetja, zavodi, trgovci, obrtniki, ne zamudite te izredne prilike, ki Vam jo nudi najbolj razširjeni dnevnik Slovenije. 1-1

Sport

Izpremenba nogometnih pravil

Kakor poroča «Sport-Tagblatt», se je prošli pondeljek razpravljalo v Counellu Football Association v Londonu o raznih predlogih glede izprememb nogometnih pravil. Sprejeto je bilo več predlogov, ki pa še nimajo veljave, ker morajo o njih odločevati še druge instance.

Glede of side določb sta bila predložena dva predloga. Prvi se tiče markacije igrišča 40 yardov od gola, drugi pa redukcije obrambe od treh na dva igralca. Sprejet je bil drugi predlog. V točki 6 nogometnih pravil se torej število tri reducira na dva igralca.

Druga izpremenba se tiče točke 5, ki veli, da mora igralec, ki meče žogo s stranske out-črte, stati na tej črti. Sedaj bo dovoljeno, da sme igralec stati za to črto ter metati žogo v katerikoli poziciji. S tem se hoče doseči, da pride žoga kolikor mogoče daleč na igrišče, da se prepreči, da takoj po metu z out-črte zopet odide v out.

Zadnja izpremenba se tiče strela iz kota. Kakor znano, so lani izpremenili pravila v toliko, da se more iz kornerja doseči direkten gol. Ta izpremenba pa se ni obnesla, ker je bilo njeno besedilo precej nejasno. Dogodilo se je, da so igralci, ki so streljali korner, z ozirom na besedilo te točke dribla li naravnost v gol. Nekateri nogometni strokovnjaki so jim sicer pritrdili, čeprav zmisel te izpremembe gotovo ni bil ta. Sedaj se je sklenilo, da velja zopet prvotno pravilo: Iz kornerja se ne more doseči direkten gol.

Kakor omenjeno ti sklepi še niso končnoveljavni.

Hašk : Hermes. Danes, ob 15. bo, kakor smo že poročali nastopil zagrebški Hašk s svojim I. moštvom v nogometni tekmi proti ljubljanskemu S. K. Hermesu. Odveč bi bilo govoriti o kvaliteti Haškovega moštva, dovolj je da povemo, da je bil Hašk lansko leto prvak ZNP. in da letošnja forma njegovega moštva ne zaostaja za larsko. Moštvo S. K. Hermesa, bo, sodeč po dosedanjem njegovem sportnem udejstvovanju, sicer neenakovreden nasprotnik Haškovemu, a s sigurnostjo se smemo nadejati zanimive in napete igre, ker Hermesovo moštvo je že opetovano dokazalo, da more biti tudi močnejšim klubom nevaren nasprotnik. Zadnja prvenstvena tekma Ilirija : Hermes je pokazala, da Hermesovo moštvo v kritičnem pogledu ne zaostaja skoro nič za prvakom LNP. Postava Haškovega moštva je po klubovem obvestilu sledeča: Mitrović, Benković, Kunst, Marjanović, Kolibaš, Križ, Wolf Agič, Zabić, Jeren, Würth. — Tekma se vrši na igrišču Ilirije ob vsakem vremenu in prične ob 15. Pred tekmo od 14. — 15. na igrišču promenadni koncert! Dame imajo v spremstvu gospodov prost vstop.

Klagenfurter Sport-Verein : S. K. Primorje. Z današnjo tekmo se otvori v Ljubljani mednarodna nogom. sezona. Tekma bo vsekakor zanimiva, zlasti radi tega, ker se že v bližnjih dneh vrši medmestna reprezentančna tekma med Celovcem in Ljubljano. Kako važnost polagajo Celovčani na izid te tekme se vidi iz tega, da nastopijo ojačeni z nekaterimi Dunajčani. Da pa tudi tehnično ne zaostajajo veliko za nami, dokazali so ob priliki lanskoletne reprezentančne tekme proti Ljubljani, katero je zastopala kompletna Ilirija ter podlegli z minimalno diferenco 3 : 2. Tekma se vrši ob vsakem vremenu na igrišču Primorja ter prične ob 15. uri. — V predtekmi nastopita Jadran in Slovan ter je tudi tu pričakovati zanimivega boja. Svoječasno se je med njima vršil hud boj za prvenstvo v drugem razredu. Od takrat se kluba nista več sestala v tekmah. Slovan, ki je prvak v drugem razredu, bo skušal v tej tekmi dokazati, da se ga sme po vsej pravici šteti med ostale prvorazredne. Tekma se vrši na igrišču Primorja ter prične ob 13.30. Po glavni tekmi ob 16.45 nastopi Primorje rez. proti rez. Slovana.

Otvoritev pomladanske prvenstvene hazenske sezone. Danes se s prvenstveno tekmo Atena : Hermes otvori spomladanska hazenska sezona. Tekma se vrši na igrišču S. K. Ilirija, začetek ob 11. uri. Družina Atene se je lani plasirala na drugo mesto in je od prvaka Slovenije S. K. Ilirija bila ob enakovredni igri v polju poražena z rezultatom 3 : 1. Družina Hermesa je mlada, tehnično dobro izbalansirana in bo morala napeti vse sile, da proti močnemu nasprotniku iznudi časten rezultat. Ker sta obe družini v dobri kondiciji radi zimskega treninga, obeta tekma biti zelo zanimiva. Vstopnice: navadna stojišča 8 Din, dijaška 5 Din, mladinske vstopnice 3 Din.

Klagenfurter S. V. : Primorje. Predprodaja vstopnic za to tekmo v trafiki Sever, Šelenburgova ulica, do danes opoldne.

Kolesarji-dirkači S. K. Primorja naj se sestanejo danes ob 10 na dirkališču.

Proti rezervi Ilirije igra danes rez. Laška in ne I. moštvo, kot je bilo včeraj pomotoma objavljeno.

Samostalen hazenski savez. Kakor doznava «Jutarnji List» namerava hazenska sekcija izstopi iz Jugoslov. lahkoatletskega saveza ter osnovati samostalen savez za hazeno.

Včerajšnje nogometne tekme na Dunaju: Amateure : Wacker 5 : 2 (4 : 1). Premoč Amaterjev ni bila tako visoka, kakor kaže rezultat. Admira : Slovan 1 : 1 (1 : 1). Prijateljske tekme: Vorwärts : Nicholson 3 : 2, Red Star : Simmering 1 : 1.

Reprezentanca Gradca, ki igra danes proti zagrebški reprezentanci je sestavljena nastopno: Oberbüchler (AAK), Fritzl GAK, Stany (AAK), Greiner (Sturm), Sartory (GAK), Derlinger, Sinković (oba Sturm), Kowanda, Gaber (oba GAK), Waldhauser (Sturm).

Tekma med Češkoslovaško in Avstrijo je končnoveljavno določena in se vrši 24. maja v Pragi. Revanžna tekma se bo igrala septembra ali oktobra v Pragi.

Na predolimpijadi v Lizboni, o kateri smo že včeraj poročali, hoče portugiški olimpijski komite pregledati svoje moči, ki bodo zastopale portugiške barve na pravi olimpijadi. Na tej predolimpijadi se bodo vršila tekmovanja v nastopnih disciplinah: Lahka atletika, plavanje, sabljanje, tenis, nogomet in jahanje.

Nov svetovni rekord Osborna. Harald Osborne, lanski zmagovalec na olimpijadi je na mitingu v Austinu (Texas) zboljšal sedanji svetovni rekord v skoku v višino, ki ga je leta 1914. postavil Amerikanec Bessoni z 2.014 m. na 2.0558 m. Vendar pa ta rekord po zadnjih vesteh ne bo priznan, ker se je Osborne dotaknil prečke.

Občni zbor LLAP.

(Službena objava u. o.)

Ljubljanski lahkoatletski podsavez razpisuje za 24. t. m. ob 20 uri v damskem salonu kavarne Emona svoj III. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1.) Sprememba pravil; 2.) Overovljenje zapisnikov zadnjega rednega in izrednega občnega zbora; 3.) Tajniško poročilo; 4.) Blagajniško poročilo; 5.) Poročilo tehničnega referenta za hazeno; 6.) Poročilo nadzorstvenega odbora; 7.) Volitev novega odbora; 8.) Proračun za tekoče leto; 9.) Odločanje v podsavezni imovini; 10.) Določitev službenega glasila; 11.) Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se novi občni zbor vrši eno uro pozneje ob vsaki udeležbi. Pismene predloge je nasloviti do inkl. 10. t. m. na naslov: S. Sancin, Erjavčeva 24. Glasovalno pravico imajo samo delegati klubov, ki so plačali članarino za tekoče leto. Vsak klub ima pravico poslati po dva zastopnika, ki imata glasovalno pravico, in sicer eden za hazeno, drugi pa za lahko atletiko.

Upravni odbor.

Službeno iz LNP. Do končne odločitve kazenskega odbora se ukine začasna zabrana igre igračem Matku Miklavčič in Milanu Zupančič (SK. Ilirija). Suspendiranje igračev Erman (Primorje) in Zupančič Ivan (Ilirija) ostane nespremenjeno v veljavi. — Predsednik kaz. odbora.

S. K. Ilirija nogometni trening danes ob 17. v slučaju ugodnega vremena. — Odbor.

Sestanek lahkoatletske sekcije S. K. Ilirije danes dopoldne ob 10. na igrišču. — Načelnik.

Turistovski klub «Skala» priredi v pondeljek 6. aprila ob 20. sestanek v Narodni kavarni s poročilom smuškega odseka o smuški tekmi v Planici in razdelitev diplom in poročilom tekmovalcev o vtisih s Češkoslovaškega. 726

Kupujte srečke za sokolski Tabor!

Domače vesti

Cvetna sobota

Petelini pojejo, kurje oči cvilijo. V nedeljo bo zopet obligatni dež, da bo dovolj časa za premišljevanje.

Kako včasih tudi na zelenem lesu zraste zabavljanje, ki izvira zgolj iz nerazumevanja, je pokazal danes eden izmed «Jutrovih» ljubljanskih tovarišev z notico, da bodo odslej uradniki finančnega ministrstva v Beogradu morali nositi dolge črne suknje, dolge rokave, visoke ovratnike. Torej nekakšne Kaiserrock-e mit Röllchen, kakor v starih časih, pred 40 leti n. pr. Vest nadaljuje, da bodo sledila še druga ministrstva in list pristavlja: «Kaj pa, če uradnik črne suknje nima!»

Vest je vzbudila med prizadetimi obilo pozornosti. Iz Beograda do Ljubljane ni daleč, prestolica smo tudi, kaj če bi se tudi pri nas . . . črne suknje . . . visoki ovratniki . . .?

Pa je le nesporazumljenje. Suknja v srbščini je to, kar krilo ali kiklja v slovenščini, čisto istim namenom služi in ni nič v sorodu z onimi sukniami, ki jih nosimo fantje in če jih slečemo, smo šele goloroki. Grdi jeziki pa so raznesli, da so v Beogradu nastavljene le bolj «feš» dekleta, in da imajo navado, ki jo grajajo tudi kraniski duhovniki, — da namreč nosijo (dekleta namreč) precej kratke, pisane in boli lahke «suknje» in tudi bluze so kratke, pa zgoraj in ob strani, tako, da se vidi «débelo méso», kakor se izraža brat Hrvat, roke, ramena, vrat in tako dalje. Sedaj pa je izšla naredba, da je že dovolj, in da morajo dekleta prihajati na posao i rad i dužnost v **dolgih črnih** «suknjah», z **dolgimi rokavi** in «visokom kragnom». Katera pa hoče kaj pokazati, naj to stori izven uradnih ur. «Lepi dnevi Armjoneza, minili so . . .« in gg. moški kolegi se lahko oddahnejo. Nam ni treba dolgih sukenj, ne «visoke kragne». Jaz lahko oblečem ali slečem kar hočem, zapeljiv nisem več in večina drugih . . . no, ne bodimo indiskretni!

Tako je torej v Beogradu in tako se napačno razumejo razumni ukrepi v Ljubljani. Na zelenem lesu. Kaj bo pa potem na suhem!

Če bi tudi v Beogradu tako napačno razumeli ljubljanske dogodke, bi sedaj vladala v prestolici panika. Kajti doktor Ravnihar postaja zopet popularen in je bil izvoljen za podpredsednika ostrostrelcev. Kandidiran od obeh strank, ta kranjske in slovenske soglasno. (Pa pravijo, da nima humorja). Upajmo, da bo sedaj kaj bolj ostro streljal in da se njegovo glasilo ne bo več pritoževalo nad apatijo. Kdo bi se pa tudi ne smejal črnim «sukniam» in ostremu strelianju, sedaj, ko se bliža Velika noč!

Pa veselo butaro, no!

M. A. C.

—

* **Posebne občinske davščine.** »Uradni list« objavlja naredbo velikega župana, ki dovoljuje sporazumno z delegacijo ministrstva financ, da se sme pobirati v mestni občini celjski v upravnem letu 1925. od dne 1. aprila do konca leta za kritje občinskih potrebščin naslednje davščine: 357% doklada na državno trošarino od vina in vinskega mošta; 4% kanalska pristojbina; davščina na vozila, davščina na ponočni obisk gostiln, kavarn in barov kakor tudi na igranje s kvartami; davščina na prenočišča ter veseličnі davek.

* **Promocija.** Na univerzi v Inomostu je bila dne 28. marca Anča Konvalinka, hčerka zdravnika dr. Konvalinke v Toplicah pri Novem mestu promovirana za doktorja vsega zdravilstva. — Na ljubljanski univerzi je bil g. Anton Slodnjak iz Bodkovca v Slovenskih goricah promoviran za doktorja filozofije.

* **Iz državne službe.** Veterinar okrajnega glavarstva v Radovljici Josip Rihar je imenovan za obmejnega veterinarja na Jesenicah. Davčni nadkontrolor Milan Špehar v Visokem v Bosni je trajno upokojen.

* **Kazenski register za celo kraljevino.** Znano je, da se točni kazenski registri obsojencev vodijo samo pri državnih pravdništvih v Sloveniji. Tak kazenski register se je vodil tudi v Srbiji pred svetovno vojno pri tehniškem odseku za notranja dela od leta 1905. do 1914. Ti registri so se ohranili nepoškodovani. Da se kazenski register zopet izpopolni, je ministrstvo pravde izdalo vsem sodiščem in kaznilnicam naredbo, da morajo s početkom tekočega leta pošiljati za vse obsojene poprej omenjenemu tehniškemu odseku točne podatke, ki bodo tam vsem sodiščem na razpolago.

* **Narodna enciklopedija Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Te dni izide v Zagrebu prvi zvezek dela »Narodna enciklopedija SHS«, ki je za celokupni jugoslovenski narod novost, kakršne dosedaj nobeden od vseh treh jugosl. plemen še ni poznal. »Narodna enciklopedija« bo naš prvi popolni leksikom, v katerem bodo zabeležene vse znamenitosti, kulturne, gospodarske, dobrodelne, politične in druge ustanove naše države, dalje ostale zanimivosti posameznih krajev države SHS itd. Opozarjamo javnost na to delo in ga kar najtopleje priporočamo v naročbo. »Narodna enciklopedija« bo izhajala skozi 22 mesecev. Avtorji tega dela so naši najboljši, priznani, univ. profesorji, strokovnjaki itd.

* **Smrtna kosa.** V Kostanjevici je umrl v petek notar g. Josip Rohrmann brat kmetijskega svetnika g. Viljema Rohrmanna v Ljubljani. Pokojnik je bil zvest pristaš naše stranke in je kot zaveden naprednjak svoječasno mnogo deloval, da zanese idejo tudi na deželo. Osebno je bil ljubeznjivega značaja ter izvrsten družabnik. Bolehal je že dalje časa. Zapušča vdovo in dva otroka. Pogreb se bo vršil danes, ob 5. popoldne. — Včeraj dopoldne je preminula gospa Katarina Šterk, mati znanega ljubljanskega trgovca in našega odličnega pristaša g. Petra Šterka. Pogreb se bo vršil v ponedeljek, ob 4. popoldne iz kapelice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu. Blag jima spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Mesto ravnateljstva narodnega muzeja v Ljubljani** je razpisano. Prošnje, opremljene po členu 12. zakona o civilnih uradnikih je vložiti do 15. aprila pri velikem županu ljublj. oblasti. Prednost imajo prosilci, ki se izkažejo, da znanstveno delujejo.

* **Obravna proti Radiću** se prične kakor poročajo zagrebški listi, početkom meseca maja. Preiskovalni sodnik dr. Körbler bo prihodnji teden dovršil preiskavo, nakar se bo ugotovljeno gradivo izročilo državnemu pravdništvu, da sestavi obtožnico.

* **Preureditev razsvetljave v Zagrebu.** Kakor poročajo listi, preizkušajo te dni v Zagrebu nov način električne razsvetljave. Namesto malih žarnic nameravajo uvesti v Zagrebu velike obločnice po 1000 normalnih sveč, ki bodo nameščene v razdalji po trideset metrov. Na ta način bi se razsvetljava pocenila za 60 odstotkov.

* **Metliška osnovnošolska mladina** je zbrala za piruhe neodrešenim bratcem 250 dinarjev in za Francoski dan 50 Din. Živela!

* **Vpeljava novega vlaka na progi Trebnje-Št. Janž na Dolenjskem.** Pričenši od 5. aprila dalje vozi na progi Trebnje-Št. Janž na Dol. dnevno redno nov nadaljni vlak za prevoz potnikov. Odhod iz Št. Janža ob 10.53, prihod v Trebnje ob 11.55, (zveza na opoldanski potniški vlak proti Ljubljani). Povratek iz Trebnjega ob 12.20, prihod v Št. Janž ob 13.30. Natančnejši vozni red je razviden pri postajnih blagajnah.

* **Avstrijski dijaki v Beogradu.** V Beograd je prispela večja skupina avstrijskih visokošolcev pod vodstvom treh univerzitetnih profesorjev. Avstrijski poslanik g. Hoffinger je profesorje predstavil ministru vnanjih zadev. Avstrijski izletniki ostanejo nekoliko dni v Beogradu ter odpotujejo potem v Sofijo in druga balkanska mesta.

* **Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti.** Po statistiki o nalezljivih boleznih v ljubljanski oblasti za leto 1924. je bilo lani v ljubljanski oblasti 306 slučajev trebušnega legarja; nadalje 296 slučajev škrlatice, 214 griže, 194 dušljivega kašlja, 161 difterije, 126 ošpic in 44 slučajev malarije. Trebušni legar stoji torej najvišje. Za mariborsko oblast podatki še niso znani.

* **Natakarska napitnina.** Kakor v Zagrebu, tako se je sedaj tudi v Splitu za hotele in restavracije dosegel sporazum med delodajalci in nameščenci glede natakarske napitnine. Napitnina se bo odslej pobirala pri računu in sicer v znesku 10% celega računa. Od gostov se ne bo več direktno sprejemala napitnina. Za kavarne se še ni dosegel sporazum.

* **V spomin na blagega sorodnika gospoda Jožeta Rohrmanna** v Kostanjevici nakazal je Viktor Rohrmann v Ljubljani v smislu blagopokojnega narodnjaka »Šentpeterski moški podružnici C. M.« 100 Din in Jugoslovenski Matici 100 Din.

* **Velikodušen dobrodelni čin.** V spomin smrti g. Ivana Rakovca v Kranju je gospa vdova naklonila našim dobrodelnim društvom znesek 100.000 Din. Naša društva, ki bodo deležna te velike podpore bodo gospe dobrotnici gotovo izrekla svojo toplo zahvalo. V današnji dobi so redki, ki se spomnijo naših dobrodelnih društev, ki tavajo navadno v velikih finančnih stiskah. Sličnі činі so zategadelj vse hvalevredni in želeti je le, da bi bilo vsaj v vrstah naših premožnejših slojev mnogo enakih dobrotnikovi: Naklonjene so podpore: Dijaški kuhinji v Kranju 15.000, Ciril-Metodovi družbi 10.000, Mestnim ubogim v Kranju 15.000, Sirotišnici v Kranju 15.000, Sokolu v Kranju 15.000, Kolu jugoslovenskih sester 10.000, Orjuni 3000, Gasilnemu društvu v Kranju 3000, Jadranski Straži 3000, Zadrugi »Trgovska akademija« 6000, Upravi fonda za trgovsko in obrtno šolstvo 5000. Din.

* **Nagla smrt.** V Slovenski ulici v Zagrebu se je predvčerajšnjim zvečer blizu kurilnice državne železnice nagloma zgrudil neznan moški, ki je kmalu nato na ulici umrl. Policija je ugotovila, da je neznanec samski elektrotehnik Fran Pečnik, rodom Slovenec, star 39 let. Zadega ga je kap.

* **Zdravstveni inhalacijski aparat »Augolator«** je od zdravniških avtoritet izpopolnjen, preizkušen in kot izborno zdravilno sredstvo priznan. Škodljive posledice pri pravilni vporabi popolnoma izključene. Poleg privatnikov se trajno vporablja v bolnicah in zdraviliščih z največjimi uspehi pri vseh navedenih boleznih. Prav vsled tega ta aparat vsakomur toplo priporočamo. Podrobnosti so razvidne iz inserata »Augolator« v današnji številiki.

* **Proti odebelosti** deluje s kolosalnim uspehom samo »Vilifanov čaj«. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Proizvaja: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Prilaz 71.

* **Natečaj za radio šolo.** V smislu sklepa ministrstva pošte in brzojava se sprejme 20 absolviranih srednješolcev z maturo za pripravnike II. kategorije pri radio-postajah v Beogradu, kjer bodo obiskovali 8 mesečni radio-tečaj. Kandidati naj predložе svoje dokumente do 20. t. m. brzojavno-telefonskemu oddelku ministrstva pošte in brzojava.

* **Pri telesnem zaprtju, motenjih prebave in pritisku krvi v glavo** zavžijte na tešče kupico prirodne grenčice »Franz-Josef«. Po izkušnjah, nabranih na klinikah za notranje bolezni, je voda »Franz-Josef« izredno dobrodejno odvajilo. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. 435

* **Samomor Slovenke v Zemunu.** V Zemunu je predvčerajšnjim izvršila služkinja Karolina Flis, rodom iz Slovenije samomor. V ulici Kralja Petra št. 24 je iz tretjega nadstropja skočila na dvorišče ter se težko poškodovala. Umrla je kmalu nato. V smrt jo je gnala nesrečna ljubezen.

* **Prešič smrtno ogrizel otroka.** V Melcu pri Velikem Bečkereku se je te dni dveletni sinček posestnika Miloša Grujiča igral na domačem dvorišču, ko so se ravno svinje vračale s paše. Otrok je držal v roki košček kruha. Prešič, ki je prišel v bližino, je pograbil otroka za roko ter mu jo popolnoma odgriznil. Ko je mati prišla na dvorišče, je našla otroka mrtvega.

Iz Ljubljane

u— **Velik javen shod** sklicuje za danes ob 10. uri v veliki dvorani Narodnega doma ljubljansko grafično delavstvo, da zavzame stališče napram načrtu novega tiskovnega zakona. Ako bi bil načrt odobren v nespremenjeni obliki bi zakon ogrožal ne le interese novinstva in novinarjev, ampak enako tudi interese tiskarn in tiskarniških nastavljencev. Opozoriti javnost na te nevarnosti in s tem vplivati na parlamenta, da jih popravi, to je namen današnjega shoda, ki se ga udeleže tudi novinarji in na katerega vabimo tudi vso ostalo javnost. Saj gre za interese vseh.

u— **Velikodušen čin mestnega gerenta g. Josipa Turka.** Gerent mestne občine ljubljanske g. Josip Turk, je odstopil vse svoje prejemke, katere je prejel kot gerent za svoje požrtvovalno delo pri ljubljanski občini v znesku 11.000 Din za zgradbo Sokolskega doma na Taboru. Društvo za zgradbo in Sokol I. izreka svojemu najmarljivejšemu članu - dobrotniku bratsko zahvalo za njegov velikodušen čin. Sokol I. goli iskreno željo, da bi se velikemu dobrotniku uresničila njegova vroča želja, da v kratkem s ponosom zre na dograjeni Sokolski dom na Taboru. Naj bi našel mnogo posnemalcev. — Zdravo!

u— **Na korist Dečjega in materinskega doma** se vrši jutri v pondeljek v Unionski dvorani velik koncert, na katerem sodelujejo operna pevka gdč. Bela Rezumova, kons. prof. Marija Švajgarjeva, Slovenski kvartet (Banovec, Pečenko, Završan, Zupan), kapelnik Balatka in šolski orkester Glasbene Matice pod vodstvom kons. prof. Karla Jeraja. Spored je skrbno izbran ter izredno zanimiv. Občinstvo vabimo, da se v velikem številu udeleži te dobrodelne prireditve, za katero se dobivajo vstopnice v Matični knjigarni. Začetek koncerta ob 8. uri zvečer.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Ivan Wisjak, pečar, 68 let. — Fran Komar, pekov sin, hiralec, 16 let. — Fran Breganat, finanč. računski svetnik in posestnik, 48 let. — Alojzij Rupnik, redovnik, 43 let — Vitomir Salberger, učiteljev sin 6 let in pol. — Bogomir Martinuč, zidarjev sin, 28 mesecev. — Štefan Lah, posestnik, 27 let — Josipina Podgoršek, dninarjeva hči, 3 leta. — Jakob Oblak, kočar, 78 let. — Janez Medved dninar, 38 let. — Marija Gregori, zasebnica, 62 let. — Fani Šetina, vdova državnega pravdnika, 75 let.

u— **Orjunaši,** ki ne pojdejo na razvitje prapora v Zagorje, naj se zanesljivo udeleže pogreba pokojnega člana Franca Breganta, viš. rač. svetnika. Zbirališče ob tričetrt na 16. v Knafljevi ulici 15. — Orjuna.

u— **Kleparski tečaj v Ljubljani.** Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani namerava prirediti v prostorih Srednje tehniške šole v Ljubljani kleparski tečaj, ki ga bo vodil načelnik zadruge kleparskih, instalacijskih in kotlarskih mojstrov v Ljubljani g. Alojzij Smerkol. Tečaja se lahko udeleže pomočniki in vajenci iz tretjega in četrtega letnika. Interesenti naj dopošljejo svoje prijave najkasneje do dne 18. aprila na naslov urada za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta 22. Tečaj se prične v pondeljek dne 20. aprila ob 6. uri zvečer. Natančnejše podatke dobe udeleženci v pisarni urada.

u— **Promenadni koncert** se bo vršil danes od 14. do 15. ure na sportnem igrišču «Ilirija» (poleg pivovarne Union) pred tekmo med šišenskim Hermesom in zagrebškim Haškom. Podrobnosti v sportni rubriki.

u— **Šentjakobška knjižnica v Ljubljani.** Stari trg 11 je izposodila marca 1925 na 3710 strank 14.426 knjiz. Prvo četrtletje leto si je izposodilo skupaj 10.850 strank 43.975 knjig. Knjižnica izposoja knjige v devetih jezikih vsak delavnik od pol 5 do 8. ure zvečer vsakomur, kdor se zadostno legitimira. 7.»

u— **Opozarjamo na razstavo,** ki jo priredi v nedeljo v vseh prostorih tvrdka A. Šinkovec nasl. K. Soss, Mestni trg št. 19. Glej današnji inserat!

u— **Pri včerajšnji žabi objavi** Marija Gregori se nam je vrinila pomota. Pravilno se glasi: Marija Gregori roj. Razinger. S tem je popravljena tudi pomota v dnevnih vesteh.

u— **Meškovo drama** »Na smrt obsojeni« igra danes ob 20. uri dramat. odsek naprednega društva za kolizejski okraj v salonu restavracije pri «Levu». Po igri prosta zabava s plesom. 716

u— **Najnovejše bluze, otroške plaščke, obleke priporoča Krištofič-Bučar.** 162-a

u— **Tatvina kolesa.** Trgovski potnik Ferdinand Petelin je postavil v petek v vežo gostilne Ribnikar svoje kolo in odšel za trenutek v gostilniško sobo. Ko pa se je vrnil, kolesa ni več našel, ker si ga je medtem že prilastil nepoznan tat in ga odpeljal. Kolo je bilo sivo pleskano, ima ravno krmilo in je dobro ohranjeno. Tatvine sumljiv je okrog 26-leten mladenič, srednje velike postave, ki se je zadržaval takrat okoli hiše.

u— **Zopet ogenj na Rožniku.** Včeraj, okoli 11. dop. je nastal v rožniškem hribu malo nad Čadom zopet ogenj, ki se je, objemajoč suho travo z veliko brzino širil. O požaru je bila obveščena takoj požarna bramba, kateri se je posrečilo po velikih naporih ogenj ob 1. uri popoldne udušiti. Ker se je mislilo, da bo požar zavzel večje dimenzije, je bila o dogodku obveščena tudi vojaška komanda mesta, vendar v vojštvu ni bilo potrebno stopiti v akcijo. Škoda, ki jo je povzročil ogenj, ni velika, ker je pogorela samo suha trava in plamen ni objel dreves. Ogenj je nastal brškone na ta način, da je tlel kak štor, ki je bil zaneten še od požara v četrtek na istem mestu.

u— **Revna gospa** je pred kratkim v Ljubljani izgubila čevelj za desno nogo, ki je imel na notranji strani okrogło štampiljko z označbo «Amerikanski». Ker ga doslej kljub opozorilu v časopisih še ni našla, naprošamo čevljarje, katerim bi bil morda dan v izdelavo drugi čevelj, da to javijo policijskem ravnateljstvu v Ljubljani.

u— **Solze in greh.** V soboto, okrog 7. ure zjutraj, se je odigral v Kolodvorski ulici zanimiv prizor. Iz nekega hotela je stopil eleganten gospod v družbi elegantne dame. Nenadoma je gospod zapazil poleg sebe stražnika, kar ga je tako podžgalo, da je odrinil damo brzo od sebe in v galopu oddirjal nizdol po ulici. Ovirati ga niso mogli ne ljudje, ne druge zapreke in kot bi trenil se je izgubil, dočim je bila dama aretirana. Na policiji je pokazala strmečim uradnikom prisilni potni list ter orisala avanturo, ki jo je doživela. Ženska se piše Ada Botosekl, stara je 26 let, doma iz Dol. Mihalovca pri Osijeku. Živela je na cesti v Reki; Italijani pa so se je naveličali ter izpognali čez mejo brez vsakih sredstev. Nekje je dobila prisilni potni list, na Vrhniki na se je spoznala z nekim živinskim prekupcem Italijanom in ta ji je lačni obljubil, da jo spravi na svoje stroške domov. Povabil jo je v Ljubljani v hotel, zjutraj pa se je stražnika tako prestrašil, da je pozabil njeno prijaznost poplačati in je raje izginil za vogalom.

u— **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 1 prestopek pijanosti, 3 prestopki cestnega policijskega reda, 1 prekoračenje policijske ure in 1 prijava necenzuriranega filma. Aretacija se je izvršila samo 1 la sicer radi tatvine.

—u **Izgubila se je** listnica med Bleiweisovo cesto do tobačne tovarne. Pošten najditelj naj jo izroči na policiji.

Iz Maribora

a— **Mariborski občinski svet** ima v torek 7. aprila ob 17. v mestni posvetovalnici sedmo redno sejo s poročili predsedstva, predlogi in vprašanji ter poročili odsekov.

a— **Promenadni koncert** priredi danes ob 11. v mestnem parku vojaška muzika.

a— **Nova tobakarna v Mariboru.** Finančno ravnateljstvo je podelilo upokojenemu podpolkovniku gosp. Turiču, ki je oslepel, dovoljenje za tobakarno. V to svrho se bo zgradil blizu prvega ribnika v Ciril-Metodovi ulici majhen kiosk, ki bo last gosp. Turiča.

a— **Poskušen samomor.** Včeraj ob 2. popoldne se je 23letna služkinja Slavka D. v mestnem kopališču v Mariboru zastrupila in si z nožem prerezala žilo na levi roki. Postrežnica je to pravočasno opazila in telefonično poklicala rešilni oddelek, ki jo je prepeljal v bolnišnico. Vzrok je baje brezposelnost.

a— **Masarykov večer v Ljudski univerzi.** Minuli teden je priščela v Ljudski univerzi serija predavanj o Češkoslovaški. Doslej sta bili dobro obiskani predavanji ravnatelja Pirca o zgodovini in prof. Gruntarja o zemljepisu Češkoslovaške. V pondeljek zvečer predava urednik gosp. Borko o Masaryku. Razmotrival bo ideje in delo prvega prezidenta Češkoslovaške republike z drugih vidikov, kot ga je naslikal na proslavi J-Č Lige, tako da bo tudi to predavanje nudilo vsakomur dovolj nove duševne hrane. Predvajali bodo tudi krog 20 skioptičnih slik iz Masarykovega življenja, tudi novih za Maribor.

a— **Ubeg kaznjencev.** Nastopili so lepi pomladanski dnevi, ki so prinesli tudi kaznjencem nekoliko prostosti, ker se jih uporablja na prostem delu. Klic pomladi zapelje marsikaterega od njih, da porabi kolikaj ugodno priliko in skuša pobegniti. Tako sta v petek popoldne pobegnila kar dva kaznjenca mariborske kaznilnice, in sicer 26 let stari pekovski pomočnik Anton Žaberi iz Pristave pri Sv. Emi, ki je služil 1 leto težke ječe radi tatvine ter Alojz Meršek, 31 let star kočijaž iz Pliskovice pri Gorici, obsojen od ljubljanskega deželnega sodišča radi tatvine na 6 let težke ječe. Prvi je pobegnil od prostega dela v Lejterštbergu pri Mariboru, drugi iz Rogoze. Oba sta bila radi tatvine že večkrat kaznovana.

Iz Celja

e— **Mestno gledališče v Celju.** Nedeljska predstava «Veronike Deseniške» je radi smrti v rodbini izvršujočega člana preložena na poznejši čas.

e— **Ali je to dovoljeno?** Že dalje časa se izlivajo v Voglajno precejšnje množine kisline, ki jo izločuje Westnova tvornica v Gaberju. Voda v Zavodni do izliva v Savinjo je tako prepojena s tem strupom, da so ribe v njej skoraj popolnoma izumrle. Jasno je, da je prebivalcem Zavodne onemogočeno pranje v takem potoku. Tudi mestni klavnici je dobava vode iz Voglajne onemogočena, ker bi omenjena kislina razjedla obstoječo sesalno napravo. Tozadevno bo treba v najkrajšem času napraviti red, ker tako stanje odločno nasprotuje obstoječim predpisom in higijeni.

e— **Pregnan svedrovec.** Neki moški je skušal v noči od srede na četrtek, okrog pol 3. zjutraj vlomiti v trafiko gosp. Plvka v Vodnikovi ulici. Navrtal je že bil pet lukenj okoli ključavnice, a ga je pri tem zasačil kiparski pomočnik gosp. Vidmar, ki se je v tem času ravno vračal z dela iz Gaberja proti Strossmayerjevi in Vodnikovi ulici domov. Storilec je pobral svoje na tleh ležeče orodje in pričel bežati proti gledališču. Gosp Vidmar ga je skušal dohiteti, a neznanec je kmalu izginil Za kresijo. Sumi se, da gre za več storilcev, oziroma komplicov, ki so bili na straži, medtem ko je prepodeni storilec navrtaval ključavnico. Policiji se dosedaj še ni posrečilo dognati krivcev.

Iz Trbovelj

t— *Kalamiteta prostorov.* V Pravdičevem lokalu na Vodi je bila do zadnjega časa prideljena vojna vdova Marija Prezeljeva kot družabnica trafiki rudniškega poduradnika Karola Kosa, ki ji je moral plačevati mesečno eno tretjino čistega dobička. S prvim marcem pa se je odnošaj med obema spremenil in sicer v toliko, da ima sedaj Prezeljeva pravico do prodaje tobačnih izdelkov, to pa na ta način, da prodaja en mesec gospod Kos, drugi mesec pa Prezeljeva. Tako je prejela ta pred kratkim za 15.000 Din tobačnih izdelkov, katerih pa ji ni pustil g. Pravdič spraviti v lokal, ker da potrebuje lokal sam. Prezeljeva je bila v silnih skrbeh, kam s tobakom, končno pa se je je usmilila bližnja trgovina, ki ji je spravila blago pod streho. Krajevna organizacija invalidov se je nato krepko zavzela zanjo pri pregledniku tukajšnje finančne kontrole, ki je na temelju zakona odredil, da ji je ga. Pravdičeva, ki je istinita lastnica, prepustila lokal, vendar pa z dodatkom, da se morata oba družabnika odstraniti iz njega v roku treh mesecev.

t— *Včeraj* je bil plačilni dan in so prejeli rudarji precej več denarja kakor po navadi, ker je bila tu 250 dinarska nagrada od rudnika in nabavni prispevek, ki ga prejmejo vsake tri mesece. Kot kuriozum koliko lahko zasluži posamezni delavec, ki pa riskira pri kopanju premoga svoje življenje ne glede na telesne posledice, ki se morajo pojaviti, navajamo rudarja Berčona, ki je zaslužil pri zadnjem plačilnem dnevu brez doklad 209 Din dnevno na 8 ur. Dela na zapadnem okrožju in je znan kot velik «rajsar», kakor pravimo pri nas. Seveda ima tudi malce sreče, ker zasledi vedno dobro žilo.

t— *Teror, ki ga izvajajo klerikalci.* Komaj je za nami trik s farnimi zvonovi, že vidimo lahko po vseh obratih nalepljene letake, ki pozivajo k velikonočni spovedi, obhajilu in pridigam v farno cerkev. Takozvane «duhovne vaje» trajajo že nekaj dni in se bodo končale v torek z blagoslovljenjem rožnih vencev. Pridige so posebej za otroke, dekleta, mladeniče, žene in može ter so polne sovraštva proti vsem tistim, ki niso klerikalnega mišljenja.

t— *Vajeniška preizkušnja* se bo vršila danes ob 4. pop. pri Volkarju za šivilje, krojače in čevljarje. Navzoča bosta poleg drugih: predsednik zadruge oblačilne stroke Anton Malgaj, ki je po poklicu čevljarski mojster, in predsednik oprostilne komisije Fran Pungerčar, ki je krojaški mojster. Preizkušnja bo za vajence iz vsega laškega sreza.

t— *Na rudniškem ozemlju* je dal zgraditi ravnatelj Pauer od otroškega vrtca naprej lepo pešpot, ki gre v serpentinah na «špicberg», odkoder je prelep razgled po Trbovljah.

t— *Zadnja seja* invalidov je bila zelo burna radi zadeve Joža Artnaka, 80 odst. invalida, in Angele Trbovčeve, katerih prošnji za podelitev trafike je vrnila finančna oblast po preteku enega leta neugodno rešeni. Oba sta se komaj potolažila, ko so jima povedali, da je bil glavni vzrok ta, ker nista navedla, kje želita imeti trafiko.

Naznanilo.

Čevljarstvo Janko Doleno se je preselilo iz Ulice na Grad št. 5. v Barvarsko stezo št. 6. za Jugoslov. tisk. Naročila se še vedno sprejemajo v Florijanski ulici štev. 6.

RIBE

sladkovodne in morske vseh vrst se bodo **prodajale** na veliki četrtek in petek na ribjem trgu. 1859-a Na drobno in debelo.

Sanatorij Grintovec Penzionat,
Preddvor pri Kranju. (Mor. viš. 520 m.)
Edino lepa lega v podnožju alpskih velikanov Grintovec in Storžič, Jugoslovanska Švica. Mlečne in odebelilne kure (Milch und Mastkuren). Kopelji na prostem. Solnčne kopelji. Brezkonkurenčno nizke cene. Celo leto odprto, v glavni sezoji Danzing Trio-Orchester.

„NEOSAN" krema
Vam štedi na dveh straneh, prvič, ker se je zelo malo porabi, drugič, ker poveča trpežnost obutve. 89-a

Barvne blazinice
za Reis, Blickensdorfer, Ultima Sum, Star in Yost pisalni stroj.
Franc Bar, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje. 163-a

Zahtevajte
izrecno „ADRIA" prašek za pecivo in „Adria" vanilin sladkor. Sliční izdelki drugih znamk so manjvredni.

OBBLEKE NA BROKE
O.BERNATOVIC MESTNI TRG 5
72-a

Pozor! Ali že veste! Pozor!
da se
trgovina Marija Rogelj
sedaj nahaja na
Sv. Petra cesti štev. 28
poleg Kolodvorske ulice.
Priporoča svojo krasno spomladansko zalogo štofov, cajgov, klota, cefirja, oksforda, deleana, kambrika, šifona, bele in rujave kotenine, platna za riuhe, dalje moško in žensko perilo, svilene jumperje, krasne rute in šerpe, kravate, nogavice, pavolo in drobnarije
Povsod se javno govori, da se pri meni dobro in najcenejo dobi! Marija Rogelj.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 124.

Samo še danes senzacijonalni fantastični film
Kabinet voščenih kipov
Imena kakor: Jannings, Veidt, Krauss, Dieterle i n Belajew jamčijo dovolj za visoko kvaliteto tega nad vse uspelega filma.
Predstave danes ob 3., pol pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.
Jutri že ljubljenec mladih in starih **JACKIE COOGAN** v najboljšem svojem filmu: **Cirkuški otrok.**

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Nedelja, 5. ob 15.: «Prepeluh». Mladinska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ob 20.: «Lizistrata». Izv.
Pondeljek, 6.: «Misci».
Torek, 7.: Zaprto.

Ljubljanska opera

Nedelja, 5. ob 15.: «Rigoletto». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.
Pondeljek, 6.: Zaprto.
Torek, 7.: «Don Juan». D.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 4.: «Baron Trenk». E. (Kuponi).
Pondeljek, 5.: «Trubadur». B. (Zadnjič v sezoni.) Gostovanje ge. Žaludove, članice Bratislavske opere in tenorista g. Knittla.
Torek, 4.: «Scampolo». A.

Aristofanova Lizistrata

Že med vojno se je začelo povračanje človeštva, ki ne smatra življenja polnovrednega brez umetnosti, h klasikom. In to hrepenenje po klasiki narašča. Nikoli se ni igralo in čitalo več Shakespearja, nemških, francoskih in italijanskih klasikov kot dandanes. In sega se tudi prav izdatno po starogrških tragikih in komediografih. Kakor bi se človeštvo za nekaj časa naveličalo modernih literarnih struj, se prenasitilo rafiniranosti in si zaželelo pristnosti, naturnosti, polnokrvnega zdravja, širokoprsnega patosa, najsmelejšega poleta fantazije, tehtovite globokoumnosti ter magari animalne, toda resnične strasti. Tako se vračajo klasiki prerojeni, vsi novi, in z naslajanjem jih uživamo, morda začudeni, kako sveži in močni so ostali. Minila so stoletja, tisočletje, dvetisočletji od rojstva teh umotvorov; a ko jih gledamo, vidimo, kako večno moderne so ideje, tendence v njih, kako aktualne so vse te misli, kako živi so vsi ti značaji ter kako zvonk je njih jezik. In naša duh in srce reagirata kakor ob najmodernejšem umotvoru.

Zato je bilo prav, da so končno uprizorili tudi Aristofanovo «Lizistrato». Najbolj aktualna bi bila seveda med vojno, a aktualna ostane vedno. Smela je, krepka, zdrava, kajpada po vsem kar smo povedali o nji, namenjena le zreli odrasli publiki. Radujemo se, da je bil prisoten slnočnji slovenski premieri «Lizistrate» tudi tisti mož, ki je pred petnajstimi leti najreakcijonarneje gnjavil slovenski repertoar z najbolj zelotsko cenzuro Hvala naši svobodi, da smo se rešili tistih verig!

Z radostjo konštatujemo tudi, da je gledališka priredba starogrške komedije prav okusna. Original je ohranjen kolikor največ možno; marsikaj debelega je povedano s toliko delikatnostjo in fineso, da ostane v bežni govorici čisto nedolžno.

Uprizoritev je bila vseskozi prav lepa. Žal, da je dramski oder dosti preozek. Prospekt kaže Akropolo, oder predstavlja takozvani pnyx, moški zbor in Kinezijevo moštvo prihajata iz orkestra: vse kolikor pač možno po starogrškem vzoru. Tudi ženski in moški kostimi ter nekateri rekviziti so bili v splošnem veledostojni, nekatere grške ženske toalete in frizure pa so jako okusne. Gosp. režiser Šest je vse dejanje živahno izrežiral ter poskrbel pri vseh skupinskih nastopih za slikovito in dražestno grupiranje. Zlasti prvi del 1. dejanja z nastopi žensk je učinkoval vseskozi estetsko; manje srečno, ker realistično pač neizvršljivo, je bilo borjenje žensk s starci ter aretiranje spremljevalcev vojnega upravitelja. Zbori stark so odpadli, oziroma so se prenesli na mlado ženstvo, konec originala — pojedina s petjem in plesi — pa je v priredbi sploh črtan. Vsa predstava traja poldrugo uro z eno dolgo pavzo. Človek pa odhaja popolnoma uzadovoljen.

Naslovno ulogo je igrala tudi zunanje prav klasično prijetna ga. Medvedova z naravno patetiko, naravno živostjo, z razvrstno dialektiko in s polno učinkovitostjo. Bila je torej izvrstna ter je dokazala znova ,da je velesposobna moč, kadar je uporabljena v pravi ulogi. Edino, kar bi si želeli, je: v zadnji sliki (med odločilnim govorom) nekoliko več majestetičnosti v držanju ter primernejših (ne trdih belih papirnatih) rož. Poleg nje sta bili izvrstni slikovito nežna in prožna Kalonika g. Šaričeve in klasično lepa Mirima ge. Nablocke, ki je odigrala najopasnejše scene s Kinezijem prav okusno. Le odhod smo si predstavljali še poredneje!

V maski, govoru in igri je bila zares «klasična» Lakedemonka ge. Vere Balatkove, ki je s svojim humorjem (tisto težko razmišljanje pred odločitvijo za ženski štrajk!) resnično zabavala žal, da gospa ni večja, impozantnejša ter bolj moškega glasu. Zakaj ne rajša ga. Vera Marija? Zelo škoda! — Tudi gdč. Mira Danilova, gdč. Rakarjeva, gdč. Slavčeva in gdč. Juvanova so bile prav dobre. Ves ženski trop se je držal dobro!

Med moškimi gre prvo in vse priznanje gosp. Levarju kot Kineziasu. Svojo nevarno ulogo je izvedel vseskozi dovršeno ter bil v maski, kostimu, mimiki in vzorni dikciji odličen. Atenski svetovalec gosp. Pečka, vodja starcev g. Skrbinšek, sluga g. Povhe in dr. naj se zadovolje s pavšalno pohvalo.

Balatkova godba je bila prav prijetna in se je dobro izvajala. Gledališče je bilo izven »bonmaja prav dobro zasedeno.

Fr. G.

Aristofanes, pesnik „Lizistrate“

Grška drama se je razvila iz veselih narodnih običajev, pri katerih se je pelo in plesalo. Gugalna svečanost (alôra) na čast Ikarija in Erigone ter njunega psa Mera, in svečanosti na čast pohotnega Dioniza, vinskega boga, so bili začetki grške komedije. Trop kmetov, preoblečenih v satire in silene, se je podil po ulicah, pel, plesal, sviral na piščali ter uganjal najbolj objestne šale. Nastopali so tudi v živali, zlasti v kozla našemljeni moški in počeli nesramnosti, da so se skrile vse dostojne ženske...

Baje je Atenčan Thespis okoli 510. l. pred Kristusom prvi vpletel v te divje nastope »govornika«, ki je menda predstavljal boga Dioniza. Tudi istočasno živeči pesnik Pratinas je nato vporabljal govornika pri dramatskih predstavah starih, zlasti verskih povestic in pravljic. Po satirih se je zvala prvotna igra satirska (drama satirikon), po kozlih in njih petju tragedija, ki pomenja še danes višek dramatske igre — žaloigre.

Pod milim nebom je bila postavljena lopa (skené, scena), v kateri so se igralci oblačili in iz katere so prihajali na nekak oder. Nižje odra je imel svoj prostor (v orkestri) zbor (kor), ki je spremljal, razlagal in oživljal igro na odru. Gledalci so sedeli v polkrogu po pobočju. Vse, kar se je pelo in govorilo, pa je bilo metrično in sicer spočetka v trohejskem tetrametru, kasneje v jambih; igralec pa je moral svoje deklamacije in recitativne pesmi spremljati z ritmičnimi kretnjami.

Pratinas je imel v Atenah že iz desk zgrajeno gledališče, seveda brez strehe. Baje je napisal okoli 50 iger pravljične in legendarne vsebine. Frinihos se je lotil že zgodovinskih snovi. Z igro o zavzetju Mileta (498 pr. Kr.) je spravil gledalce v jok, a je moral plačati globo 1000 drahem, »ker je rojake spomnil domače nesreče«. Ta pesnik je baje izumil tetrameter in maske za igralske obraze ter je dal prvi nastopati v svojih dramah tudi ženskam, ki pa so jih predstavljali mladeniči.

Ajshilos je bil prvi pesnik tragedije; bil je velik umetnik v karakterizaciji oseb, v smiselnejši vporabi kora in simetrični razporedbi prizorov. Število igralcev je pomnožil od enega na dva, je omejil vlogo kora, skrajšal plese in odkazal govorjenemu dialogu prvo mesto.

Sofokles je privzel še tretjega igralca, je uvedel slikane dekoracije in pomnožil zbor od 12 na 15 oseb. Tragedijo je dvignil najviše. Trinajst let po Sofoklesu je nastopil s svojo prvo tragedijo Euripides, ki ga imenuje Aristoteles »najbolj tragičnega vseh pesnikov». Euripides je slikal prvi ljudi take, kakršni so, torej brez pretiravanja navzgor in navzdol. Njegov kor je le še dekoracija in često odveč.

Ajshilos, Sofokles in Euripides so dvignili v plodni tekmi grško tragedijo do vrhunca, in dasi je pisalo do Aleksandra Velikega še okoli sto pesnikov grške tragedije, imenovane trojice ni dosegel nihče več, nego je drama propadala bolj in bolj.

Hkratu s tragedijo se je razvijala komedija. Do umetnosti se je komedija dvignila v Sirakuzu, korintski koloniji. Tu so bili ljudje posebno navdušeni plesalci in vrli pevci. Epiharmos je ustvaritelj umetniške komedije; napisal jih je 35 deloma iz mitološkega, deloma iz vsakdanskega sodobnega življenja, polne humorja, satire in parodije. Še boljša komediografa sta bila Kratinos in Eupolis, močna tekmeca mlajšega Aristofanesa. Kratinosa zovejo »Sofoklesa stare grške komedije«, torej prvega mojstra svoje stroke.

Ker se ni upal noben igralec nastopiti v vlogi Paflagonca (= Kleona), ga je igral pesnik v Kleonovi maski sam. Uspeh je bil velikanski. Toda vsemogočni Kleon je dal koncem predstave pesnika vpričo publike pretepsti. In publika, ki je pravkar ploskala pesniku, se je zdaj znova zabavala in pesnika ni branila.

Eupolis, rojen 446 pred Kr., je bil izredno duhovit humorist in strupen satirik. V neki svoji komediji (»Bapti«) je strašno ožigosal razuzdanega Alkibiada in njegovo družbo. Nesramne orgije in surovosti, ki jih je uganjal ta genialni vojskovodja, je predstavil Eupolis v komediji na najbrezobzirnejši način. Alkibiades ga je dal baje zato utopiti v morju; drugi viri pa trdijo, da je ukazal svojim vojakom pesnika, privezanega na vrv, v morju potapljati, a ne do mrtvega.

Vrline obeh teh mojstrov komedije so se baje združile v Aristofanesu. Bil je menda nekaj let mlajši od Eupolisa. Znano pa ni niti njegovo rojstno, niti smrtno leto, niti kje je bil rojen. Menda je bil Atenčan, kakor njegov oče, bogati Filipos, ki je imel posestva na grških otokih.

Ko je stopil na mesto velikega Perikleja surovi demagog Kleon in si je znal prisvojiti bogastvo in najvišje časti kot državnik in vojskovodja, ga je Aristofanes napadel takoj v svoji prvi veseloigri politične vsebine, v »Babiloncih«. Kleon se je skušal maščevati nad pesnikom ter mu vzeti atensko državljansko pravico. Toda pred sodniki je zmagal pesnik.

Nato je Aristofanes napisal »Aharnice« ter v njih še huje naskočil Kleona. Naslednjega leta je napisal tretjo komedijo »Viteze« ter tretjič osmešil in ožigosal Kleona.

Dve leti nato je Kleon padel v bitki in Aristofanes je nastopal s »Osami«. V njih ožigosa atensko pravdarstvo ter parodira prepirljivost Kleonovo in njegova sina.

Tako je napisal tekom 40 let okoli 39 komedij, od katerih jih je ohranjenih le 11. Vse so ali politične, socialne, satirične in parodistične, vse so aktualne smešitve znanih oseb ali dogodkov, idej in načrtov iz sodobnosti. Zasramoval, zasmehoval in strupeno oponašal je najuglednejše može, državnike, poveljnike, filozofe, umetnike, celo lastne tovariše, tragike in komediografe, zlasti pa ženske in atenske fičfiriče. Pri tem jih je imenoval s pravim imenom ter jim dal nastopati na odru v najkočljivejših ali smešnih prizorih.

Že Goethe je dejal baje Wielandu, da »leži prvotna in najpristnejša vis comica v obscenostih in v namigavanju na spolnost«; tega vira komičnosti se je Aristofanes poslužil v najbolj izdatni meri. V tem pogledu je bil resnično popoln naturalist!

Toda Aristofanes je bil tudi resničen umetnik, globok duh, ki je znal dati svojim delom fino izbrušeno in včasih uprav graciozno formo; njegove komedije so še danes žive, bogate sveže krvi in pestre boje, njegovi ritmi so polni muzikalnih melodij, njegov jezik pa je izredno bujen in blagoglasen.

Komedije Aristofanesove so se igrale le pred moškimi gledalci in se niti dandanes ne čitajo na nobeni srednji šoli. Za poznanje grške kulture in socialne zgodovine pa so še danes izvrsten vir, iz katerega črpajo historiki in estetiki.

In duhovita Amalija, regentka welmarskih Aten, je pisala leta 1784., ko je čitala Aristofana v originalu: »Ob njem nahajam prav veliko zabave; njegov pereči dovtip je neizčrpen in pri vsem tem ima toliko gracije, da mu človek rad odpušča vse, celo umazanosti...«

Posetite razstavo
francoske grafike XIX. stol.
Jakopičev paviljon.
Odprta je od 9½ do 1. in 2. do 6.

Med revijami

NOVA EVROPA obravnava v svoji 10. številki enaiste knjige vzroke propadanja naših muslimanov. Ob tej priložnosti razmotriva muslimansko narodno opredeljenje ter vprašanje »Muslimani in prosveta«. V gospodarskem pregledu objavlja znani strokovnjak za ekonomska vprašanja dr. Ivo Belin sestavek «Otvoritev redne parobrodne zveze s Solunom», F. S. Lebedjev pa piše o zunanji trgovini sovjetske Rusije. V rubriki «Knjige in listi» govori časopis o Jugoslovanskem odboru, zaključna beležka pa se bavi z Radičevim «Slobodnim domom», drjem, Seatonom Watsonom in «Novo Evropo».

JUGOSLAVENSKA NJIVA je izdala dne 16. marca šesto številko letošnjega letnika. Na uvodnem mestu govori dr. Dragutin Prohaska o T. G. Masaryku in jugoslovanstvu. Vladimir Nazor zaključuje novelo «Voda», Stanislav Šimić, Jovan Radulović in L. Trtak objavljajo pesmi: Reči srca, Svitanje in Spas, Dinko Šimunović se javlja s prozo «Prstenak», dr. Grga Novak obravnava problem «Dva Pijemonta», a dr. Lujo Vojnović nadalj. razpravo «Spljet pre šezdeset godina». Pregled govori o književnem jubileju pisatelja Pecije Petrovića, o treh pesniških knjigah Božidara Kovačevića, o zbirki Mamuzićevih stihov ter o gledališki predstavi Calderonove «Gospe hudičevke» v zagrebškem gledališču. V političnem oddelku najdemo kratek nekrolog prezidentu nemške republike Eberta.

Beograjski VENAC prinaša v sedmem zvezku na prvem mestu Jelene Dimitrijevićeve «Pesmu o meni», Popovičev spis «Vo Jordanje», prevod Gebrojevega «Božanskega Odiseja», Račetov «Veliki čempres» itd., poleg običajnega «Omladinskega glasnika».

Leonova družba v Ljubljani je izdala v skupnem ovitku 3. in 4. številko **ČASA**, ki se bavi s prvim svetim letom 1300-tim, z romarji iz severnih krajev in Dantejem (napisal dr. J. Debevec), z «Organizmom, avtonomijo in centralizmom», kjer razlaga zdravnik dr. Anton Brecelj obliko sestavo organov, njihovo enotnost v različnosti in njihovo skladnost v funkcijah. Dr. Jos. Puntar nadaljuje »Razmišljanja o dvestoletnici Kantovega rojstva», nato pa sledé zapiski «Iz kulturnega življenja», kjer imajo prvo mesto «Socialia», Mantuanijeva ocena Steletovega «Orisa zgodovine umetnosti pri Slovencih» in vprašanje srednješolske reforme. Med beležkami je posebno zanimiv zapisek dr. A. B.: Ocenjevanje nerojenega življenja v porodništvu».

Beograjska SVEDOČANSTVA obravnavajo v svoji 7. in 8. številki «Pekel» in «Raj», t. j. zapiske in dela gluhonemih, blaznih in otrok, še najboljše v obeh številkah revije je risba Pavla Picassa, ki je na platnicah zadnjega zvezka.

Harry Piel
že odpotoval iz Pariza v Ljubljano za velikonočne praznike! ELITNI

Na ponedeljkovem dobrodelnem koncertu na korist Dečjega in materinskega doma kraljice Marije v Ljubljani sodeluje prvokrat mladinskio rkester gojencev glasbene šole in konservatorija Glasbene Matice v Ljubljani. Orkester šteje 30 mladih navdušenih goslačev, katere vežba s priznano marljivostjo in vestnostjo konservatorijski profesor in dirigent Karel Jeraj. Na koncertu igrajo Greigov Preludij, ljubki Komzakovi sliki Narodna pesmica in Pravljica, izvirno Šantlovo Molitev za otroški zbor in godalni orkester ter Haydnovo otroško sinfonijo za godalni orkester in razne instrumente. Prepričani smo, da bode občinstvo pozdravilo mladi orkester z vsem priznanjem, saj ime njegovega vodnika nam jamči, da bodo izvajanja na lepi umetniški višini. Obenem naj pa ta orkester tudi pokaže s koliko resnostio toli iz negujo glasbeni pouk v našem mestu naša Glasbena Matica. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Jutri v pondeljek, 6. t. m.
ob 8. zvečer v Unionski dvorani
dobrodelni koncert
na korist Dečjega in materinskega doma kraljice Marije v Ljubljani

VII. mladinsko predavanje v Ljubljani pod naslovom »Razvoj slovenske glasbe« se vrši danes dopoldne ob 11. uri v Filharmoniični dvorani. V letošnjem letu je uredil g. prof. Jeraj ta mladinska predavanja tako, da pokaže naši mladini v izbranih primerih glasbo raznih narodov. Na današnjem mladinskem predavanju so na sporedu prve zborovske in solistične skladbe, katere so napisali razni velezaslužni naši glasbeniki, ki so orali ledino na tem polju. Na sporedu je cela vrsta moških zborov in samospevov, katere izvaja dr. Kozinov kvartet in solisti iz dr. Kozinove pevske šole. Mladino vabimo k obilni deležbi, program se dobiva od 10. ure dalje v veži Filharmoničnega poslopja.

Vodstvo po razstavi francoske grafike XIX. stol. priredi Narodna galerija v Ljubljani v nedeljo, dne 5. t. m. ob 11. dop. v Jakopičevem paviljonu. Predava dr. F. Mesesnel. Razstava je odprta nepreklicno le do 13. t. m. vsak dan od pol 10 do 1. in od 2.—6.

Gostovanje članov Bratislavske opere. V ponedeljek- 6. t. m. gostujeta na mariborskem odru odlična člana bratislavske opere ga Žaludova in g. Knitti. G. Knitti nam je že od preje znan, v primadoni gospej Žaludovi pa bomo spoznali pevko nad vse odličnih kvalitet, ki je imela ravno zadnje čase v Barceloni, Madridu in na Dunaju izredne uspehe. Oba odlična umetnika bosta nastopila v priljubljeni operi »Trubadur«. Predstava se vrši za red B. Povišane operne cene. Opozarjamo tudi, da bo to zadnja predstava »Trubadurja« v tej sezoni.

Goslaške tekme. Pevsko društvo «Srpsko kolo» v Alipašinem mostu pri Sarajevu je priredilo lansko leto goslaško tekmo, katere se je udeležilo 28 goslačev iz sarajevske, zetske, mostarske in dubrovniške oblasti. Uspeh produkcije je bil prav dober. Društvo namerava radi lepega uspeha, ki ga je doseglo lani, letos obnoviti tekmo, katero hoče topot raztegniti na celo državo. Do polovice meseca junija se objavi ime najboljšega goslača v celi državi.

Koncert pevskega društva «Stanković» v Zemunu. Beograjsko pevsko društvo «Stanković» priredi na velikonočni pondeljek koncertno produkcijo v Zemunu.

Banjaluški gimnazijalci v Beogradu. Dne 10. aprila se pripeljejo v Beograd banjaluški gimnazijalci, člani znanega literarno-glasbenega društva, ki so lani obiskali Ljubljano. Letos bo vodil mlade glasbenike prof. Karel Pahor, ki poučuje glasbene predmete na banjaluški gimnaziji.

Koncert zgodovinskega društva v Beogradu. Slušatelji umetnostne zgodovine v Beogradu prirede 7. t. m. koncert, na katerem nastopijo nekateri člani beograjske opere, med njimi ga. Rogovska, ter gg. Milutinović, Jurenjev in Zinovjev. Prireditev zasleduje dobrodelen namen.

Četrta javna produkcija Nar. konservatorija v Beogradu se vrši danes v nedeljo in ima na programu francosko moderno glasbo. Na sporedu so: Senaille: Sonates, Lully: Gavotte, Couperin: Le bavolet flottans, Rameau: Rigardon in Bergerettes. Sodelujoči: ga. Kočonda Bonačićeva, gdčna Dokičeva, dr. Fotić in kapelnik Brezovšek. «Narodni konservatorij» v Beogradu zasleduje iste svrhe kakor mladinski koncerti prof. Jeraja v Ljubljani.

Premijera Smetanove opere «Poljub», se je vršila v petek dne 3. aprila v Beogradu in je izpadla zelo lepo pod taktirko dirigenta Brezovšeka. Glavne vloge so bile takole zasedene: Ga. Pisarevićeva (Richterjeva) ga. Drausalj, Pinterovičeva ter gg. Tomić, Mitrović, Pisarević, Stefanović in Milutinović. Režiral je opero g. Pavlovski.

Beograjska opera v Sarajevu. Javili smo že, da se pripravlja beograjski operni ansambel na odhod v Sarajevo, kjer bo gostoval več dni z najboljšimi točkami svojega repertoarja. Gostovanje je sedaj določeno za prvo polovico meseca maja in začne 5. prih. meseca. V Sarajevu vlada zanj veliko zanimanje.

Dumasova drama na sarajevskem odru. V Sarajevu so imeli v petek, 2. aprila premijero Dumasove drame «Kean», katero je sprejela publika zelo prisrčno in toplo.

Mascagni v Badnu pri Dunaju. Pred par dnevi je dirigiral skladatelj Mascagni svojo opero «Cavalleria rusticana» v Badnu poleg Dunaja. Poleg lastne opere je vodil tudi veliko koncertno prireditev, na kateri se je izvajala druga Haydnova sinfonija. Mesto Baden se je poslovilo od Mascagnija s slavnostnim večerom.

Lehar v Londonu in Parizu. Dunajski operetni skladatelj Franc Lehar je odpotoval v Pariz in London, kjer bo dirigiral svoji operetti «Vesela vdova» in «Frasquita». Pod njegovo taktirko se bo pela «Vesela vdova» v Parizu prvič po dolgih letih zopet v francoskem jeziku.

Premijera v Splitu. Prošli četrtek je bila v Splitu premijera Armand-Gerbidonsove drame »Šola za kokote«. Glavno vlogo v drami je igrala naša rojakinja ga Pregarčeva.

Koncert poljskega pianista v Zagrebu. Koncem prošlega tedna se je predstavil zagrebški publiki komaj dvajsetletni poljski pianist Stanislav Niedzielski, ki je nastopil pred par dnevi skupno z beograjsko Filharmonijo v prestolici. Izvajal je trinajst skladb, simpatično, z zanosom in zrelostjo.

»Staba mater« G. B. Pergolesa v Zagrebu. Hrvatski glasbeni zavod v Zagrebu pripravlja Pergolesovo cerkveno skladbo »Stabat mater«, s katero nastopi prvič 5., drugič pa 6. aprila. Na koncertu bodo sodelovali solisti ga. Marta Pospišilova, Milena Sugh-Štefanac organist prof. Dugan in zbor zagrebške stolnice. Produkcijo bo dirigiral kapelnik prof. Lhotka.

Divno krasni jumperji
kakršnih v Ljubljani še ni bilo videti, dalje bluze najnovejše od Din 50 dalje so ravnokar dospele. — Cenjene dame vabljene na ogled.
FRANC LUKIČ, Pred šolijo 19.

Pevec Hans Duhan na zagrebškem koncertnem odru. Član dunajske državne, prej dvorne opere baritonist Hans Duhan je prošle dni dvakrat koncertiral v Zagrebu. Izvajal je koncertni program starejših in novejših mojstrov, pesmi skladateljev Schuberta, Schaumanna, Wolfa in Mahlerja ter več staroitalijanskih arij (Buononcinija, Paisiellija, Caccinija in Jomellija). Duhanov glas je mehak, elastičen način prednašanja pa kaže veliko pevčevo kulturo. Umetnika je spremljal na klaviru prof. Krauth.

»Parsifal« na Dunaju. V sredo dne 8. aprila se bo izvajal v dunajski državni operi Wagnerjev »Parsifal« kot slavnostna predstava na stoti rojstni dan skladatelja Antona Brucknerja. Posebnost te prireditve tiči v tem, da je njen dobiček namenjen popravilu znamenitih Brucknerjevih orgelj v Sv. Florijanu, katere hočejo Avstrijci s prostovoljnimi prispevki restavrirati, da bočo zopet donele na čast svojemu slavljenemu mojstru.

Najlepši izlet za praznike
je v Bohinj — hotel Sv. Janez. Krasne ceste za avtomobiliste. 1819-a

Sodišče

§ **Radi žganja je udaril August Svetko,** 20letni delavec iz Podvina, trgovca Jurija Paca ter mu je razun par poškodb na glavi nalomil tudi levo roko. Obdolženec je prišel 30. septembra 1924 z nekim tovarišem v trgovino Jurija Kaca, kjer sta spila oba 5 frakljev žganja. Ker ga pa nista plačala in je Svetko zahteval, da ga naj trgovec še prinese, je ta zahtevo odklonil, kar je pa Svetka tako razjezilo, da je skočil čez prodajalno mizo ter udrihal s stolom po Kacu na tak način, da mu je povzročil omenjene poškodbe. Zagovor s pijanostjo ne drži, ker bi obdolženec sicer ne bil tako poskočen. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Svetka na tri mesece ječe.

§ **Radi raznih tatvin je bil že dvakrat kaznovan Ivan Zorko,** delavec brez stalnega bivališča. Z odlokom velikega župana mariborskega je bil stavljen pod policijsko nadzorstvo. Meseca januarja pa se je zopet vrnil iz Avstrije v Slovenijo ter se je od tega časa naprej potepal okrog in prebivljal z raznimi tatvinami, ki jih je izvršil v Trobendolu, v Konjicah, na Pistu in še po nekaterih krajih. Prav posebno se mu je vzljubila obleka. Obdolženec je večino tatvin priznal. Obsojen je bil na 6 mesecev težke ječe.

§ **Ponesrečen ubeg iz kaznilnice.** Dan pred Božičem 1924 je nastala v tkalnici mariborske kaznilnice mala pobuna. Pet tam zaposlenih kaznjencev se je dogovorilo, da bodo pobegnili, če treba tudi s silo. Polagoma so si preskrbeli ključ in nekaj vitrihov in proti večeru so napadli službujočega paznika, ga zvezali in vdrli na dvorišče. Ubeg so preprečili drugi pazniki, ki so bili na dvorišču. Vseh pet kaznjencev je bilo obtoženih od državnega pravdništva radi hudodelstva po § 100 srb. kaz. zak. in se je razprava proti njim vršila v kaznilnici. Obsojeni so bili na občutne kazni. Oba kolovodje Tomaž Zorjan in Karel Bevc sta bila obsojena na 2 in pol leta ječe, Josip Fras in Andrej Pelan na dve leti in Josip Punčuh na eno leto težke ječe. Vsi so stari znanci naših državnih pravdništev in sodišč.

Vreme

Po dolgem času smo dobili pravo pomlad. Skoro ves teden smo imeli solnčne, čeprav še vedno ne posebno tople dni; naklonil nam jih je maksimum zračnega tlaka, ki se je ustanovil nad srednjo in južnovzhodno Evropo. Ker pa je bila razporeditev zračnega tlaka taka, da je še vedno prevladovala vzhodna zračna struja, se kar ni moglo ogreti, zakaj prava pomladna toplota nastopi šele, kadar prenehа struja od vzhoda ali se celo pojavi val zraka od jugozapada, z morja. Zato tudi zelenje le počasi napreduje.

Tudi ostala Evropa, razen skrajnega juga, nima mnogo toplejšega vremena. Temperature pod ničlo so ostale omejene na skrajni sever, na Skandinavijo in severno Rusijo. Tudi v nočeh se je vendarle javljal mraz po mnogih predelih in slane so bile pogostne.

Koncem tedna kaže vreme zopet na poslabšanje. Velika depresija se je na svojem potovanju od Islandije proti Belemu morju razširila v ozkem predelu daleč proti jugu, toda tako, da nas toplejša njena stran ni več dosegla, marveč prihaja le hladnejša zapadna stran, kjer nastopajo severozapadni in severni vetrovi. Nad vsem Atlantskim oceanom do francoske in skandinavske obale je zavel močen sever, donašajoč zopet mrzle zračne plasti z daljnega severnega morja. Ta novi val mraza se pa pomika vedno bolj proti jugu in jugovzhodu čez kontinent: na široki črti zadeva na toplejše zračne plasti ter povzroča pri tem velike padavine. Preti nam tedaj znova hladnejše in slabše vreme.

Iz življenja in sveta

Mednarodna razstava moderne dekorativne umetnosti v Parizu

Kakor smo že poročali, se završuje-jo v Parizu priprave za veličastno svetovno razstavo dekorativne umetnosti. Na takozvanem Elizejskem polju ob Seini je zgradilo 24 držav svoje reprezentativne paviljone. Tu bodo njihovi narodi razstavili vse najlepše, kar so si ustvarili v dekor življenja. Za jugoslovenski paviljon je določen časten prostor. Zgrajen je po načrtu arh. Hribarja iz Zagreba. Razven v paviljonu, so dani naši državi na razpolago še delni prostori v Grand palaisu ter v Galeriji invalidov.

Zaradi povojnih razmer in neprilik se naša država prvotno ni namerava-la udeležiti te razstave. Vsled kratkega časa, ki je bil sedaj na razpolago, je bilo delo priprav in zbiranja gradiva otežkočeno. Pred 2 mesecema je odredilo ministrstvo trgovine in industrije, da se v svrho organiziranja udeležbe na razstavi sestavi v Beogradu osrednji odbor ter pododbori po 5 članov v kulturnih centrih v Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani in Splitu. Kakor razvidno, je bil čas za priprave omejen. Radi tega tudi ni bilo mogoče pristopiti k širšim načrtom. Karakter kakor tudi pridelitev razstavljenih predmetov sta strogo predpisana v francoskem štatutu razstave:

«Da bodo proizvodi dobili svojo dekorativno vrednost, je neobhodno potrebno, da bodo predstavljeni le tako, kakor se uporabljajo v življenju, to se pravi taki, kakor so v stvarnosti, po njih namenu, v upotrebi, v eni celoti, ki dela dekor našega vsakdanjega življenja.»

Vkljub vsem tem oviram pa smemo iz d a n a š n j e g a našega življenja ki je ustvarjen in prirejen po sodobnih zahtevah praktične uporabe ter nosi tip samostojnega našega hotenja, brez vsakih tujih vplivov.

Predvojno politično stanje na Hrvatskem kakor v Sloveniji je oviralo samostojen razmah naše umetne obrti in industrije. Zlasti avstrijsko-nemški duh je s svojimi produkti znal zatirati individualno naše stremljenje na tem polju. In po tolikih dobah težkih borb srbskega dela našega naroda, ko je vse svoje moči izrabil v rešitev svoje eksistence, mora biti jasno vsakomur, da ni lahko že danes z našim modernim dekorom tekmovati z narodi velikih tradicij, ki so se v to smer neovirano razvijali. Kakor že rečeno, je bil to tudi glavni vzrok, da se naša država ni takoj odločila za udeležbo na tej razstavi.

Vkljub vsm tem oviram pa smemo mirno sklepati, da Jugoslavija vendar le zavzame na razstavi prav častno mesto. Odbori so z vso vnemo in vestnostjo zbrali gradivo, in pretekli teden je žirija, sestoječa iz delegatov posameznih odborov, završila pregled stvari in odredila njih definitiven izbor. Določeno je, da se razen objektov, ki bodo izloženi po vitrinah v reprezentativnem paviljonu, ki naj vsebuje poglavitni del razstave in kjer bode Zagreb bogato zastopan, izložijo v Grand palaisu tudi kompletno opremljeni interjerji, kot Pirotski salon, izdelan v Beogradu, rodbinska soba iz Sarajeva, jedilnica iz Splita, iz Ljubljane pa dekliška spalnica, z bistvenim namenom, da pokažemo in ponudimo svetu naše lepe čipke.

V Galeriji invalidov se uredi še poseben oddelek, kjer bodo razstavljene fotografije in slike naših planin in turistike. Tam bo razstavljena tudi umetnost gledališke opreme.

Izven tega oficijelnega dela razstave zgradi naša država, kakor vse druge, še poseben kiosk kot prodajalnico za predmete, ki so sicer v okviru razstave, so pa namenjeni za razprodajo. Razstava in prodaja v kiosku bo posebej organizirana.

*

Kar se tiče Slovenije, je tukajšnja centralna žirija, ki je ogledala in ocenila predmete, sprejela z malimi izjemami ves izbrani materijal, med katerim naj tu omenimo zlasti spalnico iz javorovega lesa, ki je aranžirana tako, da pridejo prav posebno do izraza pristne naše domače čipke.

Na razstavo se pošlje tudi skupina toalet in perila iz čipk in vezenin. Te slednje bodo razstavljene posamič v mnogobrojnih oblikah.

Iz mariborske oblasti, kjer je zlasti visoko razvito pletarstvo, pride na razstavo predvsem kompletna klub-garnitura, izdelana po načrtih na podlagi narodnih motivov.

Iz naše javne in privatne arhitekture so bile izbrane številne fotografije in načrti. Iz grafike bo razstavljenih par albumov, serija naših grafično opremljenih knjig in revij.

Posebno pohvalno je ocenila komisija kolekcijo plaket iz plemenitega lesa, kot izrazito moderno-dekorativne predmete.

Nadalje je določena za razstavo kolekcija litih in brušenih predmetov cerkvenih in drugih posod iz »zlatega brona«.

Dobro bo tudi zastopana naša kožarska, lončarska in puškarska obrt ter sportna industrija.

Nebo v aprilu

S o l n c e se v aprilu zelo naglo dviga nad ekvator in sicer z deklinacijo 4° 26' dne 1. aprila do 14° 59' dne 1. maja, torej za 10° 33'. Zato tudi dan v aprilu znatno naraste. Traja 1. aprila 12 ur 51 minut, 1. maja pa že 14 ur 43 minut. Začetkom aprila je solnce v znamenju Ovna in prehaja 20. aprila ob 15.15 v znamenju Bika. Zemlja je bila 2. aprila baš v diametralni razdalji od solnca in se zdaj poagoma od njega oddaljuje. Zato se dozdevni premer solnčnega kolobarja za nas deloma zmanjšuje (od 32° 3' dne 1. aprila do 31° 47' dne 1. maja).

L u n a. Glavne lunine faze pridejo na sledeče dobe: prvi krajec je bil 1. aprila ob 9.12, ščip bo 9. aprila ob 4.33, zadnji krajec 16. aprila ob 0.40 in mlaj 23. aprila ob 3.28. Luna je bila najvišje nad ekvatorjem 1. aprila ob 8. (njena deklinacija je znašala 20° 23'), zdaj gre nazaj in prekorači ekvator 8. aprila ob 13. nakar doseže največjo južno deklinacijo — 20° 30' dne 14. aprila ob 23. Nato zopet prekorači ekvator 21. aprila ob 11. in doseže največjo višino 28. aprila ob 16. (deklinacija + 20° 37'). Luna je bila najbolj oddaljena od zemlje 1. aprila ob 10., ko smo videli njen navidezni premer pod kotom 29' 37". Najbližje bo zemlji 13. aprila ob 23. (dozdevni premer 32' 26") in zopet najdalje od zemlje 29. aprila ob 6.)dozdevni premer 29' 36").

M e r k u r, ki je bil 31. marca opolnoči najdalje vzhodno od solnca, se pojavi začetkom aprila kot večernica. V tem času ima znatno severno deklinacijo in zahaja šele dve uri za solncem, tako da ga lahko prve dni aprila z uspehom opazujemo. Nato se naglo približa solncu in izgine v njegovi bleščeči svetlobi. 18. aprila ob 18. je že v spodnji konjunkciji s solncem, torej baš med zemljo in solncem.

V e n e r a bo 24. aprila v zgornji konjunkciji s solncem (to je na podaljšani zvezi med zemljo in solncem). Nato izgine v solnčni zarji in je 3 mesece ne bomo videli.

M a r s gre v aprilu skozi sozvezdje Bika. Zvečer je nad obzorjem in zahaja po 23. uri. Vsled svoje velike oddaljenosti sveti komaj malo boli, nego zvezda druge velikosti. V dalnogledu ga vidimo kot kolobarček s premerom 4.5".

J u p i t e r je v sozvezdju Strelca, stalno zelo nizko pod nebesnim ekvatorjem. Vzhaja začetkom aprila pred tretjo uro zjutraj, koncem aprila pa že ob 1 in ga lahko zgodaj zjutraj opazujemo. Vendar pa so za uspešno opazovanje pogoji v aprilu nepovolini.

S a t u r n bo 1. maja v opoziciji s solncem, od zemlje torej na nasprotni strani kot solnce. Zato je v tem času ugodna prilika za opazovanje Saturna. Vzhaja začetkom aprila po 21., koncem aprila pa po 19. in je nad obzorjem vso noč. V dalnogledu ga vidimo kot kolobar s premerom 16.8", obdan z obročem v obliki elipse, čije osi merijo 42.3' in 14.3". Izmed 10 Saturnovih spremljevalcev lahko opazujemo z dalnogledom zlasti Titana kot zvezdico v velikosti 8.6 in sicer najbolje takrat, ko je v opoziciji. Te skrajne Titanove elogance bodo 5. aprila ob 18. zapadna, 13. aprila ob 15. vzhodna, 21. aprila ob 16. zapadna in 29. aprila ob 13. vzhodna.

U r a n a v aprilu ne bomo videli, ker je preblizu solnca.

N e p t u n je v sozvezdju Leva. Takoj zvečer je precej visoko nad obzorjem in zahaja v jutru, začetkom aprila po 4. uri, koncem aprila pa po 2. uri.

V ubijajoči negotovosti

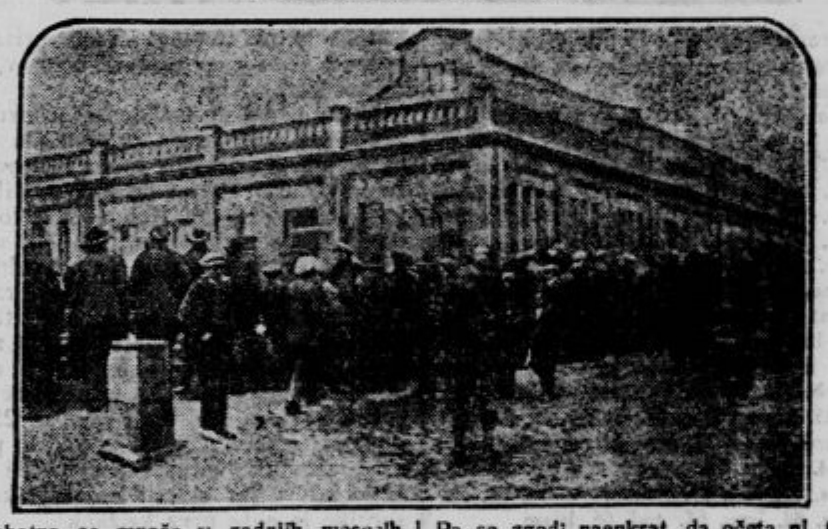

Strahotno se množe v zadnjih mesecih katastrofe najrazličnejših vrst, med katerimi so poleg elementarnih nezgod, kakor so bili potres in nato požar v Tokiu cikloni v Severni in Južni Ameriki, najbolj tragične in pretresljive katastrofe v rudnikih. Vkljub vsem pomočkom moderne tehnike se tudi te vedno znova ponavljajo. V zadnjih mesecih je bila v kratkem razdobju po dveh takih silnih nesrečah zadeta okupirana Nemčija. O obeh, o dortmundski in merlebaški, smo že obširno pisali. Pomilovanja vredna je usoda nesrečnih rudarjev, ki gredo na naporno in nevarno delo globoko pod zemljo, da morejo preživeti sebe in svojce, a se ne vrnejo več na solnce. Vendar pa ti prestanejo udarec po navadi v kratkih sekundah, ne da bi se zavedali in čutili. Mnogo hujše je trpljenje njihovih rodbin. Težko pričakujejo žene in otroci uro ko se ima vrniti oče z dela k njim. Če je lepo vreme, mu steko otročiči tudi nasproti in ga triumfirajoče privedejo na dom. Pa se zgodi naenkrat, da očeta ni. Čakajo ga, postajajo nestrpni in nemirni naposled pa pride strahotna vest: nesreča v rudniku. Vse onemi in otrpne brezmejnega strahu. Nato pa se zgnetejo množice pred rudniškimi poslopji, pred vhodi v rove. Sprašujejo, prosijo, jokajo. Nihče ne ve ničesar gotovega, kdor pa ve, molči. Le polagoma se doznava resnica. Plini, eksplozija, voda in kar je še sličnega. Besede, ki imajo ob takih prilikah strahoten pomen. Kje je? V katerem rovu? Kdo se je rešil? Srce zastaja celim rodbinam, ko prihajajo odgovori. Še pred par urami vesela in srečna, je rodbina v hipu pahnjena v skrajno nesrečo. Žena brez moža, otroci brez očeta in rednika. Očividci popisujejo, da so prizori na take čakajoče množice pretresljivi.

Na naši današnji sliki je videti grupo takih nesrečnikov, ki čaka pred rudnikom v Merlebachu, ko spravljajo iz rova trupla rudarjev, katere je pokopalo in pomečkalo pod seboj utrgano dvigalo.

Maršal French

Sloviti angleški vojskovodja maršal French, grof Ypreski, poleg francoskega maršala Focha eden najpopularnejših generalov izza svetovne vojne, je v

drugi polovici marca v Londonu nevarno obolel. Angleška in ž njo vsa evropska javnost je z bojaznijo spremljala potek njegove bolezni, novine so bile kar oblegane s telefoničnimi in brzojavnim vprašanji, kako je ž njim in so vsak dan po parkrat objavljale zdravniške bulletine. Kriza je trajala do konca marca, ko se je Frenchova bolezen naposled obrnila na bolje in je vsaj začasno nevarnost za življenje odstranjena.

Budistični menihi v Berlinu

Že deli časa potujejo po Evropi budistični menihi, po številu sedem mož, ki so zapustili tibetsko ozemlje na ukaz svojega vrhovnega verskega poglavarja Dalaj - lame ter se odpravili v Evropo, da si ogledajo dežele, ljudi, njihove šege in običaje ter skušajo med Evropejci širiti nauke svojega velikega učitelja Bude. Svečeniki so zapustili svoje samostane v tibetskem pogorju lani meseca novembra. Dalaj-lama jih je blagoslovil pri slovesu ter jim naložil, naj nikar aktivno ne posegajo v življenje Evropejcev, kajti tako udejstvovanje bi nasprotovalo svetim naukom budizma. Besed svojega vrhovnega poglavarja se svečeniki pridno držijo. Še nikjer niso posegli v življenje Evropejcev na grob način, njihova naloga obstoji samo v tem, da skušajo izpreobrniti naš svet posredstvom svoje religiozne filozofije.

Neki berlinski novinar, kateremu se je posrečilo priti do budističnih svečenikov, popisuje svoj utis, ki ga je dobil pri njih tako-le:

Menihi so rumene poltin in podoba je, da so zelo utrujeni. Oblečeni so v rumene in rjave obleke. Po ves dan leže na postelji v hotelu in se igrajo s svojimi bodali. Tako so opremljeni vsi njihovi stanovski bratje v globoki Azji, kajti oznanjevalci budizma morajo biti v svoji domovini pripravljeni tuji na vsakovrstna presenečenja. Njihovi samostani stoje običajno sredi zlatih polj, katere je treba čuvati pred grabežljivimi ljudmi če treba tudi z orožjem.

V berlinskem gledališču pripravljajo ti možje svoje verske plese. Redno se to zgodi, pa morajo izgnati iz gledališča «hudiče», kajti tako zapoveduje njihova vera. Svečenikov nič ne moti, da jih pri tem opazuje cela vrsta novinarjev in fotografov, ki jih nadlegujejo v vseh mogočih jezikih. Oni pa so zelo trdovratni v svojem molčanju, zdi se, da naravnost mutasti. Čudijo pa se nobeni napravi na kontinentu, ker so trdno uverjeni, da živi v nas Evropejcih hudič, ki nas nikakor noče izpustiti iz krempljev.

Verski plesi budističnih svečenikov spominjajo na svečanosti, katere se dajo primerjati z našimi srednjeveškimi misterijji. Večinoma predstavljajo te produkcije boj med dobrim in zlim. Eden izmed njihovih plesov predočuje gledalcem n. pr. boj za komad črnega sukna, ki predstavlja dušo. Vse to se odigrava tako čudovito ritmično da se ti zdi cela produkcija bolj podobna skrivnostnemu zaklinjanju kakor pa molitvi.

Spomladanska oblačila
naj si vsakdo radi krasnega in cenenega blaga in modernih krojev naroči pri
DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA

Dragocena preproga

Po dolgotrajnih pogajanjih z avstrijsko vlado je prešla sedaj slovita »cesarska preproga«, ki je tvorila dragocen okras velikega stopnjišča v bivšem cesarskem dvorcu Schönbrunnu pri Dunaju, v posest neke angleške družbe. — Cena je še taina, vendar pa je, kakor pišejo londonske »Times«, zelo visoka. Strokovnjaki cenijo preprogo na 100 tisoč funtov (30 milijonov dinarjev).

Hkrati poročajo, da avstrijska vlada nima namena, prodati še druge umetnine. Omenjeno preprogo je morala prodati le, ker se trenotno nahaja v precejšnjih denarnih stiskah.

Umetnina, ki pride sedaj v Anglijo, je ena najlepših perzijskih preprog, ki so znane, in je izvrstno ohranjena. Temelina barva je krasna, rubinasto rdeča s smaragdno-zelenim robom. Ornament obstoja iz raznih cvetlic in rastlinja. Preproga je dolga osem metrov, široka pa skoraj štiri. Izgotovljena je bila okoli leta 1550., ko je perzijsko preprogarstvo stalo na višku svoje umetnosti. Prvotno se je nahajala v palači perzijskega šaha. Kasneje jo je podaril šah ruskemu carju Petru Velikemu. Ta jo je prepustil leta 1698. cesarju Leopoldu I. avstrijskemu, odkar je bila nepretrgoma last Habsburgovcev.

Kakor znano, je prešla kronska imovina Habsburgovcev, v kolikor ne gre za zasebno lastnino, po prevratu v roke avstrijske vlade, ki je že precej dragocenih kosov morala prodati v inozemstvo, da bi dobila potrebne zneske za ogromne izdatke, ki jih ji je naprtil izid svetovne vojne, za Avstrijo tako nesrečne.

Razprava proti kapetanu Sadoulu

Pisali smo že v «Jutru» o francoskem kapetanu Sadoulu, ki je pred rusko revolucijo leta 1917. odšel s francosko vojaško misijo v Rusijo ter se pozneje ni več vrnil v svojo domovino. Mož se je sprijaznil z ruskimi komunističnimi idejami ter se jim je popolnoma zapisal. Postal je nekake vrste ekspert za francoske zadeve pri moskovski vladi. Lani v drugi polovici leta, ko je Francija priznala Rusijo ter je odpotoval Krasin v Pariz zastopat rusko republiko, pa se je tudi Sadoul nenadoma zopet pojavil na francoskih tleh. Prišel je v Pariz, kjer se je skrival pri svojih prijateljih. Policija je spravila na noge ves aparat, da bi moža izvohala. To se ji je kmalu posrečilo. Sadoul je sam nastopal tako izzivajoče, da so ga oblasti končno izsledile. Moral je v zapor, kjer je bilo proti njemu uvedeno kazensko postopanje.

Razprava se je začela to pot v torek popoldne pred vojaškim sodiščem v Orleansu. V bistvu je le nadaljevanje procesa, ki je bil prekinjen letos 12. januarja. Imena prič, ki so pozvane, da svedočijo v tem procesu, so znana in vzbujajo splošno zanimanje. Imenujemo samo nekatere: Caillaux, Pavel Boncour, Albert Thomas, Judet, Cachin, Vaillant - Couturier itd. Pričakujejo pa

Gloria Swanson, ena najslavnejših filmskih igralk na svetu, pripoveduje v francoski reviji «Lectures pour tous» o svoji poti na vrhunec slave in bogastva sledeče:

Ni menda človeka v današnji dobi, da ne bi poznal storije o mladi deklici, ki si želi priti h kinematografu, ki jo neodoljiv notranji glas vleče, da bi se pokazala na platno, in ki končno — s pomočjo uvidevnega režiserja seveda — postane filmska diva z bajno plačo. Redki pa so ljudje, ki vedo, da tudi filmska karijera potrebuje časa, včasih celo mnogo časa, in da je pot do filmskega «stara» pogosto posejana s trnjem in bodicami.

Jaz sem že v zgodnji mladosti čutila, da me vleče h gledališču. In ko danes objavljam čitateljem «Lectures pour tous» svoje spomine, naj mi bo dovoljeno, pripomniti že takoj v začetku, da še nisem stara 36 let, kakor mi jih pripisujejo nekateri predobro informirani novinarji in kritičarji. Rojena sem v Chicagi v marcu 1899. Če bi se hotela lagati, bi raje o tem ne govorila. Ta kočljiva točka je torej urejena. Pojdimo naprej!

Kakor daleč nazaj sega moj spomin, tako daleč sega moja ljubezen do desk. Povedati vam moram takoj, da sem že v starosti osmih let imela prijeten glas — vsaj vsakdo, ki me je slišal, mi je to zagotavljal. Koncertni glas, so trdili strokovnjaki. Jaz pa se za strokovnjake in njihova mnenja nisem brigala, zakaj bila sem prepričana, da je moja bodočnost le v operi.

Ko sem prišla do tega spoznanja, sem se priključila neki amaterski grupi. Ravnatelj grupe je bil star dvanajst let. Toda bil je pravi «businessman» in njegova «družba» je bila izborno organizirana. Gledalci naših produkcij so plačali po en cent (6 Din v sedanji valuti), drugi košček sladkorja, tretji zopet kaj drugega. Jaz sem bila pri skupini za akrobatko. Kaj sem pač hotela? Za opero sem bila še premlada in tako sem pač svoj čas porabila, kakor sem ga vedela in znala. Na drogu, visečem na dveh vrveh, sem izvajala svoje vratolomne umetnine in seveda dosledno padla na tla. Občutljive bralce naj takoj potolažim: naše produkcije so se vršile na skednju in padec mi ni nikdar pretresel možganov. Lepih dni mojih prvih javnih nastopov se še danes spominjam z veseljem...

*

Tako je teklo moje življenje naprej, dokler ni prišel dan, navidez brezpomemben, ki je odločil o moji usodi in mi za vedno pokopal upanje na pevsko karijero. Stanovala sem v Chicagu, in nekega dne, ob početku počitnic, se mi je nudila prilika obiskati s teto študijske prostore filmske družbe Essanay, ki je bila takrat največje kinematografsko podjetje v Ameriki. Iz radovednosti sem šla s teto, in videla sem prvič v življenju filmske kulise. Bila sem stara šestnaist let, izgledala pa sem starejša. Strašno boječe sem si ogledovala življenje tam naokrog in v glavi mi je vse plesalo. Ravnatelj je videl mojo zadrego in me je vprašal če me je volja «filmati». Mislila sem, da bom omedlela, a ne od veselja, temveč od strahu. Kljub temu sem tiho zašepetala «da, gospod,» a zdelo se mi je, da mojih besedi ni nikdo čul.

Pozabila sem že na ravnateljevo ponudbo, saj je niti nisem vzela resno, ko me nekega dne ravnatelj pozove v atelje. Tako sem prišla k filmu. Začetek je bil seveda skromen, saj sem sodelovala le kot statistka. Občutila nisem niti ponosa niti nisem upala na kak uspeh. Saj sem vam povedala, da je bila moja goreča želja priti v opero. Par dni po prvem nastopu so mi dodelili vlogo mlade zakonske žene. Moje boječe in prestrašeno nastopanje je bilo za tako vlogo kot za nalašč.

Prva moja vloga — to se pravi prva, v kateri sem nastopila sama — bi bila skoro postala tudi poslednja. Ne čudite se! Igrati sem imela vizijo. Moja vloga je obstojala v tem, da iztegnem roke proti gospodu, ki doživlja vizijo. V par sekundah sem vlogo dodobra poznala in jo tudi obvladala. Dan nastopa pa so vedno odlašali češ, da še nisem na vrsti. Na kinematografske zadeve se nisem še prav nič spoznala in tako sem nekega dne mesto v atelje odšla v mesto nakupovat, nič hudega sluteč. Ko sem se vrnila domov, mi je mati povedala, da me v Essanayu iščejo na vse kriplje in da ravnatelj besni. Seveda sem odhitela na mestu v Essanay. Ne bom vam pripovedovala, kako me je ravnatelj sprejel in kake besede je rabil... Izvedela sem, da so me čakali že od jutra, da niso mogli brez mene snimanja nadaljevati in da sem jim povzročila toliko in toliko tisoč dolarjev škode.

— Ne potrebujem vas več! Odidite in da mi ne pridete več pred oči! je kričal nesrečni ravnatelj.

Obupana in na smrt pobita sem se vrnila domov.

Počitnice, ki so se toli lepo začele, so mi bile docela pokvarjene. Dva dni, predno sem imela oditi zopet v šolo (bila sem v zadnjem letniku kolegija), pa dobim pismo od ravnatelja družbe Essanay, v katerem me prosi, naj se oglasim v njegovem ateljeju. Dobri mož, ki sem ga ostavila v toliki jezi, je obžaloval svoje osorno vedenje in mi ponudil brezobvezen angažman s plačo 3 dolarje 25 centov na dan, kadar bi igrala. Zakaj baš 25 centov, še danes ne vem.

Ko sem se vrnila domov, sem se z materjo sprla: ona je hotela, da se vrnem v šolo, jaz pa sem bila vneta bolj za film. Končno je, ne brez težav, prodrlo moje stališče.

Čez tri mesece me je angažiral za stalno: dobila sem po 3 dolarje 25 centov na dan — kakor poprej — a v pogodbi mi je bil zagotovljen štirikraten nastop na teden.

Spominjate se brez dvoma, da je igral Charlie Chaplin, svoj prvi večji film pri družbi Essanay. Naslov filmu je «His New Job.» Chaplin je v tem filmu tudi meni podelil malo vlogico, ali prepričati se je moral, da nimam talenta za komiko, zakaj že po prvih mojih kretnjah je velel prenehati.

— To je strašno! Pod kritiko! Vi niste za mene.

In me je odslovil.

Ostavila sem vdrugič Essanay in sem se vnovič nameravala posvetiti svoji prvi ljubezni, petju. Kinematograf se mi je zagrenil. Petje, da, petje mi bo pomoglo do uspeha in do slave. O tem sem bila takrat trdno prepričana.

Šla sem takoj k nekemu profesorju,

tudi Rakowskega in pred sodišče je takisto pozvan nekdanji francoski poslanik v Rusiji Noulens.

Razprava je posebno zanimiva radi konfrontacij kapetana Sadoula z bivšim poslanikom Noulensom. Razmerje med njima tvori posebno poglavje v procesu. Sadoul ostro protestira zoper to, da ga hoče sodišče soditi radi pobega k sovražniku in pravi, da ni nikoli prejel poziva, naj se vrne v Francijo, vsled česar je vsako govoričenje o njegovi dezertaciji izmišljeno in lažnivo natolcevanje. Dalje obtožuje Sadoul Noulensa radi netočnih informacij, katere je slednji pošiljal francoski vladi iz Rusije. Noulensovo delovanje v Moskvi je bilo za francoske interese skrajno škodljivo, dočim je Sadoulova navzočnost v Rusiji bila potrebna, saj je preprečil več ustrelitev francoskih državljanov, ki so bili obsojeni po prekem sodu v Rusiji.

Razprava je doslej pokazala edino ta stvarni rezultat, da je Sadoul kot človek značajen, vsled česar mu ni mogoče očitati izdajstva svoje domovine. K razsodbi se še povrnemo, kadar bo konec razprave.

Največje pristanišče na svetu

dandanes sicer še ni London, vendar pa bo v kratkem postal. Pristaniška oblastva so namreč odobrila velikanski načrt, po katerem naj bi se londonska luka temeljito preuredila in povečala in tako po svoji obsežnosti, enotnosti in praktičnosti prekosila vse druge na zemlji.

To veliko podjetje je poslednje dejanje lorda Dawenporta, ki se s tem umakne iz javnega življenja. Projekt predvideva gradbo velikanskega plavajočega pomola pri Tillburyju, kjer bodo lahko pristali tudi največji prekomorski parniki. Železniška zveza z Londonom se bo na ta način skrajšala za dobrih 40 minut, kar pomenja v moderni trgovini zelo mnogo. Nadalje nameravajo sezidati ogromno vhodno zatvornico in v enakem obsegu tudi veliko ladjedelnico, kjer se bodo popravljale in čistile največje ladje, ki jih bodo gradili v prihodnjih desetletjih. Zapadno-indijska luka se bo takisto popolnoma preuredila in opremila z najnovejšimi tehničnimi pripomočki. Imela bo tri basene, ki bodo med seboj zvezani s prekopom.

Delo se bo takoj začelo in bo trajalo približno štiri leta. Preuredba in povečanje londonskega pristanišča bo stalo nad štiri milijone funtov (malo manj kot eno milijardo dinarjev in četrt).

Reforma koledarja

Ženeva, v začetku aprila.

V Zvezi narodov obstoja študijski odbor za reformo koledarja. Odbor se je pred kratkim sestal v Ženevi. Predsedoval mu je Van Eysinga, profesor na vseučilišču v Leydenu. Zasedanja so se udeležili Bigourdan, direktor Mednarodnega urada ure, Booth, predsednik Mednarodne trgovske zbornice, in člani, določeni od sv. Stolice, nadškofa canterburyskega in ekumenskega patrijarha.

Namen tega odborovega zasedanja je bil, da se zaslišijo zastopniki verskih konfesij, katere so zahtevale, naj se vzame njih stališče v vprašanju reforme koledarja na znanje.

Izjave so podali komiteju Israel Lévi, veliki rabin Francije, dr. J. H. Hertz, veliki rabin Unije hebrejskih kongregacij Britanskega imperija, ki je bil tudi zastopnik židovskih občin v Zedinjenih državah, g. Fürst, veliki rabin, delegat rabinskega sveta Agudat Israel na Dunaju, dr. F. Löwenstein, veliki rabin v Zürichu in Lucien Wolf, tajnik in zastopnik Jewish Joint Foreign komiteja v Londonu.

Židovski zastopniki so živahno ugovarjali proti vsaki koledarski reformi, ki bi vsebovala upostavitev »belih« dni, to se pravi dni izven tedna, ki bi pretrgali kontinuiteto tedna. Na ta način bi se namreč dan, na katerega pade sobotni praznik, po tednu od leta do leta premikal, in to bi delalo ogromne težkoče. Nasprotno pa Židje odobravajo vsak drugi reformni načrt in pred vsem nimajo ničesar zoper fiksni datum Velike noči.

Koledarski odbor je tudi zaslišal dr. A. Kellerja, evropskega tajnika udruženja »Federal Council of the Churches of Christ in America«, ki je zastopal tudi protestante Nemčije, Amerike, Belgije, dalje Danske, Škotske, Španske, Estonske, Madžarske Irske, Letonske, Litve, Nizozemske, Norveške, Poljske, Rumunije, Švice in Češkoslovaške, ter javil njih stališče odboru.

Dr. Keller je izjavil, da želijo protestantovske cerkve sodelovati pri reformi koledarja in da vprašanje fiksiranja Velike noči ne bo našlo s strani teh cerkva nobenega odpora.

Odbor je sklenil, da stoji na razpolago vseh verskih organizacij, ki bi mu želele predložiti svoja stališča glede mnenja ali posledic koledarske reforme, katera bi bila v stanu, ga zanimati, in je vse potrebno uredil, da se njegova anketa nadaljuje.

Nova luna

Malih planetov, tudi asteroidi nazvani, je danes znanih več kot tisoč. Največji med njimi, Vesta, meri v premeru okrog 400 kilometrov. Toda mnogo jih je med njimi, ki jih do danes človeško oko še ni zazrlo. «Tisoči in tisoči mikroskopsko majhnih planetov» — seveda v prenesenem smislu besede —, piše astronom Guillemin, «merijo v premeru jedva po par milj, in njihova površina je po večini dosti manjša kot najmanjši departement». (Desetina nekdanje kranjske dežele). In vsak izmed teh majčkenih planetcev se loči od obkrožujočih ga svetlih točk na firmamentu le po težko zaznanem lastnem gibanju. Zato je ta mala svetovna telesca mogoče opaziti le v najboljših teleskopih.

V listih so bile objavljene vesti o odkritju novega nebesnega telesa, ki so ga sprva povsem upravičeno smatrali

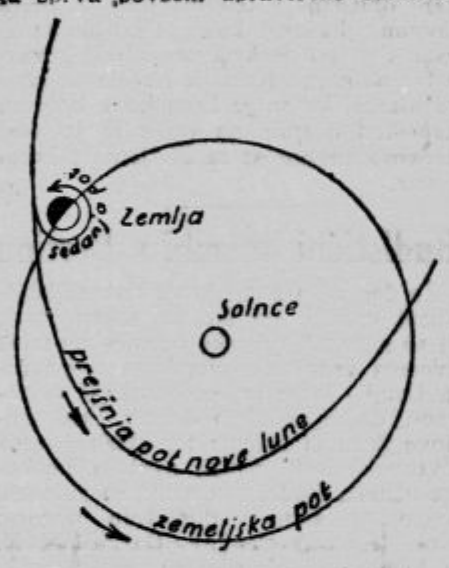

za planet. V resnici pa je ta planet luna. Njegova hitrost znaša kakih 6 km na sekundo. Po velikosti spada med zvezde 10. reda, ki jih moremo zaznati le s pomočjo dalnogleda. Njegov premer je približno tolik kakor višina Cheopsove piramide ali pa Štefanove cerkve na Dunaju (139 metrov). Okrog svoje osi se zavrti v dobrih treh dneh.

Odkril je novi planet, oziroma luno nemški astronom Baade na Hamburškem observatoriju. Astronomi so mnenja, da je novi planet v momentu, ko se je zemlji približal na najmanjšo distanco, podlegel privlačni sili zemlje in začel krožiti okrog nje po staroslavnem vzgledu naše lune. Zemlja je torej dobila novega spremljevalca, ki je oddaljen od nje le 4225 kilometrov.

Znatna hitrost, s katero se giblje novi planet, je v astronomih sprva vzbudila misel, da je odkriti planet prav za prav komet (zvezda repatica), kojega masa je silno majhna. Toda nova opazovanja so dognala, da temu ni tako. Naša nova luna je nad 24.000 krat manjša od stare lune, ki se ji torej ni bati nove konkurence.

Angleško blago

najnovejših vzorcev, za moške obleke in za damske kostume, od tvrdke

Drago Schwab, Ljubljana

je zaslovelo kot najlepše in tudi najcenejše. V interesu vsakogar je, da si pred nakupom ogleda to izredno lepo blago.

× *Najdbe zlata v Vzhodni Sibiriji.* V okraju Olginsk v Vzhodni Sibiriji so odkrili novo zelo izdatno zlato žilo. Sovjetska vlada je prejela od japonskih podjetnikov več ponudb, naj bi prepustila zlata polja Japoncem v izrabo. Gre zlasti za čistilnico zlata pri Tomnodu.

× *Polarna ekspedicija Amundsenova.* Norveški parlament je dovolil potrebna sredstva za opremo ladje »Fram« za ekspedicijo Amundsena na Spitzberge in na Severni tečaj.

× *Azijatske metode.* Pariški listi prinašajo zanimiv slučaj, ki je značilen za metode, kako obdelujejo evropske države visoke kitajske uradnike. Šlo je namreč za sklenitev rusko-kitajske pogodbe. Predsednik kitajske vlade se ni hotel odločiti, da bi jo podpisal, dasi so mu sovjetski delegati neprestano prigovarjali, naj to stori, in so ga skušali na vse mogoče načine pregovoriti. Bilo pa je vse zaman. Drugi dan je dobil kitajski ministrski predsednik košek in v njem — bombo. Takoj potem je neznanec oddal na ministrskega predsednika ček, glaseč na tri milijone dolarjev. Sedaj je razumel državnik alternativo in — podpisal. Ali je dogodbica tudi resnična, nam ni mogoče kontrolirati, vendar pa ni izključeno, da je.

× *Peto mesto na svetu.* S 1. aprilom se je združilo mesto Osaka na Japonskem, ki šteje nad milijon duš, z vsemi svojimi, zelo gosto obljudenimi predmestji v eno občino. Na ta način šteje povečana Osaka 2,050.000 duš in je postala s tem po številu prebivalstva peto na svetu. Pred njo stoje le London, Newyork, Pariz in Berlin.

× *Železniška nesreča v Sibiriji.* Po vesteh iz Moskve se je 44 kilometrov od Verhnega Udinska v Sibiriji pripetila v nedeljo pri potniškem vlaku, ki je vozil tudi mnogo tovora, velika nesreča. Kotel lokomotive se je razpočil, nakar je ves vlak skočil iz tira, pri čemur se je mnogo voz prevrnilo. Doslej so izvlekli izpod ruševin 16 mrtvih in 80 ranjenih. Vzrok eksplozije je bil velik snežni plaz, ki je 85 metrov daleč pokril tir. Vlak se je zaletel vanj in obtičal v snegu. Ker je nenadoma nastopila nizka toplina okrog kotla, so stene počile

Križanka

Rešitev nedeljske uganke.

J	U	T	R	O	■	T	O	P	■	O	R	I	O	N
A	■	K	O	D	E	R	■	R	E	J	E	N	■	E
D	R	O	B	■	V	I	■	E	M	■	D	■	E	R
R	A	■	■	T	R	G	O	V	E	C	■	S	T	O
A	D	■	U	■	O	L	T	A	R	■	B	O	N	N
N	E	■	L	I	P	A	■	R	I	T	O	L	A	■
■	K	A	S	T	A	V	■	A	K	O	R	D	■	■
A	■	■	T	A	■	■	■	■	■	B	■	■	O	■
V	A	Z	E	L	I	N	■	B	R	A	T	■	J	E
T	V	A	R	I	N	O	■	R	E	K	A	■	S	V
O	D	■	■	J	O	R	D	A	N	■	U	S	T	A
R	I	M	■	A	■	■	A	D	A	M	■	T	R	■
■	T	A	T	■	R	E	N	A	N	■	■	R	I	S
V	O	R	O	N	O	V	■	■	■	■	L	E	C	A
I	R	A	N	■	G	O	D	■	■	I	S	L	A	M

V prazne kvadrate je bilo treba vstaviti posamezne črke tako, da so se čitale naslednje besede:

a) *navpično:* 1. Jadran, 2. avtor, 3. vi, 4. Radek, 5. avditor, 6. tko, 7. za, 8. Mara, 9. rob, 10. Ulster, 11. ton, 12. od, 13. Italija, 14. Evropa, 15. ino, 16. rog, 17. Triglav, 18. nor, 19. evo, 20. dan, 21. prevara, 22. brada, 23. Emerik, 24. Renan, 25. oj, 26. tobak, 27. red, 28. bor, 29. tau, 30. in, 31. sold, 32. strel, 33. Etna, 34. Ojstrica, 35. Neron, 36. Eva, 37. sam; b) vodoravno: 1. Jutro, 3. Voronov, 16. Renan, 17. top, 22. brat, 25. Orion, 28. Bonn, 31. sto, 38. koder, 39. rejen, 40. drob, 41. vi, 42. trgovec, 43. a. d., 44. oltar, 45. ne, 46. lipa, 47. Ritola, 48. Kastav, 49. akord, 50. ta, 51. vazelin, 52. je, 53. tvarino, 54. Reka, 55. sv, 56. od, 57. Jordan, 58. usta, 59. Rin, 60. Adam, 61. tat, 62. ris, 63. lecs, 64. Iran, 65. god, 66. islam.

•

Naša prva križanka, ki smo jo objavili preteklo nedeljo, je vzbudila med čitatelji »Jutra« veliko zanimanje. Tekom tedna smo prejeli nič manj kot 328 pismenih rešitev, od katerih jih je popolnoma pravilno rešilo križanko 78. Ostali so napravili eno ali več bistvenih napak.

Naj navedemo par opazk k nekaterim nepravilnim rešitvam. Pod št. 4. v navpičnem redu je hotelo precejšnje število naših uganjkarjev uvrstiti mesto pravilnega Radeka g. Radića in ga tako proti njegovi volji — vsaj sedanji! — postaviti za boljševiškega politika. Seveda jim potem ni šla kombinacija pod št. 48. vodoravno in so morali imenovati mesto v Istri Castav. Dobili pa smo tudi od nekega gospoda primerno lekcijo, češ da smo se prav gotovo zmotili, ker se vendar istrsko mesto žove Kastav in ne Castav. Toda prizadeti gospod si je sam ustvaril Castav, ker ni poznal Radeka.

In ta nesrečni francoski filozof in zgodovinar, ki je bil premnogim kriv, da se jim ni posrečila točna rešitev križanke! Kako vse so ga imenovali! Renas, Renar, Renat, Renau in celo Renard! Kako malo so priljubljeni v današnjih dneh filozofi, je razvidno iz dejstva, da tudi mnogi višje izobraženi ne poznajo R e n a n a. Mnogi čitatelji »Jutra« trdijo dalje, da je človek z dobrim apetitom «reven». Sicer drži, da je človek z dobrim tekom mogoče še bolj reven kot «rejen», toda pod št. 25 navpično je treba navesti vzklik, ki pa je vsaj slovniški gotovo pravilnejši «oj» nego «ov». To bi bili največji kamni spotike iz naše prve križanke.

V splošnem so izrazili naši čitatelji ne le iz Jugoslavije temveč tudi iz inozemstva svoje zadovoljstvo, ker smo pričeli priobčevati križanke. One, ki nam pošljejo pismeno rešitev, prosimo, naj jo napišejo na poseben papir, in sicer po vrsti s posameznimi številkami.

Pravilno so nedeljsko križanko rešili: Ivan Kocjančič, Božidar Čulk v Celju, Šjančevi v Razvanju pri Hočah, Josip Macarol v Šmartnem pod Šmarno goro, Ante Potočnik v Podsredi, Ivan Pohan v Poljčah pri Lescah, Milka Slokar v Domžalah, Poldka Globočnik v Tržiču, Viktor Engelsberger v Borovnici, J. Sodja v Ljubljani, Mira Podkrajšek na Drenovem griču, Anton Briški v Ljubljani, Vaclav Požar v Sodražici, Zora Dernovšek pri Sv. Barbari v Slov. gor., Lev Bloudek v Brnem ČSR, Ernest Dragar v Karlovcu, Jožica Žnidaršič v Celju, Branko Berger v Ljubljani, Josip Kankelj v Zemunu, Bojan Marok, Pavla Avsenik, Franjo Mejač, Maks Košir, vsi v Ljubljani, Marica in Slava Florjančič v Celju, Boris Rihteršič v Celju, Ela Erženova na Lescah, Riko Ankele, Meta Žužek, Milan Žun Ivan in Minka Klepec, vsi v Ljubljani, Stanislav Gorup na Jesenicah, Sonja Ferjančič, Milan Zinauer in Pavla Punčuh iz Maribora, Franc Leskovec, Davorin Stele, Vinko Košak, Stane Ocepek, Vlado Juvanec, Vida Horvat, Fran Novak, vsi iz Ljubljane, Zakrajšek iz Maribora, Milan Mole, Maks Megušar, V. Zelenik, Franc Gnjezda iz Ljubljane, Drago Drnovšek pri Sv. Pavlu pri Preboldu, Riko Korenc v Dolnjem Logatcu, Slavko Vuk na Vrhniki, Ciril Podgornik v Begunjah, Branko Eržen, Franjo Tertinek, Stanislav Guštin, France Gašparič, vsi iz Ljubljane, Rudolf Jedretič v Celju, Marija Schwaiger v Št. Janžu na Dolenjskem, Draga Meršol v Novem mestu, Anton Sonc in Tonček Preinfalk v Ljubljani, Jelka Čop v Celju, Andrej Perko v Rakeku, Miran Kristan in Feri Fischer v Mariboru, Josip Rainer v Ljubljani, Ciril Poč v Zemunu, Vjekoslav Fresl, Ivanka Klemenčič pri Veliki Nedelji, Julij Videtič v Tržiču, Vidosava Leskošek, Hubert Fröhlich, Vladimir Šlebinger, Boris Krevel, Miloš Brolih, Ivana Ruš, vsi iz Ljubljane ter Vinko Kocjan v Zagrebu, Stane Ozvald, Svetko Lapajne, Gusti Pahor, Darij Bezlaj, Maks Sterle, vsi v Ljubljani, Ivan Bolle v Zalogu pri Ljubljani in Franjo Zupančič v Zagrebu. — Pravilno je rešil križanko tudi oni, ki nam je poslal rešitev na izrezku iz «Jutra» pisano z zeleno tinto, a se je pozabil ali pozabila podpisati.

Nova križanka

Prinašamo danes novo križanko, ki je v gotovem oziru lažja, v drugem pa zopet težja od prve. Ima namreč na eni strani manj besed, ki jih je treba uganiti, na drugi pa tudi mani črk, ki so porabljene v več besedah, pa bo ugibanje in računanje zato bolj težavno. Evo je:

1		10		11		12		13		14
	■		■		■		■		■	
2					■	3				
	■		■	■	15	■	■		■	
	■	4							■	
■	■	■	5					■	■	■
16	■	6						18	■	19
	■		■	■		■	■		■	
7				17	■	8				
	■		■		■		■		■	
9										

Besede pomenijo

a) vodoravno:
1. Država v Evropi.
2. Znamenito drevo.
3. Dekliško ime.
4. Priprava, ki zadržuje navlako
5. Slovenski list.
6. Letnemu času pripadajoč.
7. Gibanje zraka.
8. Trda stvar.
9. Slaven mož iz srbske zgodovine

b) navpično:
1. Gozdna žival.
6. Naziv samostanca.
8. Vprašalni zaimek.
10. Sredstvo človeškega občevanja.
11. Dober prigrizek.
12. Žensko ime.
13. Hrvatsko moško ime.
14. Dolgo živeča rastlina
15. Slavno krstno ime.
16. Priprava za pretakanje.
17. Kar je vsakomur potrebno
18. Nestalen človek.
19. Nespametno govorjenje.

Imena onih, ki nam pošljejo pravilno rešitev do četrtka popoldne (po pošti jo je treba odposlati torej najkasneje v sredo), bomo objavili v velikonočni številki.

•

V velikonočni številki bomo obenem prinesli novo križanko, združeno z več nagradami za pravilno rešitev. Opozarjamo na njo že danes.

F. Škodlar:

---

ki se je pečal zgolj s preizkuševanjem pevcev Chicaške opere. Operni ravnatelj je bil nad menoj vzhičen, in ker sem se namerjala v Kalifornijo, mi je napisal priporočilno pismo in mi rekel, naj se oglasim pri nekem profesorju v Los Angelesu.

Nisem bila še štirinajst dni v Kaliforniji, ko sem se slučajno seznanila z Mack Sennetom. Predložil mi je angažman, ki ga vendar nisem iskala, saj sem hotela le peti in ne igrati za film! In tako sem zopet prišla h kinematografu, to pot za stalno. Izbila sem si iz glave Carmen, Izoldo, Manon. Kino me je zval, in odzvala sem se mu. Dve leti sem igrala mahne sentimentalne komedije z Bobby Vernonom. Za farse nisem nikdar bila navdušena. Raje bi takoj ostavila kino kot da bi igrala vlogo v kaki komediji s partnerjem velikih brk, ali pa z dolgim suhcem ali z majhnim debelušnežem... Charlie Chaplin je imel prav, zakaj farsa ni po mojem okusu niti nimam smisla zanjo...

Pozneje sem igrala za filmsko družbo «Triangle Company,» nato me je angažiral Cecil B. de Mille in mi dodelil Wallacea Reida za partnerja. Tu sem preigrala precejšnje število filmov. No, in pred štirimi leti sem pristopila k «Paramountu,» kjer sem igrala: Svobodne žene, Zaza, Osma žena, Modre brade (katere filme v Evropi najbolj poznate) in še več drugih filmov, ki še niso prišli preko oceana.

A. P. Čehov.

Kdo je kriv?

(Satirična črtica.)

Moj stric, Peter Demjanič, suh in žolčljiv profesor, na las podoben stari polenovki, ki je nasajena na palico, se je spravljal nekoč v gimnazijo, kjer je predaval latinščino. Opazil je, da so mu miši zgrizle platnice njegove slovnice.

«Poslušajte Praskovja!» je dejal kuharici, ko je stopil v kuhinjo. «Kedaj pa so se pri nas zaredile miši? Prosim vas: včeraj so mi pregrizle cilinder, danes so mi pokvarile slovnico, kmalu bodo snedle še obleko!»

Kaj pa naj storim! Saj jih nisem jaz zaredila!» je odgovorila Praskovja.

«Toda treba je nekaj storiti. Nabavite mačko!»

«Saj imamo mačka, toda ni nič vreden!» je pokazala Praskovja v kot, kjer je dremalo poleg metle v klopčič zvito in kakor treska suho belo mlado mače.

«Zakaj pa ni nič vreden?» je vprašal profesor.

«Mlad je še in neumen, saj ni niti dva meseca star!» je odgovorila Praskovja.

«Hm! Treba ga je torej naučiti. Mesto, da bi mrha ležala v kotu, naj se raje uči loviti miši!»

Ko je to rekel, je Peter Demjanič težko zavzdihnil in se odstranil iz kuhinje. Mače pa je dvignilo glavo, se leno ozrlo za njim in zopet zaprlo oči. Saj ni niti spalo, niti mislilo. O čem naj sploh misli? Resnično življenje mu je bilo malo znano, saj je še bilo brez vtisov. Vodil ga je samo nagon, oziroma slike, katere je žival podedovala od svojih prednikov. Njegove misli so imele značaj nejasnih sanj. Njegova domišljija mu je slikala nekako arabsko pušćavo s sencami, ki so bile slične kuharici, peči in metli. Sredi teh senc se je nenadoma prikazala skodelica mleka. Zrastle so j nožice, pričela se je gibati in je hotela zbežati. Mače je skočilo in polno krvoločnega navdušenja je zasadilo v skodelico svoje kremplje. Ko se je skrila skodelica v megli, se je pojavil kos mesa, katerega je izgubila kuharica. Meso je strahopetno piskalo in hotelo nekam v stran. Toda mače je skočilo za njim in zasadilo vanj svoje kremplje. Vse, kar se je prikazalo mlademu sanjaču, se je končalo s skokom, zobmi in kremlji. Tuja duša je vedno uganka, mačja še posebno. Kadar se je torej mačku ponudila prilika, se je vselej pripravil na skok, gledal je z žarečimi očmi v kuharico in v pravem trenotku je zasadil kremplje v rob njenega krila. Očividno je bil rojen mišelovec, popolnoma vreden svojih krvoločnih prednikov levov in tigrov. Usoda ga je ustvarila za grozo kleti, shramb in skednjev. Če bi le bila vzgoja pravilna... Toda pojdimo lepo po vrsti.

Ko se je profesor Peter Demjanič nekoč vračal iz gimnazije, je stopil mimogrede v trgovino ter kupil mišnico. Po kosilu je nataknil na kavelj košček zrezka. Postavil je past pod divan, kjer so ležale dijaške naloge, na katere je pozabila kuharica v gospodinjstvu. Točno ob šestih zvečer, ko je sedel častiti latinoslovec za mizo in popravljal dijaške naloge, se je izpod divana razlegel — hlop! To je profesorja tako pretreslo, da mu je padlo pero iz roke. Takoj se je podal k divanu, izpod katerega je privlekel mišnico. Majcena, nežna miška, velika kakor naprstnik je ždela v žici n trepetala od strahu.

«Aha!» je zamrmral profesor in škodoželjno pogledal miš, kakor da ji hoče zapisati dvojko, «ujela si se, ti grdoba! Čakaj, jaz ti bom že pokazal, kaj se pravi grizti slovnice!»

Ko se je nagledal žrtve, je položil mišnico na tla in zaklical:

«Praskovja! Miš se je ujela! Prinesi mačka!»

«Takoj, takoj,» se je oglasila Praskovja iz kuhinje in čez minuto je bila s potomcem tigrovim na rokah v sobi.

«Izvrstno!» je mrmral profesor in si mel roke. Ga bomo že naučili! Postavite ga pred mišnico. No, tako... Dajte mu povohati in pogledati miš! No, tako...»

Mače je začudeno pogledalo profesorja ter je v zadregi povohalo mišnico. Prestrašilo pa se je menda slepilne luči ter se je v grozi ločilo od kuharice in profesorja s skokom k durim.

«Stoj!» se je zadrl profesor in prijel mačka za rep. «Stoj, ti kanalja ti! Ali si se ustrašil miši, kaži? Le poglej, to je miš! Le poglej! No? Kaj praviš?»

Prijel je mačka za vrat in primaknil njegov gobček k mišnici. Nato se je obrnil h kuharici: «Praskovja, dobro držite mačka in izpustite ga, kadar jaz izpustim miš!»

Profesor je napravil važen obraz in dvignil zaklopnico. Miška je plaho stopila ven, povohala okolu sebe in kakor strela je šinila pod divan. Mače pa je zavihalo rep in zbežalo pod mizo.

«Ušla je, ušla!» je kričal profesor in se pričel pačiti. «Kje pa je, ta podlež, ta kanalja? Pod mizo, kaj? Le počakaj!...» Profesor je vlekel mačka izpod mize in ga vihtel po zraku. «Ti kanalja!» se je togotil in vlekel mačka za uho. «Tukaj imaš, da se boš naučil, kaj se pravi izpustiti miš iz take pasti!»

Drugi dan je kuharica zopet slišala, kako jo profesor kliče: «Praskovja! Miš se je ujela! Prinesi mačka!»

Mače pa se je po prvi zameri skrilo pod peč in ni zlezlo iz svojega skrivališča vso noč do belega dne. Ko ga je kuharica privlekla v profesorjevo sobo ter ga postavila pred mišnico, se je žival tresla po vsem životu in žalostno mijavkala.

«No, le pusti ga, da se nekoliko razgleda,» je dejal profesor. «Naj gleda

Kraljestvo mode

Za novo moško modo

Ženska moda je ženska politika. — Okusna ali neokusna, konservativna ali ultranapredna, rafinirana pa vseskozi. Skratka, ženske največ politizirajo o modi in so z modo za moške najbolj politične. Kaj pa moška moda? Da se pomenimo o njej brej politike? Ne bo šlo. Kajti ne bomo danes razpravljali o spomladanskih potrebščinah fantov in gospodov, ne o tem, ali si že naročil lahko obleko na obroke, ali si za Veliko noč kupil sivkast cilinder in živopisano pentljo. Gre za nekaj drugega, za popolno reformo moške nošnje vobče. Tu pa že ima politika, in sicer ameriška politika svoje prste vmes.

Vsakdo vé — pravijo zadnje čase Amerikanci — da hodijo moški često preveč težko, preveč obloženo, preveč «obavtno» oblečeni. Zlasti ob vročih dnevih. Koliko ti moški navleče nase! In vse je nekam ozko prilagodeno, da še huje greje in brani zraku do telesa. Zakaj pa stari Grki in Rimljani in tutankamnovci in naši davni predniki na ljubljanskem barju niso poznali opetih hlačnic in kamižole, pa so vendar bili čvrstejši in v ohlapnih lahkih togah ali pa medvedovih prepasih do gotove mere celo galantnejši kakor mi, ki smo pretirano zapeti od kurjih očes do brade . . . Dr. Thomas Darlington, ki ni le komoden ameriški gospod, temveč trdi praktičen socijalen politik in penzioniran zdravstveni komisar njujorški, je te dni izročil demokratskemu klubu radikalni predlog o popolni reformi moške obleke. Radikalni predlog demokratskemu klubu — tako gre ta politika v Ameriki. In v tem predlogu ni nikakih sporazumaških konceptov, niti ni govora o avtonomiji. Temveč stoji črno na belem tipkano, da je sedanja moška moda nehigijenična, nezdrava, nepraktična. In zdaile, ko nastopa solnce, v Newyorku že izdatno pali, naj se moški še nadalje kuhamo v dvoini garnituri sešitega blaga? Če že res ne moremo kar lepega jutra v ohlapni togi ali nemara kar v plavalnih hlačah skočiti v novo higijenično modo, tedaj predlaga doktor Darlington vsaj lahak bel saten v dosedanjem kroju. In kadar se zopet približajo hladnejši dnevi, bo dr. Darlington dostavil svojemu predlogu nove nasvete, ki bodo tudi za jesen in zimo precizirali pogoj higijeničnosti v zimski modi.

Darlingtonov predlog je našel obilo pritrjevanja med ameriškim moškim svetom. Pa tudi med ženskim, hvala bogu! Ugledna newyorška dama Hallova opozarja, da je že lani v neznosni sopari avgusta, v newyorški «Tribuni» objavila pismo, v katerem je dokazovala, da je res svojevrstno junaštvo, nositi v vročini trd stoječ ovratnik, pa telovnik, zapet do kraja, in povrhu še suknjič, dočim se hlačam že ne bi ravno toliko oporekalo. Gospa Hallova omenja, menda iz lastne salonske prakse, kako moški vedno vprašujejo v vročini, ali smejo odložiti suknjič ter kazati rokave svoje srajce. Kako ne, človek božji! Saj ženske niti teh rokavov ne premorejo, pa se vendar nihče ne pohujšuje. In če že, je to njegova privatna stvar! . . . Tako nekako hoče povedati gospa Hallova ter predlaga, naj tudi moška moda zopet uvede lahke jopičaste bluze iz tankega materijala, kakor so jih pred stoletji nosili moški in so jih ravno ženske prevzele od njih v svoj modni monopol. Dandanes, ko se toliko izenačujemo, bi bilo spodobno, da tudi moški prevzamejo nekaj mešane mode. Predvsem komodne kroje bluz, krojenih iz svile, satena ali lahkih blagov, pa v poljubnih bojah: v modrem, belem, rdečem, zelenem, črnem, pisanem, križastem, čičkanem — pač po okusu in poklicu. Hlače naj bi ostale, že zaradi tradicionalnega ugleda, toda segale naj bi samo do kolen. Vse to — pravi gospa Halova — bi bilo nele higijenično, temveč tudi zelo slikovito. V tem je politika! Cenjenim damam ne gre le za našo higijeničnost, temveč tudi za slikovitost, ker se nas v zapestosti sedanje monotone moške mode naveličujejo. Kdaj jim bomo ustregli? No, počakajmo zaenkrat, kaj bo ameriški demokratski klub ukrenil z dr. Darlingtonovim radikalnim predlogom!

Popoldanska toaleta
v marine - épingleju z belo vezenino in belimi gumbi.

Svetlo-likanje ovratnikov ter likanje perila se najlepše izvršuje le v higijenični pralnici F. ŠIMENCA, Kolodvorska cesta 8. Izvršuje tudi popravila perila. 1484a

Starinske smešnice

V malem mestecu, kjer še niso poznali gledališča, so priredili diletanti prvo predstavo. Glavno vlogo je dobila neka gospodična. K predstavi je prišla tudi njena mati. Toda prednó se je dvignil zastor, je stopila mati pred rampo ter nagovorila zbrano občinstvo z besedami: «Slavna gospoda! Bodite, prosim, tako prijazni in dovolite, da pove moja hčerka prva svojo vlogo. Stanujemo namreč daleč in ne bi hotela, da zamudimo večerjo.»

•

Zelo raztresen gospod je pisal svojemu prijatelju takole: «Dragi tovariš! Pozabil sem pri tebi zlato tabatjero in bom zelo vesel, če mi jo vrneš po svojem slugi.» Našel pa je tabatjero baš v trenotku, ko je pečatil svoje pismo. Zato je pripisal: «Baš sem našel tabatjero, zato ti je ni treba iskati.» Pismo pa je vseeno zapečatil ter ga oddal na pošto.

•

«Prijatelj mojega srca», je rekla žena soprogu, «ali vas ni sram zehati vpričo mene? Kam pa ste deli vašo vljudnost? Ali sem jaz tako dolgočasna?» — «Kraljica mojih misli in roža mojega ognjevitega srca», je odgovoril soprog — «nikakor ne. Toda mož in žena sta eno. In kadar sem sam, rad zeham.»

•

Leta 1842 je dovolil neki ruski graščak kmečkemu dekletu oditi v Petrograd na delo, toda pod pogojem, da mu plača davek kakor vsi drugi tlačani. Dekle je stopilo v neko vojaško tovarno ter je tam dobilo nove škornje. Država je zahtevala pozneje od graščaka, da ji povrne vrednost škornjev — tri rublje v srebru. Graščak ni hotel plačati. Stvar se je prevrgla v pravdo, trajala je tri leta in je bila končno izročena v rešitev nekemu visokemu uradniku. Mož je površno prelistal akt, ne da bi ga prečital in je bežno prebral samo besedi «dekle» in «škornji.» Napisal je na rob akta «Udariti dekletu 25 batin». Ubogo dekle je torej bilo te-

Dva vremenska plašča
priklađna tudi za potovanje, iz težkega covercoata temnorjave odnosno temnozelene barve.

Prvi člani ruske akademije znanosti so bili nemški učenjaki, katere je naročil iz tujine Peter Veliki. Profesor Wiensheim je našel v arhivu starinske zapiske o ljudskem štetju o nekem kraju v Vzhodni Sibiriji. Dal jih je takoj natisniti, sam pa se je hvalil, da bo sedaj razkrinkana ničvrednost «Sibirske zgodovine», katero je spisal drugi profesor, njegov neprijatelj Müller. Ko so profesorja vprašali, kaj je novega v njegovih virih, ki se pravkar tiskajo, je odvrnil: «Gospoda moja, tega vam res ne morem povedati. Stvari so pisane v tako starem jeziku, da ga ni človeka, ki bi to stvar lahko razumel.»

Kdor hoče imeti poceni **srajce, kravate, oblekce** in drugo blago, naj se obrne na tvrdko **I. Tomšič, Sv. Petra cesta štev. 38,**
1802-a

Skupina ličnih kostumov s kratkimi jopicami

Od leve na desno:
Pomladanski kostum iz amaconskega sukna. Kratka jopica. Reverji obločeni z belim suknom. Pošitki iz tres, vrezani žepi. Gladko krilo z zgornjo garnituro; pod vratom bel žabo.
Pomladanski kostum iz resedno zelenega volnenega popelina in belega crepe de chinea, okrašen z gumbnimi garniturami in temnejšimi «blendami».
Pomladanski kostum iz rjavega ripsa. Kratka jopica, okrašena z živobojnim vezenjem. Plastron spredaj odprt, visok ovratnik iz trdega platnenega batista. Krilo spredaj zloženo v votle gube.

Od leve na desno:
Deux-Piéces iz naravno-barvnega kasha. Srednje dolga jopica s stoječim ovratnikom in pestrobojnim vezenjem. Gumbi iz biserne matice.
Kostum iz jadransko-modrega mulinčja. Kratka jopica z vezenim ovratnikom iz belega marokêna.
Deux-piéces-kostum iz belega poletnega sukna, okrašen s terakota barvanim marokênom z istobarvnimi gumbi.

naj voha in naj se uči! Stoj, da bi poginil!»

Maček se je umaknil.

«Nabil te bom! Praskovja, vlovi ga vendar in primi ga za uho.»

Miš, katero je profesor izpustil iz mišnice, se je mački zmuznila tik pred gobčkom, zaletela se je v kuharico in izginila pod omaro. Mače pa, ki se je čutilo prostega, je napravilo obupen skok ter se skrilo pod divan. «Že drugo miš je hudič izpustil« je rjovel profesor. «Kakšna mačka pa je to? To je grdoba, smet! Bijte ga, naklestite ga kar se da tu pred mišnico!»

Ko je bila ujeta tretja miš in je kuharica prinesla mačka v profesorjev kabinet, se je žival naveličala krute igre in je žensko opraskala po rokah. Pri četrti miši je bil profesor ves iz sebe. Sunil je mačka z nogo in rekel: «Poberi nesnago in odnesi jo kamor hočeš, da ga ne bom več videl. Nič ni vreden, hudič!»

Minilo je leto. Suho in slabotno mače se je izpremenilo ter postalo soliden in razsoden maček. Nekoč se je plazil po dvorišču, hoteč na ljubavni sestanek. Ko je bil že na cilju, je nenadoma slišal škrtanje, zagledal je miš, ki je tekla izpod korita v konjušnico, naježil se je, počenil, zasikal in malodušno pobegnil.

Čemu vam pripovedujem vse to?

Ker se tudi jaz včasih nahajam v smešnem položaju bežečega mačka. Kakor [illegible] sem se tudi jaz svojčas na-

ral pri stricu Petru Demjaniču učiti latinščine. In če vidim danes kakšen klasičen umotvor, mesto da bi se žejno naslajal ob njem, se spomnim na ut consecutivum, na nepravilne glagole, na rumeno-sivo lice strička, na absolutni ablativ ter postanem ves bled. Lasje se mi naježijo in kakor tisti profesorjev maček, se tudi jaz spustim v sramoten beg.

Slavko Grum:

Blesteči kamni

Čudno je to: mogoče me boste nekoč božali in bova imela veselje drug z drugim. In vsega tega ne bi bilo, da nisem šel včeraj slučajno mimo in stopil v tisto zabavišče. Kaj bi bilo, da nisem šel? Žalosten sem, če se domislim te neznatne slučajnosti.

Da sem bolan, ste mislili, ko ste stopili k meni in se me dotaknili s pahljačo. Da trpim in ne morem nečesa pozabiti. Ne, nisem bolan, samo zadnje čase sem bil mnogo sam. In nekoliko truden sem.

Lepo je, da ste prišli k meni in se me dotaknili.

Zakaj vas bom videl šele čez teden dni? Ali imate mogoče — — ne, ne, pustimo!

S tem čakanjem sem prisiljen, da se pečam z vami. Da vas mislim. Žalibog imamo slabo domišljijo in si vas ne morem predstavljati. Samo pahljačo vidim, s kamni opeto čelo. Nekaj blestečih kamnov vidim, ne mnogo več.

Spominjam se neke zgodbe.

Popolnoma neznana sta si bila, sestajala sta se samo enkrat v mesecu na gotov dan v pozabljenem hotelu. Ničesar nista vedela drug o drugem, niti imen si nista poznala. Tako sta bila prisiljena zvati se samo «dragi» in «ljuba». Tudi ga je ona prosila, naj nikdar ne poizkuša kaj zvedeti o njej, ker zicer bo morala njena ljubezen umreti.

Zelo pametna žena je bila ona.

Težko se je premagoval mož, da ni povpraševal po njej. Kadar sta se poslovila in razšla, je večkrat stopil za njo čez cesto, ali vendar se je premislil in okrenil. Vsakokrat je radovednost premagalo srce.

Ali nekoč — —!

No, potem ni prišla več. In čemu tudi naj bi še hodila? Saj sedaj je vedel, da je žena svétnika, ali mesarja, ali — Da ima otroke, da zjutraj zdehaje vstaja, da — —

Čemu naj bi še hodila?

Zelo pametna žena je bila.

•

Prijetno se je pogovarjati.

Tu sedim in ugibljem o vas. Ali hodite zvečer na obrežje, ali katerikrat jočete. Tudi ali sami spite, ugibljem.

Vaših rok nisem videl. Čudim se, da nisem videl vaših rok.

Mogoče sem vas že katerikrat srečal. Včasih hodim mnogo okoli, cigareto prižgem in se pustim vzeti od ceste. Morebiti sem stal pred izložbo in je bil v steklu vaš obraz poleg mojega. Nad cesto je bil razpet kolporterjev glas, pod njim so se prerivali avti. Popravili ste si v steklu lase in stopili čez trotoar.

Bledi ste bili mogoče takrat in vas je kdo užalil.

Meni še niste bili takrat. Umikali ste se pasantom.

•

Nekaj svetlih kamnov imam pred seboj in — vašega glasu se spominjam. Slišim ga: — — in potem — — da, res — okrenila se je — — —. Vaš glas slišim in mi je všeč. Ker je miren. Ker ne očita ničesar življenju. In jaz sem že zelo truden. Ne da bi bil naveličan cest in solnca in godbe, ali drenjam se ne več rad med komolci. Na terasi Letnega salona sedim rad in držim roke na solncu.

Gina, s katero potujem po predmestju, je zelo čedno dekle, ali ona misli, da mi mora vedno znova povedati, da me ima rada, tudi kadar me nima in bi bila rajši doma. Saj se dobro razumem s tem otrokom, ali pri njej moram biti patetičen. Reči moram: vsak čas pride pomlad, in rože, in bova šla ven, na deželo — in vse — vse, dete moje. In pri tem vem, da prave pomladi nikdar ne bo.

Ali povedati vam moram, da me je naučila nekega veselja, ki ga nisem poznal doslej. Ko hodim iz pisarne, me vedno čaka na oglu in potem potujeva. V predmestje greva, na tiste brezkončne ceste. Kar naprej, kamor gredo noge. Prej nisem poznal tega veselja. In čebljava. Zdelane roke ima ter jo je sram. Skriva jih. Rada hodi po teh postaranih ulicah, ker tu je videti dama. Silno modro govori o življenju in rad jo poslušam. Če se igram ž njo in jo zapeljujem, pravi, da bi rada, ali se ne spodobi. S tem misli, da bi morala potem jokati in bi bil jaz grd ž njo. Prav ima mala, ne spodobi se.

Sedaj gotovo mislite, da pripovedujem te stvari, da bi postali ljubosumni in bi vas bolj navezal nase. Ne, ne, gotovo ne. Ali — da, morebiti res vsled tega. Sam nisem vedel in sem se baš zalotil na tem. Zalotil sem se ob misli: kdo neki se klanja k njej, ko sedi v uradu, in bogve, če jo ravnatelj poljublja.

Z dlanmi zaslanjam kamne pred seboj in se bojim zanje.

Ugoden nakup
vsakovrstnih oblačil lastnega izdelka v razni kakovosti za gospode, dečke in otroke vam nudi edino le **konfekcijska tovarna**
Fran Derenda & Cie., Ljubljana.
Prepričajte se o nizkih cenah ter si oglejte bogato zalogo na **Dravčevi cesti 2,** nasproti dramskega gledališča, v neposredni bližini nunske cerkve.

Po slovanskem svetu

„Kultura Slowianska“

Slovanska ideja je danes v prvi vrsti praktična; tudi metode, ki jih uporablja, dobivajo vedno bolj praktično obeležje. Romantični panslavizem leži med staro šaro v ropotarnici naše zgodovine; zanj ne govori niti duh časa niti sodobni položaj slovanskih narodov. Vedno bolj pa se uveljavlja duh slovanskih demokracij, ki se brez učenih teorij in brez imperijalističnih teženj iščejo med sabo in zbližujejo to, kar si je po naravi blizu ter spajajo ono, kar se da spojiti. To ne velja samo za politično plat slovanske ideje, ampak tudi za kulturno. Kakor slovanska politika vedno bolj opušča utopične ali vsaj naši dobi tuje zamisli in načrte ter se bavi s praktičnimi problemi, ki se tičejo predvsem skupnih interesnih sfer, tako postaja tudi kulturno zbližanje Slovanov bolj in bolj konkretno. Nihče ne misli resno na «vseslovanski jezik», ki bi se vrinil v samostojne slovanske kulture kot jež v lisičjo luknjo, ampak se vsepovsod naglaša potreba, da naj se slovanski jeziki razvijajo v dosedanjem pravcu. Slovanski problem ni več jezikovni problem, kakor se je zdel romantičnim slovanofilom, ni nekako amalgovanje slovanskih kultur, brez naravnega razvoja in celo proti njegovim zakonom. Tega slovanski interes ne zahteva, kakor ne zahteva političnega imperijalizma. Po svetovni vojni ima kulturno Slovanstvo čisto konkretne smotre: spoznavati življenje slovanskih narodov, iskati skupne vezi med njimi, jih spletati in razpletati v vedno nove niti ter razvijati iz individualnosti slovanskih kultur enoten slovanski tip. Ta končni smoter je seve še jako meglen in nestalen ter ne more veljati kot neobhoden ideal. Dovolj je, da se spajajo slovanski interesi in zbližujejo slovanski duhovi. Vse drugo je vprašanje novih vidikov, ki jih še odpre zgodovina.

Konkretnost novega Slovanstva, ki ga je do neke mere utemeljil teoretično F. G. Masaryk, se lepo izraža v velikem zanimanju za slovanske jezike in za slovstvo posameznih narodov ter v vedno živahnejši izmenjavi misli in zrelih kulturnih vrednot. V tem oziru je opaziti posebno živahen kontakt med Jugosloveni, Čehoslovaki in Poljaki. Za njih zbližanje je bila svetovna vojna dalekosežnega pomena, ki ga je nastanek treh novih oziroma razširjenih in preustrojenih slovanskih držav le še bolj povzdignil. Dočim so politične, kulturne in gospodarske vezi s Čehoslovaki pri nas že prilično popularne, je o Poljakih veliko manj slišati. Včasih se v tem ali onem jugoslovenskem listu pojavi glas, da se Poljaki ne ogrevajo za slovansko idejo. To je do neke mere res, ali vprašati se moramo: za kako slovansko idejo? Za ono, ki je sad zanosnih čustev in ideoloških zamislij kakega slovanofila, ali za slovansko idejo te ali one politične skupine ali pa za kak konkreten slovanski program, sloneč na interesni skupnosti in duhovnih težnjah? Poljaki niso bili nikoli za tisti panslavizem, ki je cvetel osobito pri nas in ki mu je bil cilj, da bi Slovanstvo izginilo v ogromni, močni Rusiji. Niso bili tudi za neprimerne politične eksperimente, ki bi škodovali poljskim interesom. Bili so predvsem Poljaki in če hočemo biti pravični, je treba priznati, da smo tudi mi drugi hoteli biti predvsem Slovenci, Hrvati, Srbi, Čehi, Rusi itd. Poljska politika v Avstro-Ogrski bi lahko bila v marsikaterem oziru bolj slovanska, a dokler je bila poljska, ji moremo ta greh odpustiti, zakaj v boju za življenjske interese nimajo narodi preveč časa za sentimentalnosti. Ni ga naroda, ki bi ne delal napak; kdor se mu hoče približati, zan, velja splošna odveza. Reči pa je treba in to tudi pribiti, da so politični cilji Slovanstva veliko bolj kočljivi in opolzki nego kulturni; za nje je potrebna ne samo velika širokosrčnost, ampak tudi požrtvovalna potrpežljivost. Zakaj politika je že v okvirju enega naroda boj, pa ne more biti treuga del ondi, kjer se križajo interesi dveh narodov.

Konkretno pa slovanska ideja tudi na Poljskem napreduje. O tem bi lahko naštel veliko primerov, ki ne kažejo samo intelektualnih, ampak tudi čisto čustvene manifestacije slovanske vzajemnosti. Posebno je opaziti v zadnjem času zbližanje med Poljaki in Jugosloveni. V tem oziru so povojna leta storila več nego preje desetletja. Tudi dokaz, da se slovanska ideja razvija po svetovni vojni v veliko hitrejšem tempu ter se začenja čisto konkretno formulirati.

Eden izmed dokazov je revija »Kultura Słowiańska«, ki jo izdaja v Varšavi g. A. B. Dostal. Dasiravno slutimo, da revija ni ravno prodrla v mase — izhaja namreč prilično neredno — je vendar že njen obstoj vreden naše pozornosti. Že naslov kaže, da ima na programu slovansko kulturo. Na tem polju je slovanska ideja najlasnejša, zato je vsako resno delo tem bolj uspešno. Kultura Słowiańska« izhaja dvakrat na mesec in prinaša predvsem prispevke poljskih sotrudnikov. Iz nje vidimo obrise slovanske ideje s poljske perspektive. Dasi je dosedanje gradivo po veliki večini informativno, smemo vendar sklepati, da se lepo število poljskih intelektualcev resno pripravlja za dobo, ko bo treba iz teh kamnov graditi stavbo slovanske ideji na tleh Masarykove filozofije. Posebti duha ostalih slovanskih narodov in previdno odrediti smernice ter meje njihovih interesov. V naših očeh je taka metoda najboljša.

V zadnjih zvezkih «Kulture Słowiańske», ki leže pred menoj, je nanizana lepa vrsta dobrih prispevkov o slovanskem življenju. V 8. številki je pisal Józef Wasowski o Stefanu Žeromskem, ki ga imenuje velikega graditelja, dr. Zofija Kawecka o našem Branislavu Nušiću, J. Grabiec o znamenitem starcu poljske demokracije Bolesławu Limanovskemu. Jerzy Kurnatowski pa je načel žedno razmotrivanje o češki narodni ideji na tleh Masarykove filozofije. Posebno zanimiv je spis M. Weronicza: «Fragmenti drame ruske pravoslavne cerkve», ki nas na podlagi pri nas malo znanih podatkov uvaja v sedanjo religijozno krizo ruskega naroda, krizo, ki rešuje za vse človeštvo boj med materijalizmom in idealizmom. Spis se nadaljuje v 9. številki in še ni zaključen. V tej številki je tudi nekrolog češkemu filozofu Drtini in pa zanimiv članek dr. J. Golgbeka o zamisli slovanske države pri Boleslavu Hrabremu (992 do 1025). 10—11 številka je vsa posvečena Jugoslaviji. «Jutro» je o nji že poročalo. Vrhu tega prinaša revija v vsaki številki še kak prevod iz slovanskega slovstva, v kroniki pa celo vrsto informativnih notic iz kulturnega, političnega in socialnega življenja v posameznih slovanskih državah.

Vsekakor je časopis »Kultura Słowiańska« za sedanje razmere dobra vez med slovanskimi narodi in Poljaki, ki vrši poleg informativne tudi še prvo konstruktivno nalogo s tem, da utrjuje slovansko misel na Poljskem s konkretnim gradivom o slovanski kulturi. Njen izdajatelj g. Dostal, ki je — če se ne motimo, rodom Čeh, in je dalj časa deloval v Poznanju — je znan delavec na polju slovanskih stikov, idealist brez romantične navlake, mož, ki se zaveda, da slovanski interes ne zahteva v svoji bojni legiji vročih glav in sanjarjev, marveč hladne delavce, ki se ne izgube v megli misticizem in abstraktnega razmotrivanja o poslanstvu tega ali onega naroda ampak določajo s pozitivnimi metodami pomen slovanskega duha in dela v delavnici sodobne svetovne demokracije. Mislimo, da je «Kultura Słowiańska» s takim programom važen poljski akumulator slovanskih sil od vzhoda, zapada in juga na sever. Želeli bi, da bi se jugoslovenska javnost bolj zanimala zanjo.

B. Borko.

Kozlov v Mongoliji

Zadnje potovanje neumornega ruskega učenjaka, raziskovalca Kozlova je bilo opremljeno boljše nego prejšnje ekspedicije. Vzel je s seboj celo kino-aparat in gramofon za zapisovanje. Preko Vremje-Udinska je prišel v Kjahto, kjer je končno opremil celo karavano s 50 velblodi in 20 konji. Iz Urge so mu bile poslane na pomoč za poizvedovanje tri skupine. Ena od njih s Kondratjevim na čelu je odšla na sever, kjer se je pričakovalo najmanj zanimivega. Med Urgo in Kjahto v hribih Nojin-Ul sredi pragozda je našel Kondratjev okoli 150 gomil različne velikosti.

Klanci stoje v vrstah in imajo obliko šilokotnika, ki je tlakovan z velikim neobtikovanim kamenjem iz bližnjih hribov. Obdani so z visokim nasipom. V globini 6—10 m so se našle cele lesene hiše — grobovi. Hodnik je ločil zunanji zid groba od notranjega tako, da so lahko šli Rusi okoli groba od vseh štirih strani. Vsaka izmed štirih skupin grobov je strogo odgovarjala eni strani sveta. Mrlič pa je vedno ležal z glavo proti severu.

Pred moškimi grobovi so stali veliki in mali vrči, pred ženskimi pa male lesene skledice. Preiskovanje pokopališča je bilo sila težavno vsled popolne teme. Zemlja in kamenje so se vedno sesuvali. Včasih se je zrušil tudi težak lesen tram. Arheolog Smukov je, stopivši prvič v grob, zagledal pri luči svoje baklje čudno sliko. Stene so bile pokrite s svilo in okrašene z umetniškimi preprogami (gobelini), ki so bile vezane z zlatimi figurami ljudi, konj, ptičev in zmajev. Pozlačena krsta na lesenih okroglih stojalih je stala na velikanski, izredno lepi in krasno ohranjeni preprogi ogromne vrednosti. Povsod so bliskali ob luči baklje zlati predmeti.

Za zgodovino umetnosti je važen nedvomno grški vpliv, pod katerim so stali — menda preko Kitaja in Indije — mongolski umetniki. Popolnoma v antičnem slogu so izvršeni na preprogah prizori z živalmi, n. pr. napad zmaja na jelena, mamuti, risi in pravljični ptiči. Čas pogreba se je dognal na temelju okraskov lončene posode, kitajskega porcelana in težkega sreb nega ogledala. Ti komplicirani okraski spadajo v dobo tako zvane khanjske vladarske hiše, t. j. 200 let pred Kr.

V eni urni se je našel črni prešan čaj in kruh. Našla se je dalje množina ženskih kit v svilenih vrečicah in brez njih. Nekatere so bile okrašene z amuleti. Krasno se je ohranila umetno pletena mrežica iz žime, ki je menda branila pred muhami konjsko glavo.

Obenem z razkopavanji so dognali Rusi geološko sestavo hribov Nojon Ul, zbrali so veliko rastlin in živali, med drugim do 800 ptic — izmed katerih jih spada 220 k v Evropi popolnoma neznanim vrstam. Zbirka mrčesa in metuljev obsega 13 tisoč številk. Ob rekah Hara, Sungari in Bajungol so se našle neznane kače, ribe in drugi reptiliji. Izmed sesalcev so bili nagačeni čudno pobarvani jeleni, srne, lisice, zajci, polhi in podobne živali.

Majnika gre neumorni Kozlov naprej v spremstvu vnuka drugega znanega ruskega raziskovalca Mongolije Przewaltskega. Rusija pridobiva s Kozlovimi ekspedicijami vedno bolj na ugledu.

Gledališče proletkulta. Proletkult, sovjetski urad za širjenje umetnosti med ljudstvom, ima v Moskvi svoje «prvo delavsko gledališče.» Igrajo seveda brez režiserja. Saj ima sovjetska vlada tudi simfonično orkester brez kapelnika. Komunisti smatrajo «umetnost brez voditelja» kot korak na poti oprostitve množice. «Žizni iskustva» poroča o novi prireditvi delavskega gledališča «Vatága» (tako se imenuje zadruga ribičev na Volgi). Dejanje se vrši v času Kerenskega in slika vstajo ribičev proti kapitalistom na zapuščenem otoku Kaspiškega morja. «Na odru je bila tema, dirindaj, kričanje. Občinstvo pa ni razumelo dejanja,» se glase poročila. Edini uspeh prireditve je njena realističnost. Na odru nakopičeni sodi so smrdeli po slanikih po celem gledališču. Najbolj zanimivo pa je bilo to, da ni smelo občinstvo zapustiti predstave pred koncem.

Kuprinova «Jama» tudi v Pragi. Poročali smo, da se igra sedaj dramatizirani Kuprinov roman «Jama» na Dunaju. Dramatizacija pa je prišla na oder tudi v Pragi in žanje velike uspehe. Gledališče je neprestano razprodano in ljudje drve k predstavam najbolj radi tega, ker stoji na letaku pripomba, da se odigrava dejanje komada v ruski javni hiši. Za komad vlada toliko zanimanje, da se je čutila primorano poseči vmes celo cenzura, ki je nasvetovala neke okrnitve dela, na katere je moralo pristati gledališko vodstvo.

Revolucijsko gledališče. V Moskvi se vrši hud boj, ki bo odločilen za usodo in bodočnost ruskega Akademskega gledališča. Nasprotniki zavoda, katere vodi Meyerhold, dokazujejo, da propada rusko gledališče že od osemdesetih let dalje. Za Meyerholdovo skupino so prizadevanja Hudožestvenikov smešna, ker so jasen dokaz, da je zgodovinska umetnost na odru izčrpana. Meyerhold zahteva, da se vsa sodobna gledališka umetnost v Rusiji zavrže in pokoplje, kajti takšna, kakršna je, spada po njegovi sodbi edinole na pokopališče. Ruski delavci, se glasi njegova deviza, so še vedno kos akademskemu biku, in mu še polomijo rogove. — Pač prijetno ozračje za umetnike, ki se udeležujejo v Rusiji!

Požar v odeškem gledališču. Dne 26. marca ponoči je izbruhnil v odeškem gledališču požar, ki je nastal takoj po odigrani operni predstavi. Igrala se je Rubinsteinova opera «Prorok», pri kateri so na odru uporabljali umetalni ogenj. Požar je uničil vse dekoracije in oder. Garderobo so deloma rešili, pravtako tudi dragoceno knjižnico in zbirko partitur, ki je velike vrednosti. Odeško operno poslopje je zgradil dunajski arhitekt Falkner. Na zunaj je bilo podobno dunajskemu Burgtheatru, dekoracija zanj pa sta naslikala Italijan Reggio in Rovescagli.

Propadanje ruske Akademije znanosti. Posebna komisija iz Moskve je ogledala v Leningradu poslopja Akademije znanosti, zvezdarne, palač in gledališč (sodnije so izročene v upravo Akademije kot zgodovinska poslopja), ter je sklenila, da je takojšnje popravljanje teh zgradb izključeno. Poslopja v Leningradu so zelo trpela vsled zadnje povodnji. Leningrajska zvezdarna se bo n. pr. kmalu zrušila. Zidovi so že ločeni po razpoklinah od ostalega poslopja. Prenovitev akademskih poslopij bi zahtevala en milijon 200 tisoč zlatih rubljev, današnja prenovitev poslopja Akademije same 300 tisoč, palače v Carskem selu, kjer so razgrajali vojaki in otroci iz šol za mladoletne zločince — čez en milijon itd. Sedanji sovjetski državni proračun pa ne prenese te svote, in to je baš najžalostnejše dejstvo.

Razkol med ruskimi učenjaki. Od ruske akademske skupine v Parizu, ki šteje okolu 120 članov, se je odcepilo 19 učenjakov, med njimi zlasti prof. Metalnikov, Gronski in drugi z Miljukovim na čelu. Vzrok cepitve so politični prepiri. Miljukov je bil preradikalen za ostale kolege in je propadel pri volitvah novih odbornikov, dasi je drugače na glasu kot učenjak. (Njegove «Slike iz zgodovine ruske kulture» so prestavljene tudi v tuje jezike). Manjšina je ustvarila sedaj posebno Akademsko Zvezo, ki si lasti pravice do prireditve drž. izpitov, razmotrivanja disertacij in podobnega. Na ta način bosta v Parizu dve tekmovalni skupini. Politika je prvič posegla v složno dosedanje delovanje ruskih učenjakov v inozemstvu. Ta odcepitev vsekakor ni v korist ruski vedi in njenim zastopnikom med begunci.

Znamenita knjiga

Dr. Milada Paulova «Jugoslovenski odbor»

Povjest jugoslovenske emigracije za svjetskog rata od 1914. do 1918. — Izdala Prosvjetna nakladna zadruga, Zagreb 1925.

Izšlo je znamenito delo, o katerem je bilo znano, da ga pripravlja odlična češka raziskovalka zgodovine našega osvobojenja dr. Milada Paulová, izšla baš sedaj, ko prehajamo v desetletnico početkov revolucijonarne akcije, ki so jo vršili emigranti iz jugoslovenskih dežel tedanje avstro - ogrske monarhije.

V predgovoru popisuje dr. Paulová, kako je prišlo do tega, da je ona prevzela nalogo, da spiše pričujočo knjigo. Jugoslovenska komisija, ki so jo po osvobojenju osnovali v Pragi prijatelji češkoslovaško-jugoslovenske vzajemnosti, si je vzela med drugim za nalogo, da se temeljito preišče in popiše, kako se je med svetovno vojno podpiralo med seboj češkoslovaško in jugoslovensko delo za osvobojenje. Jugoslovenska komisija si je bila v svesti, da more tako delo izvršiti samo strokovno izvežban zgodovinar, zato se je obrnila na univ. prof. dr. Jaroslava Bidla, da ji nasvetuje, koga od svojih učencev. Ta pa je priporočil dr. Paulovo.

Dr. M. Paulová se je podala v aprilu leta 1920. v Jugoslavijo, kjer je ostala do septembra leta 1921. Pripravljajoč se za privatno docenturo v Pragi, si je vzela za nalogo, da napiše veliko sintetično delo o jugoslovenskem ujedinjenju in zvezah češkoslovaško - jugoslovenskih od leta 1895. do konca svetovne vojne. Ker pa je to ogromno delo, hoče dr. Paulová zgraditi zanj temelj v obliki analitično kritičnih monografij. Prvo tako monografijo je izdala pisateljica že leta 1922. in sicer »Diplomatska igra okrog Jugoslovenov v svetovni vojni«, napisano na temelju avstro - ogrskih uradnih dokumentov. Druga taka monografija pa je pričujoče delo.

Kako hvaležni moramo biti pisateljici za veliko delo, tega se bomo morda dočobra zavedali takrat, kadar bomo opazili, da je velik del mož, ki so aktivno sodelovali v velikem osvobodilnem gibanju, že pomrlo, oziroma da so na mnoge važne detajle že pozabili. Dr. Paulová naglaša, da je baš ta bojazen pospešila njeno delo. Vrh tega je poznejša politična borba močno vplivala na mišljenje ter čuvstvovanje teh mož, tako da so pod vtisom najnovejše politične borbe gledali i na medvojne dogodke in zasluge — drugače nego prvotno. Dr. Paulová se je o tem prepričala že, ko je primerjala izjave iz leta 1923. z onimi iz leta 1920. Zato je velikanskega pomena, da je pisateljica glavne svoje študije opravila še v letu 1920. in 1921., tako da je še vjela v glavnem nepotvorjeno sliko naziranj, stremljenj in čuvstvovanj, kakor so obstojale med veliko vojno. Knjiga je torej zgrajena po veliki večini na ustnih izjavah in pripovedovanju.

Tretje delo, ki ga piše dr. Paulová, bo obsegalo dobo jugoslovenskega ujedinjenja od leta 1895. do svetovne vojne in jugoslovensko - češkoslovaške medsebojne zveze.

Toliko o genezi knjige, ki je nedvomno najvažnejše zgodovinsko delo za Jugoslovane, obsegajoče v prvem delu podroben popis osnutka Jugoslovenskega Odbora in razvoja jugoslovenskega vprašanja do srbske katastrofe v oktobru leta 1915., v drugem delu popis akcije Jgslov. Odbora v Rusiji in Ameriki (leta 1915.) in v tretjem delu krisko deklaracijo in borbo za diplomatsko priznanje kraljevine SHS.

Knjiga dr. M. Paulove je brez dvoma ena najinteresantnejših knjig, ki obravnavajo medvojno dobo, za nas Jugoslovane pa gotovo najvažnejša in tudi najpoučnejša. Izšlo je že par večjih del, ki obravnavajo medvojno jugoslovensko akcijo za osvoboditev, osobito delo Jugoslvenskega Odbora; imenovati je pri tem pred vsem dr. A. Ogriza, Borba za jugoslovensko državo, Milana Djordjevića, Srbija i Jugosloveni za vreme rata 1914—1918, Ferdo Šišić, Dokumenti o postanku kraljevine SHS ter istega avtorja delo Jadransko pitanje, poleg tega je še precejšnja vrsta manjših spisov ter člankov, ki pojasnujejo to ali ono epizodo. Toda delo dr. M. Paulove se odlikuje od ostalih v dveh ozirih: po eni strani je to veleika in do podrobnosti segajoča monografija o vsej akciji od začetka do konca, po drugi strani pa je delo odlično po težnji pisateljice, da objektivno pokaže razne struje in osebnosti, razna naziranja, ki so se borila za uveljavljenje, ko se je formirala v prvih početkih kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. V tem pogledu je knjiga naravnost poučna za vsakogar, ker točno pokaže in analizira vse klice sedanjih divergentnih naziranj, klice, ki so vsi obstojali že med vojno, a je njih razrast ovirala nujnost, težišče položiti v osvobodilno akcijo. Tako analizira stališče srbske vlade (Pašić) napram ujedinjenju, ki kaže znatno rezerviranost, kakor tudi stališče Jugoslovenskega Odbora, v katerem prvotno niso bili možje najdoslednejšega jugoslovenskega nacijonalizma, in naposled logično in možato naziranje bojevite predvojne nacijonalistične omladine, ki je bila zavrgla popolnoma ves historizem in plemenski sentimentalizem. Osobito je instruktiven opis starčevičanske evolucije, ki jo očrta dr. Paulová najprvo o priliki priboda dr. Barca iz Zagreba v Ženovo (stran 109), kjer opisuje, kako Jugoslovenski Odbor ni točno poučil dr. Barca o težavah s strani srbske vlade in nje centralističnih težnjah, baš s tem pa je dosegel, da je bil Zagreb orijentiran optimistično, kar je olajšalo ali morda celo sploh omogočilo jugoslovensko evolucijo.

Frapantna so poročila o izjavah merodajnih ruskih diplomatov, ki so bila sicer že razkrita tekom zadnjih let, ki pa v precizni in dokumentarni obliki presenečajo vedno znova. Rusija, namreč oficijelna, je bila spočetka izrazito proti ujedinjenju Jugoslovenov, ker se je bala vpliva — katoliških Hrvatov in Slovencev. Osobito zoper Slovence je bila ruska diplomacija, kar je naglasila prav izrecno. Jasno se vidi, kako neslovanska je bila v tem oziru carska Rusija, ki je stala na stališču pravoslavnega vseslovanstva, v čemer je ni izučil niti svarilen vzgled Bolgarije. Tu se razvidi tudi škodljivo delo separatističnih Hrvatov v Beogradu začetkom vojne, kakor tudi nespreten nastop petrogradskega Slovenca Tume. Tu izvemo, kako je le srbska diplomacija omogočila prve nastope jugoslovenske emigracije v Rimu, Bordeauxu, oziroma Parizu ter Londonu itd. itd.

Kakor roman se čitajo nekatere politične osebne dogodivščine, n. pr. one, ki se nanašajo na Meštrovića, Trumbića, Supila (osobito njegovo odkritje londonskega pakta in njegov sijajen nastop v Petrogradu), Marjanovića (njegovi dopisi frankovski »Hrvatski« iz Ženeve!) in drugi.

V marsikateri podrobnosti so se v knjigo dr. Paulove vrinile netočnosti (n. pr. tržaški sestanki leta 1915. niso povsem verno predstavljeni) in zdi se nam tudi, da je (sicer neizrečene) sodba spoštovane pisateljice preveč in favorem Jugoslovenskega Odbora.

Toda tudi oni, ki se z eno ali drugo podrobnostjo ne strinjajo, bodo priznali, da je delo kot celota naravnost čudovito izpričevalo historijografske veštine, globokega razumevanja našega težkega problema in brez primerne prikrnosti in vestnosti.

Skupno z dosedaj publiciranimi deli in doneski je knjiga dr. Paulove skoro da popolno ogledalo, v katerem se vidi nastajanje Jugoslavije jasno in odločno. Zato si ne moremo predstavljati Slovenca, ki bi se ne želel seznaniti se s tem delom in ki bi ne bil hvaležen dr. Paulovi, da se je lotila težke naloge in jo izvršila s tolikim uspehom. Ker pa mora knjiga služiti ne le kot pouk o preteklosti, marveč tudi kot kažipot po politični sedanjosti, njene vrednosti ne moremo dovolj naglasiti.

VSAKA GOSPODINJA JE OŠKODOVANA, KATERA SVOJEGA PERILA NE PERE Z ZLATOROG MILOM!

Pomladanske
obleke, površnike
in druga oblačila
nudi najugodneje
J. Maček
Ljubljana, Aleksandrova 12

z pravega angleškega svil. flora NOGAVICE v vseh modnih barvah po najnižjih cenah se dobijo le v trgovini 1650-4
A. ŽIBERT, Kongresni trg.

Novi piruhi

Slikarsko umetnost se je že večkrat primerjalo z muziko. A mnogo bolj upravičeno bi bilo, napravit paralelo med ornamentiko in muziko. Kakor je glasbeni umotvor zgrajen na motivih, ki se ponavljajo in izpreminjajo, se pridružujejo po gotovih zakonih ali si nasprotujejo, ter tvorijo, sledeč danem ritmu celoto, ki je tem lepša, čim popolnejša je uporaba motivov, tako vidimo, da je tudi ornamentalni umotvor sestavljen iz motivov, ki se vrste v prostoru na podobni način, kakor muzikalični časovno. Zanimivo je, da moremo opaziti ta paralelizem, ki ga je prav mično zasledovati do detajlov, pri naši narodni umetnosti. Ornamentalni domisleki naše narodne ornamentike z uporabo tipičnih domačih motivov, kakor so srce in nagelj v tisočerih varijantah, spominjajo že vsebinsko na motive narodnih pesmi. Glavno je pa duh, v katerem so ti in vsi drugi motivi uporabljeni na pečah in drugih vezeninah, a tudi na pirhih. Na to sem se spomnil, ko sem slučajno našel posebno lep primer ornamentalno okrašenih pirhov v zbirki, ki jo ima ga. Z. Sever (trafika) v Šelenburgovi ulici.

Na te pirhe se mi zdi vredno opozoriti širšo javnost. So sicer delo izobraženca, ki se je pa popolnoma prilagodil narodnemu duhu, in ki vstvarja v tem duhu male umotvorčke, katerih moramo biti veseli. Škoda, da se je vstvaritelj v nekaterih oddaljil od čisto ornamentalne kompozicije in je vpletel par krajinskih motivov in verzov, ki ne spadajo zraven. Kakor čujem, so to delca, od katerih bo razstavljena mala kolekcija tudi v Parizu, za zelo nizko ceno na prodaj. Občinsto jih bo gotovo takoj pobralo, kajti ti pirhi se razlikujejo od navadnih tudi v tem, da so opremljeni s svilnato vrvico in so lakirani, tako da morejo biti v okras vsakemu salonu.

S. Š.

T. G. Masaryk:

Svetovna revolucija

Iz vojnih spominov prezidenta ČSR.

Copyright by O-bis, Prague, and by Federal Feature Syndicate, New-York.

VI.

V Angliji.

Angleška filozofija in literatura. — Angleško bogastvo. — Naša propaganda v Angliji. — Kino in vojna. — Angleška armada.

Bivanje v Parizu in Londonu, stalni stiki z Angleži in Francozi, francosko-angleške skladnosti in razlike, premišljevanje o francoski in angleški literaturi — vse to me je naravno vedlo k primerjavanju francoske kulture z angleško kulturo.

Izmed angleških filozofov me je najbolj interesiral Hume — veliki problem moderne skepse, ki jo je Hume formuliral poetično in najčvrsteje; primerjava s Comteom mi je bila podana v tem, da Comte izhaja iz Humea (kakor Kant). Toda razlika med obema je precejšnja: Francoz se vrača k fetišizmu in išče spasa v staronovem verovanju, Angležž (Škot!) pušča lastno skepso izhlapevati z etiko humanosti (ne pa z verstvom humanosti kakor Comte!) Katolik-protestant!

Med novimi filozofi mi je bil simpatičen John Stuart Mill (tudi Comtovec do gotove mere) kot zastopnik angleškega empirizma. Le mimogrede omenjam Bucklea, na njem sem si pojasnjeval bistvo zgodovine. Darwin je zame bil velik problem — odklanjal sem in še odklanjam darwinizem, nikakor pa ne evolucionizma. Spencer me je vrlo zanimal in to kot filozof evolucionizma in kot sociolog.

Bolj nego z angleško filozofijo, kakor že prvotno rečeno, sem se bavil z angleško in ameriško literaturo. Poznal sem jo prej dovolj popolno; zdaj sem, kakor rečeno, primerjal Angleže in Francoze po strani romantične dekadence. Že prej sem razbiral Rossetija in Wildea, zdaj v Londonu sem si poglobil znanje keltskega preporoda in pri tem utrjeval svojo analizo francoskega romantičnega seksualizma; — med novejšimi se mi je videl kot pripraven predmet tega študija W. L. George poleg starejšega George Moorea. Zdaj po vojni vidim v Joyceu najbolj poučen primer te katoliško-romantične dekadence — prehod od metafizičnega in verskega transcedentizma in asketizma k naturalističnemu in seksualnemu terrestrizmu v praksi se pri Joyceu naravnost otipljе.

Te dekadentne prvine, ki je med francoskimi pisatelji tako silna, pri angleških ni; seveda — ni je samo pri Francozih! Nahajamo jo tudi v italijanski in španski literaturi, in v nemško-avstrijski prav močno. Je tudi pri Poljakih, je pri nas. Zgodovinarji angleške literature so osupli nad to lastnostjo; nekateri vrlo površno govoričijo o angleški pruderiji in hlimbi, drugi si enostavno ne morejo razložiti te neutajljive razlike. Anglija in Francija — razloček protestantizma in katolicizma, morale bolj ljudske in prirodne, ter morale verskega transcedentizma. Zato v Angliji in angleški literaturi ni takšne krize, kakršna je v Franciji in francoski literaturi; ni onega dualizma, one borbe med dušo in telesom. Pisatelj kot Lawrence je izjema in njegov dekadentizem je bolj priučen od Freunda. Pač pa Irci, katoliki, v tem pogledu vsekako gredo s Francijo. Smatram angleško literaturo za zdravejšo — vzlic temu pa, ako si po Taineu stavljam vprašanje: Musset ali Tennyson? — odgovarjam: Musset in Tennyson! Francozi in Angleži z Amerikanci, toda spričo obeh kritično!

Obrazložujoč dekadentni erotizem, sem se seveda tudi vprašal, ima-li prav, kdor ga izvaja iz temperamenta in rase. Taka razlaga je gotovo nepravilna, opazovanje narodov površno.

Kmalu po mojem povratku iz Pariza se je proslavljala stoletnica Charlotte Bronteove — moje priljubljene pisateljice: romantika, toda povsem drugačna kakor pri Francozih, čista in vendar močna, ljubezen, močna — a nikakor ne tako poltena. Prečital sem jo vnovič, prav tako tudi Elizabeto Browningovo. V Londonu sem se prepričal, da imajo Angleži največ in najlačjih pisateljic; že prej sem poznal Mrs Humphry-Wardovo in May Linclaireovo (tudi nekatere romane od Corellijeve, naivnosti «Ouide!» in drugih pisateljic v Tauchnitzovi zbirki), zdaj sem jih našel še celo vrsto: Reeves, Ethel Sidgwick, Kaye-Smith, Richardson, Delafield, Dane, Wolf. To niso vse: v angleški literaturi je od Jane Austenove preko Charlotte (in Emile!) Bronteove do George Elliotove in Elizabete Browningove na ogled obilo velikih pisateljic, v razmerju s pisatelji-možmi več kakor v drugih literaturah (i v ameriški?).

Tudi v tem se vidi prodiranje žene do javnega udejstvovanja: žena se osvobaja harema-kuhinje. V Londonu je med vojno, kakor tudi v drugih državah, bilo opazovati, kako so ženske zasedle mesta, ki so bila prej namenjena moškim. To se po vojni, ko se mož vrne, zopet spremeni, toda žena si pridobi pravice in seveda tudi dolžnosti. Iz dnevnih listov in zasebnih poročil se je razodevalo izredno veliko število samomorov med ženskami: statistika to zdaj potrjuje in opozarja na preobloženost žen iz nenavajenosti, na upliv zapuščenosti itd.

V Londonu sem si izpopolnjeval poznanje pisateljev iz literarnih zgodovin in literarnih kritik s čitanjem pisateljev samih: pri nas so tudi najboljše knjigarne imele vendar le pomanjkljive zaloge. S. Butter in njegov humor mi je teknil; T. Hardyja sem poznal le po senzacionalnejših romanih, zdaj sem prečital celega a prav tako tudi Mereditha, ki mi je postal ljubši kakor prej; med novejšimi sem dopolnil poznanje Gissinga, Galsworthyja, Walpolea, A. Benetta, Conrada; Wellsa sem poznal od prej. Od teh sem prešel k enemu izmed mlajših, k Swinnertonu; navezala sta me tudi Hutchinson, Lawrence in še nekateri drugi.

Smatram angleško kulturo za najbolj napredno in, kar sem ravno v vojni mogel zasledovati, za najbolj humano; s tem nočem reči, da so Angleži sami angeli. Anglo-saška kultura, kar velja tudi za Ameriko, je oblikovala humanitne ideale najvestneje v teoriji in jih je praktično provajala v večji meri kakor drugi narodi.

To se je razvidelo iz nazorov o vojni in po vojevanju samem. Za angleškega vojaka je bolje poskrbljeno kakor v drugih armadah in bolje se z njim ravna; osobito vojaško zdravstvo in sanitetna služba je dobra. Verskim in nravnim nasprotnikom bojevanja («conscientious objectors») so se dokaj liberalne pripuščali razlogi proti vojni. Angleži so objavljali zaneslјiva vojna poročila in niso zamolčevali mnenj sovražnikov itd.

Kako je vse to zvezano z bogastvom Anglije? Nobeno evropsko mesto ne napravi vtisa tako bogatega mesta kakor London. Prošetal in prehodil sem ves London v vseh smereh — ampak povsod najdete na hišah lične kljuke, mnogo svetlega brona, vsakojake napisne table, a v vrtovih urejene ograje — iz vsega tega sem bogastvo Anglije razvidel bolj nazorno kakor iz statističnih številk.

Sprejevši mesto na londonski univerzi, sem se poleg svojega propagandnega delovanja moral posvetiti tudi predavanjem. Takrat sem to smatral za vrlo neprijetno motitev, toda danes vidim, da sta Seton-Watson in Mr. Burrows ravnala dobro, ko sta mi profesorsko mesto tako resno priporočala.

•

Čim sem se v Londonu primerno orientiral, sem začel obiskovati oficielne osebnosti. Med prvimi, ki sem ga posetil, je bil sedanji naš angleški poslanik Sir George Russel Clerk v zunanjem ministrstvu. Kmalu sem tudi posetil bivšega dunajskega veleposlanika Sira Maurice de Bunsena in po njem vrsto sekretarjev ter drugih uradnikov v zunanjem ministrstvu in vladnih možvobče. Omenjam med drugimi Mr. Kerra, tajnika Lloyd Georgea in z njim krožek važne revije «Round Table»; z nekaterimi sem dosegel osebne stike. Revija je prinašala vrlo poučne in stvarne članke o nas in evropskih problemih vobče. Med poslanci omenjam Mr. Whytea, Seton-Watsonovega prijatelja in kmalu marljivega sotrudnika «The New Europe», nadalje Sira Samuela Hoara in druge.

Napredoval sem v razširianju svojih žurnalističnih stikov; k temu sta mi uprav Mr. Steed in Mme. Rose dala najboljšo priložnost: nele da sem se osebno seznanil z uglednimi novinarji in lastniki listov (da imenujem le Northcliffea, Mr. Garvina in »Observer«, dr. Dillona, Mr. Har. Williamsa itd.) temveč sem tudi prispeval članke in intervjuve. Občeval seveda nisem le z angleškimi novinarji, temveč tudi s francoskimi, ameriškimi in mnogimi drugimi.

Od časa do časa sem obiskoval ugledne osebnosti raznih oblasti...

•

... Naša propaganda je uspevala dobro; že omenjena tiskovna pisarna in razstavljalni lokal sta se uspešno obnašala. Iskali smo in obnavljali zgodovino češko-angleških stikov, pričenjajočih s poroko naše Ane z Ribardom II. (1382); Wiclef, njegovo razmerje do Husa in naša reformacija; Komensky in njegov prid od angleškega šolstva — na vse to smo posebno opozarjali, kakor enako na angleške in ameriške potomce Čeških Bratov in na Hollarja. Nismo pozabili na znak in geslo waleških pricev, izhajajoče od kralja Jana v bitki pri Kreščaku. Vse to je dobro učinkovalo, posebno pa dejstvo, da imamo takšno kulturno vzajemnost...

•

... V Londonu in povsod sem obiskoval kino zavoljo vojnih filmov, s katerimi so predvajali vojno od samih priprav v tovarnah in ladjedelnicah do strelskih jarkov, vobče vse pridobitve vojne tehnike. Francozi so podajali bolj politične komade. Francoska in angleška publika je ljubila sentimentalnosti, ampak angleški in ameriški filmi niso bili tako žalobni kakor francoski.

V Londonu, in kasneje v Ameriki, sem pri predvajanju političnih in vojaških osebnosti opazoval, da je publika najživahneje aklamirala belgijskemu kralju, bolj kakor Joffreu in Fochu — v Angliji in Ameriki je narod šel v vojno zavoljo Belgije!

Gledajoč te filme sem se prepričal, da je v (novejši) angleški literaturi v vseh romanih precejšen delež kinematografizma, tako pri Hardyju, Meredithu in drugih — pristrastje v napetih in detektivskih zapletljajih. Nemec in podobno mi, priučeni in potvorjeni Rusi, analiziramo dušo in razgrebamo, kje je v njej kaj tajinstvenega in bolestnega; Angležin Amerikanec je bolj naiven, zanima ga rebus bolj mehanično. Ali zamore se tudi temeljito pokvariti z modernimi teorijami, s problemi in nadproblemi in po naključju tudi s smešno Freudovo psihologijo: glej že omenjenega Mr. Lawrencea, tu in tam skoro kakor Barbusse in Jaeger. V ostalem je tudi že starejša francoska literatura — Balzac! — premogla detektivski roman...

•

... Početkom leta 1916. je začela na bojišče prihajati izdatna angleška vojska, a četudi je sprva ostajala v Belgiji in na severu, se je vendar njen prihod čutil na celi francoski fronti. V letu 1916. je postalo jasno, da imajo zavezniki premoč z zalogo municije in vojnega materijala vobče; nemška armada postaja nervozna in izgublja upanje.

Opazoval sem vzrast angleške armade. Motril sem nabore, življenje v vojašnicah in taboriščih — imel sem te «Tomies» presrčno rad. Skozi London so se vozili tudi Kanadci: zanimali so me kanadski Francozi in njih jezik, zato sem jih obiskoval.

Kontinentalnega opazovalca je moralo začuditi, kako mnogo boljša je bila celotna preskrba angleške vojske: Amerikanci so v tem še predniačili Angležem. Vobče se mora Angležem in Amerikancem priznati dobra lastnost, rekel bi, velika lastnost: stanovitnost in vztrajnost. Mr. Steed je nas in angleške prijatelje vedno bodril: Angležž se razmaje težko; ko pa je enkrat razmajan, tudi ostane — kar je leta 1916. napisala Mrs. Humphry Ward o angleški vojni požrtvovalnosti, je treba potrditi do zadnje besede.

Nenadno Kitchenerjevo smrt so v Angliji mnogi očutili kot neugoden omen; saj se je že pred njegovo smrtjo (5. junija 1916.) izvršil umik pri Dardanelah (18. januarja) in poraz pri Kut-el-Amaru v Mezopotamiji (28. aprila). Potopitev križarke «Hampshire» je bajé povzročila nemška mina, ne podmornica, kajti maršalov odhod je bil popolnoma tajen; vendar pa se je izražala bojazen, da je stvar bila izdana in da je Kitchener postal žrtev podmornice. V našem krožku se je mislilo, da se je izdajstvo, če se je že izvršilo, izvršilo v Petrogradu; kajti Kitchener je šel tja na carjev poziv, da Rusom izdela strategični načrt proti Avstriji. O dardanelski epizodi se je v Londonu neprestano živahno debatiralo; mogoče, da je bila storjena napaka, toda na drugi strani je odločni poskus tudi učinkoval bodrilno. Pomorska bitka pri Jutskem (31. maja—1. junija 1916) je bila v Londonu najprej proglašena tako, kakor da so jo Angleži zaigrali šele po daljši razlagi je stvar bila pojasnjena. Dejstvo je, da se nemška mornarica po tem porazu ni več odločila k spopadu na morju.

V Mezopotamiji so Angleži popravili vse prejšnje poraze in prodrli do Bagdada — v tem sem videl vrlo drago luknjo v pangermanski: Berlin-Bagdad. Tudi Jeruzalem je bil osvojen...

Načrt novega stanovanjskega zakona

Načrt novega stanovanjskega zakona, ki ga je izdelala komisija v ministrstvu za socijalno politiko in ki je sedaj predložen zakonodajnemu odboru, šteje 101 člen in je porazdeljen na štirі dele. Prvi del (čl 1—27) obsega splošne odredbe; drugi del (čl. 27—78) govori o ustrojstvu in postopku stanovanjskega sodišča in ima tri poddelke: A) Ustrojstvo stan. sodišč B) Postopek stan. sodišč, C) Takse in stroški. Tretji del govori o zadrugah za zgradbo cenenih stanovanj. V četrtem delu se nahajajo prehodne naredbe.

Njegove najvažnejše **nove odločbe**, glede katerih se razlikuje od prejšnjega stan zakona, so sledeče:

Svobodno razpolaganje s stanovanji v starih zgradbah je omejeno do 1. maja 1927.

Izvzeti so od vseh omejitev po tem zakonu:

1) lokali in poslovni prostori (po časopisnih vesteh je bila ta določba v razpravi pred min. svetom črtana),

2) državne in samoupravne zgradbe, v kolikor služijo za uradne potrebe ali stanovanja državnih in samoupravnih uslužbencev,

3) zgradbe verskih ustanov, ki so potrebne za opravljanje verskega kulta in stanovanje njih službenikov,

4) zgradbe, ki se smatrajo za umetniško-zgodovinske spomenike,

5) zgradbe obče koristnih ustanov, ki ne delajo za dobiček,

6) zgradbe invalidov in vdov, kojih možje so poginili v vojni ali sinov, kojih očetje so padli v vojni in ki nimajo druge imovine ali dohodkov razen invalidnine ali pokojnine,

7) nove zgradbe, kakor tudi nova nadstropja na stari hiši.

Najemnikom, ki stanujejo v takih zgradbah, se bode torej stanovanje lahko odpovedalo in **zvišala najemnina** do poljubne mere. S socijalnega stališča je gotovo odobravati, da se oproščajo zaščite hiše invalidov in vojnih vdov, ki nimajo drugih dohodkov razen hišne najemnine in invalidske podpore oziroma pokojnine. Ako pa so njih najemniki slučajno tudi invalidi ali vojne vdove v enakem, oziroma še slabšem (ker niso hišni posestniki) gmotnem položaju, bo to določbo težko vzdržati v isti obliki. Potrebna bi bila izprememba ali dodatek, da ostane v takem primeru pri omejitvi ali da se določi vsaj daljši izselitveni rok.

V definiciji **novih zgradb** ni nobene izpremembe.

Zabranjeno je **pretvarjanje stanovanjskih prostorov v poslovne** (čl. 4). Dopuščeno je samo, da preuredi lastnik del svojega stanovanja v lastni hiši v poslovne prostore, ali tudi to samo z odobrenjem prvostopnega stan. sodišča. Kdor stori to brez odobrenja, mora postaviti stanovanje v prejšnji stan in se poleg tega kaznuje v denarju od 1000—10.000 Din. Ta člen je tehnično pomanjkljiv, ker nima nobene sankcije za prvi slučaj, t. j. ako se izpremeni v poslovne prostore stanovanje, ki ga ne uporablja lastnik. Drugi odstavek tega člena se nanaša namreč očitno samo na drugi slučaj prvega odstavka. Za prvi slučaj ni torej določena nobena kazen, dasiravno je kršitev težja. Raztegniti bi bilo kazen tudi na najemnika, ako se izpremeni del njegovega stanovanja z njegovim privoljenjem v poslovne prostore. To se čestokrat zgodi: proti primerni nagradi ali neposredno pred nameravano izselitvijo.

Nihče ne sme imeti **dveh stanovanj** (čl 5) in nihče ne more biti najemnik v starih zgradbah, ako ima v istem mestu stanovanja, hišo bodisi na svoje ime, bodisi na ime žene ali dece ki stanujejo skupno ž njim (čl. 6).

Zamena stanovanj je po načrtu (čl. 7) dopustna tudi proti volji hišnega lastnika, ako jo odobri prvostopno stan. sodišče. Po časopisnih vesteh se je ta določba v razpravi pred min. svetom črtala, kar je povsem odobravati.

PODNAJEM.

Važne so določbe gledé podnajema (čl. 8).

Podnajem celega stanovanja ali delov stanovanja je zabranjen. S to določbo naj se onemogoči verižništvo s stanovanji, ki se je v zadnjih letih precej bujno razpaslo. Dovoljen je podnajem samo ene opremljene sobe in sicer najemnikom, ki bivajo stalno v mestu stanovanja. Ta določba ni dovolj točna, da ne bi dopuščala bistveno divergentnih tolmačenj in zlorab. Ali se sme dati v podnajem le ena soba enemu podnajemniku, ali mnogim podnajemnikom samo po ena soba? Na poslednji način se ključ prepovedi odda lahko celo stanovanje v podnajem. Zakaj mora biti soba ki se sme oddati v podnajem, opremljena, ni uvideti. Mnogi samci in samice, ki so podnajemniki ene sobe, imajo lastno pohištvo. Kaj naj se zgodi ž njimi? Najemnik, ki ravna proti navedenim določbam, se »kaznuje« z izselitvijo. Ali naj velja to tudi za slučaj, da se odda ena soba v podnajem brez pohištva? Če pa velja ta »kazen« le za primer prvega odstavka čl. 8, bi mu morala dotična določba, ki je zdaj v 3. odstavku, slediti neposredno kot 2. odstavek. Sicer je pa izraz »kazen« (srbski tekst: biće kažnjen) na tem mestu neprimeren in povsem nepotreben. Kaznuje se z zaporom ali z denarno globo. Isti učinek bi bil dosežen z določbo, da se najemnik, ki ravna nasprotno, mora izseliti. Nejasno je, na kakšen način naj nastopi ta posledica, ali vsled odredbe stanovanjskega sodišča ali vsled odpovedi ali tožbe hišnega lastnika.

Pri dopuščenem najemu ene sobe z opremo, pritiče lastniku hiše 20% podnajemnine. Ako doseže podnajemnina višino glavne najemnine, ali jo celo preseže, pritiče lastniku 50% podnajemnine.

Končno določa čl. 8, da ima izselitev najemnika iz kakršnegakoli vzroka za posledico izselitev podnajemnika.

K določbam gledé podnajemnine je pripomniti še sledeče:

Absolutna zabrana podnajema delov stanovanja, bo stanovanjsko bedo samo še povečala. Mnogo je danes stanovanj, ki jih ima v najemu samo po ena oseba (vdova ali vdovec) in ki se je omejila na eno sobo in oddala ostali del stanovanja eni ali drugi družini v podnajem. To postopanje je s socijalnega stališča samo odobravati, ker prihaja na ta način nebroj družin pod streho, ki bi jo sicer težko ali sploh ne mogli dobiti. Brezpogojna zabrana bo imela za posledico, da se bodo morale vse te družine izseliti, da bodo naenkrat brez stanovanja, da bo njih položaj toliko obupnejši, kolikor ožji je po načrtu krog oseb, katerim se bodo stanovanja dodeljevala in da bodo na drugi strani poedinci uživali vse dobrote več prostornega stanovanja, katerim so se sami prostovoljno odrekli in so še vedno pripravljeni se jim odreči. Brezpogojno bi moral biti prepovedan podnajem samo celih stanovanj. Baš pri takih «podnajemih» ki jih ni malo, pa bo «kazen» izselitve za najemnike takorekoč brezpredmetna, ker so se dejansko že sami izselili. Potrebna bi bila tudi denarna globa in sicer tudi za hišnega lastnika, ako je prišlo do podnajema z njegovim privoljenjem.

Nobene določbe ni v zakonu, kako bo ravnati z onimi podnajemi delov stanovanja, pri katerih se plačuje podnajemnina neposredno hišnemu lastniku in z onimi podnajemi (n. pr. ena sama neopremljena soba), ki so bili sklenjeni z rekvizicijo. Ali naj ti podnajemi prenehajo? Za njih nadaljni obstoj ni v zakonu nobene podlage in bi se morali ukiniti tudi z ozirom na določbo čl. 100 načrta, da prenehajo vsi prejšnji zakoni in vse odredbe, ki nasprotujejo temu novemu zakonu.

ZAŠČITA NAJEMNIKOV.

Zaščita najemnikov je tudi po načrtu dvojna: gledé neodpovedljivosti stanovanj in gledé najemnine. Krog zaščitencev pa se je v obeh slučajih omejil in uživalo zaščite samo:

1) aktivni državni uslužbenci, častniki, podčastniki, njih vdove in sirote, izvzemši državne uradnike ali častnike, ki so zdravniki ali inženjerji, katerim je dovoljena bodna praksa,

2) upokojenci ali upokojenke, vdove upokojencev in njih rodbine, izvzemši upokojence, ki so odvetniki,

3) duševni delavci, kakor književniki in umetniki, 4) duhovniki, 5) vojni invalidi in njih rodbine, 5. vdove in sirote padlih ali pogrešanih v vojni, če so gospodarsko šibki, 7) vsi obrtniki, ki nimajo lastnih delavnic in ne delajo na svoje ime, ampak prejemajo mesečno plačo ali dnino,

8) zasebni uradniki in nameščenci, kojih mesečna plača ne presega 3000 Din, izvzemši one, kojih delodajalci so sezidali lastne hiše za poslovne prostore in stanovanja svojih nameščencev,

9) fizični delavci in delavke vseh vrst in njih vdove in rodbine,

10) uradniki in uslužbenci vseh dobrodelnih ustanov,

11) uradniki in uslužbenci vseh samoupravnih oblasti.

Nezaščiteni bi bili torej n. pr. odvetniki, zdravniki, notarji, inženjerji, kar izgleda, da je pojem duševnih delavcev omejen na duševne delavce - proletarce. Zakon bi moral v tej točki odstraniti vsak dvom. Nezaščiteni bi bili nadalje vsi samostojni obrtniki in trgovci in vsi zasebni nameščenci, ki imajo več nego 3000 Din mesečne plače.

ODPOVED.

Pravica odpovedi je dovoljena lastniku v sledečih slučajih:

a) ako je stanovanje njemu ali njegovim oženjenim sinovom ali udomljenim hčerama neobhodno potrebno za osebno stanovanje,

b) ako je potrebno rušenje stare zgradbe, da se sezida nova, ki mora imeti za 50% več prostora,

c) ako mu je z ozirom na narastlo družino neobhodno potrebno razširjenje stanovanja,

č) ako najemnik ne plača najemnine za 2 meseca,

d) ako najemnik stanovanje kvari,

e) ako najemnik ali njegovi sostanovalci nemoralno živé, dajejo pohujšanje ali otežujejo stanovanje lastniku ali drugim najemnikom,

f) ako najemnik ali njegova družina gospodarja ali njegovo rodbino dejansko napadejo ali žalijo na časti.

Določbe ad e) f) so bile nujno potrebne. To, kar so si dovoljevali in si dovoljujejo najemniki proti hišnim lastnikom in njih družinam, presega že vse dopustne meje in kriči naravnost po odpomoči. Zaščita takih najemnikov je nemoralna.

Določba ad č), ki je kratkomalo prevzeta iz prejšnjega zakona, dasiravno je zavoljo svoje nejasnosti povzročila mnogo pravd, je potrebna točnejša redakcija. Najemnina se ne plačuje samo mesečno, ampak tudi trimesečno, polletno in letno. Za vse slučaje bi bila uporabna določba, da je odpoved dopustna, ako je najemnik z najemnino 2 meseca v zastanku. Potrebna bi bila določba, kdo ima pravico odpovedi v slučaju solastništva.

Zakon govori tudi o izselitnih rokih (15 dni in 3 meseci) ne omenja pa odpovednih rokov.

Izselitni rok se računa od dneva, ko je odločba o umestnosti odpovedi postala izvršna.

Iz zakona izhaja, da o zgoraj navedenih odpovedih ne bodo odločala redna, ampak stanovanjska sodišča. Pred rednimi sodišči bi se torej obravnavale samo odpovedi proti nezaščitenim najemnikom.

NAJEMNINA.

Višina najemnine (razume se samo pri zaščitenih osebah) se določa v prvi vrsti s sporazumom. Če ne pride do tega, jo določi stan. sodišče. Za podlago se vzame kot osnovna cena najemnina, ki se je plačala julija 1914. Pri stanovanju, ki ima največ 4 sobe, se določi najemnina s 6 kratno osnovno ceno, računano v dinarjih (torej 24 kratno v kronah). Ako pa imajo zgoraj omenjeni zaščitenci poleg svojih plač še druge stalne dohodke, morajo plačati 9 kratno (ako presega postranski letni dohodek 40.000 Din) oziroma 12 kratno (preko 60.000 Din) predvojno dinarsko najemnino.

Pri ugotovitvi dohodkov se računajo dohodki vseh onih oseb ki stanujejo skupaj.

Za prijavo izpraznjenega stanovanja je bil po prejšnjem zakonu obvezan samo hišni lastnik. Po načrtu je poleg njega obvezan tudi najemnik. Za neprijavo je določena kazen. Nova je tudi zelo umestna določba, da se hišni lastnik kaznuje od 5000 — 20.000 Din in da mora postaviti stanovanje zopet v prejšnji stan ako za namerno onesposobi za uporabo. Čestokrat se je namreč dogodilo, da je lastnik, hoteč nasprotovati vselitvi neljubega mu najemnika, snel vrata, okna, izdrl pod ali parkete, podrl štedilnik itd. Dosej je bilo sporno vprašanje, ali mora za tako dejanje odgovarjati pred rednim sodiščem na tožbo prizadetega najemnika, ali more stan. oblastvo prisiliti ga, da postavi vse v prejšnji stan. Tožba pred sodiščem je nepraktična ker ostane stanovanje predolgo časa prazno.

Gledé **premeščenih državnih uradnikov** je določeno v načrtu, da obdrži njegova družina staro stanovanje v prejšnjem kraju najdalje 5 mesecev po nastopu nove službe. Po časopisnih vesteh se je ta povsem neprimerna določba črtala.

Za **samolastno vselitev** je bila po prejšnjem zakonu določena kazen samo glede lastnika. Po načrtu se kaznuje tudi najemnik.

DODELJEVANJE STANOVANJ.

Prejšnja prvenstvena pravica je odpravljena. Dodeljevati se imajo stanovanja v sledečem redu:

a) osebam, ki se morajo izseliti vsled odpovedi hišnega lastnika, ker mu je potrebno stanovanje, ali ker podira staro zgradbo, da sezida novo,

b) aktivnim državnim in samoupravnim uradnikom in uslužbencem ki so brez stanovanja,

c) ostalim osebam, navedenim v čl. 12, ki so brez stanovanja,

č) osebam, navedenim v čl. 12, ki stanujejo sedaj v povsem nehigijenskih stanovanjih,

d) osebam, navedenim v čl. 12, ki stanujejo v novih zgradbah.

Vse, kar v ostalem navaja čl. 20 (upoštevanje prilik in potreb vsakega prosilca, datum prošnje, rok za dodelitev, javen poziv, ako ni nobene prošnje za izvestno stanovanje itd.) ne spada v zakon, ampak v izvršno naredbo.

Od dodelitev so oproščena (čl. 22):

a) stanovanja v muslimanskih hišah,

b) stanovanja v kopališčih in zdravilih

ščih, namenjena za bolnike in posetnike vobče,

c) stanovanja v zgradbah industrijskih, prometnih podjetij kakor tudi splošno koristnih zadrug, namenjena za prebivanje njihovih nameščencev,

d) stanovanja v zgradbah na ekonomijah, namenjena za služabnike in delavce,

e) dosedanja stanovanja hišnih nadzornikov (hišnikov).

Glede zgradb ad c) je bilo po dosedanjem zakonu potrebno, da so stanovanja namenjena izključno za nameščence podjetja, Ako podjetje ni potrebovalo stanovanja, se je lahko dodelilo. Po načrtu je tudi v tem slučaju dodelitev nedopustna. Določba ad d), ki ščiti očividno veleposestva, zahteva dopolnitev v nedodeljivosti stanovanj v kmetskih hišah, ki so del kmetskega posestva in namenjena za prebivanje posestnikove družine in njegove služinčadi.

S tem so izčrpane najvažnejše določbe materijalnega stan. zakona.

Stanovanjska sodišča.

Načrt ne pozna več stanovanj. oblastev ali uradov. Razsodišča za določitev najemnine so odpravljena. Po novem zakonu rešuje in sodi prvostopno stanovanj. sodišče. Ta sodišča se imajo ustanoviti v večjih mestih povsem samostojno (v Sloveniji: v Ljubljani in Mariboru), v ostalih mestih pa se imajo obrazovati pri okrožnih odnosno sreskih oblastvih. Sodišča obstoje iz predsednika, dveh članov in namestnikov. Kot druga in poslednja stopnja je določeno višje sodišče za stanovanja v Beogradu. Načrt govori na to v čl. 29—74 o ureditvi teh sodišč, o pisarnah, pisarniškem osobju, nagradah, o postopku pred sodiščem, formalnostih glede tožb in prošenj, o narokih, strankah, dostavitvi odločb in sodb, o pravnih lekih itd. Malo od vsega tega spada v zakon, večji del sodi v izvršno naredbo ozroma v pravilnik. Nujno potrebno je, da se izloči in pridrži zakon samo to, kar je kot norma bistveno in potrebno.

Kaj je navedlo kompilatorja načrta do tega, da je postavil kot prvostopne oblasti stanovanjska sodišča ni jasno. Morda težnja, da bi te oblasti kot sodišča uživala več ugleda in zaupanja in dajala večjo sigurnost objektivnosti in nepristranosti. Vprašanje pa je, ali gre tu samo za ime, za spremembo etikete, ali tudi za spremembo bistva in vsebine, ki bi obstojala v tem, da bi se priznal tej novi instituciji značaj samostojnega, neodvisnega sodišča, čigar odločbe bi se končnoveljavno reševale pri v i š j e m sodišču in bi se ne mogle več izpodbijati pri upravnem sodišču ali državnem svetu? Načrt ne daje v tem oziru nobenega odgovora. Ta odgovor pa je nujno potreben, kajti že po sedanjem zakonu je bil položaj nejasen. Dočim je državni svet v Beogradu stal na stališču, da so (dosedanja) stanovanj. sodišča prava sodišča (ne upravne oblasti), da so njih odločbe končnoveljavne in ni zoper nje dopustna nobena pritožba, torej tudi ne pritožba na Upravno sodišče in Državni svet, je Upravno sodišče v Celju stalo in stoji na nasprotnem stališču, da je stanovanjsko sodišče le upravna oblast in je dosledno, kljub mnenju in odločbam Državnega sveta, reševalo in rešuje tožbe naperjene zoper odločbe stan. sodišča. Mnenja smo, da je novotarija s prvostopnimi stan. sodišči povsem nepotrebna, da ni za spremembo v ustrojstvu dosedanjih stanovanjskih oblastev nobenega tehtnega razloga, tem manj, ker se itak bližamo likvidaciji stanovanjskega vprašanja in bo postavitev komplificiranega aparata (ki je predviden v načrtu) za poslovanje stanovanjskih sodišč (šef pisarne, potrebno število tajnikov, arhivar, delovodja, zapisnikar, registrator, potrebno število prepisovalcev itd.) združeno z neprilikami in ogromnimi stroški, ki jih bodo odtehtale one ugodnosti in koristi, ki jih pričakuje kompilator načrta od novih stan. oblastev I. stopnje. Upoštevati je tudi dejstvo, da bo minulo precej časa, dokler se bodo ta sodišča uredila in uvedla v delo, spoznala stranke in razmere, in našla s tem ono sigurnost, ki je nujno potrebna za smotrno in brzo izvrševanje odkazanih poslov. Le ako bi šlo za trajno institucijo, bi bila reorganizacija priporočljiva. Toda če se je že smatralo za potrebno dati oblastvom I. stopnje obeležje sodišč, je povsem neumljivo, zakaj se hoče ustanoviti za ta sodišča cele države eno samo drugostopno sodišče v Beogradu. Ideja je naravnost absurdna in se ni mogoče ubraniti vtisu, da so kumovali pri njenem porodu interesi zastopanja in intervencij. Že pri dosedanjem ustroju stan. oblastev se je reševanje stan. sporov zavlekio daleko preko terminov določenih po zakonu. Stanovanja so stala mesece prazna in znani so slučaji, ko so bila prazna tudi poi leta. Koliko časa bodo prazna, ko se bodo reševale pritožbe proti dodelitvam v Beogradu, ni težko izračunati. Kdo povrne hišnemu lastniku škodo pa je drugo vprašanje. Razume se, da teh pomislekov nikakor ne more odstraniti določba čl. 68 načrta, da mora višje sodišče v Beogradu rešiti pritožbo v treh dneh po prejemu in vrniti spise v 24 urah po izdani odločbi. Upoštevati pa je še to: pri reševanju stanovanjskih sporov je čestokrat razmotrivati in uvaževati zasebnopravne odnošaje strank ustvarjene in urejene po določbah državljanskih zakonov, ki so v posameznih pokrajinah države v veljavi, ozirati se na različne stanovanjske prilike v teh krajih in na različno pravno posest. Ali se bodo ustanovili pri višjem sodišču v Beogradu senati sestavljeni iz pravnikov iz posameznih pokrajin. Ako člani tega sodišča ne bodo poklicani neodvisni sodniki tudi višje sodišče, ne bo sodišče. Ime ne odločuje.

Ne dvomimo torej, da se bo načrt v kolikor se tiče ustrojstva stan. oblastev korenito predrugačil, ker bi kot zakon v tej obliki naletel na splošno nezadovoljstvo in splošen odpor.

•

Načrt vsebuje v svojem 3. delu določbe, kojih svrha je olajšati in pospeševati zidanje cenenih in higijenskih stanovanj za osebno in kolektivno potrebo in prvenstveno za fizične in duševne delavce in njih rodbine in sicer potom zadrug, ki se imajo ustanoviti v vseh večjih mestih.

Ker je namen tega članka obravnavati načrt samo s pravnega stališča, se nočemo podrobneje baviti z določbami, ki pridejo za ta del v poštev.

V obliki, kakor jo kaže načrt, je novi stanovanjski zakon preobširen in nepregleden. Dosedanji je štel samo 17 členov in jih ni bilo premalo. Zakon ima vsebovati samo norme, v jasni in jedrnati obliki izraženo voljo zakonodajalčevo, kaj ima v tem in onem slučaju veljati kot pravilo in se ima to pravilo dotikati samo bistva zadeve, ki jo je urediti. Vse drugo, določati podrobneje in natančneje, kako se ima to pravilo izvesti, ni stvar zakona, ampak izvršne naredbe. Pričakovati je zato, da se bo tudi iz tega načrta zakona odstranilo vse, kar ne spada vanj in kar bo prenesti v bodoči stanovanski pravilnik.

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij «Jutra».
Odgovorni urednik: Fran Brozovič.
Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 4. aprila.

Po neutemeljenem nazadovanju dinarja na 8.16 v Curihu, pri čemer sta se tržaško-redinar prejšnji teden dvignil seáaMovveca ška domača špekulacija precej opekli, se je dinar prejšnji teden dvignil, in to pod vodstvom beograjske borze. Poleg psihološkega momenta zbog zunanjih posojil je pomagala dinarju do dviga tudi realizacija posojila, ki ga je sklenila monopolska uprava v Londonu. Na tržišče je bila tako vržena večja količina funtov šterlingov. Devize so zaradi tega padle zlasti v Zagrebu. Nagli porast je seveda moral izzvati reakcijo in dinar je zopet postopno oslabel. Ta preokret pa nima vzroka v kakšni spremembi občnega čvrstega razpoloženja za dinar, katero traja dalje, temveč gre specijalno za realizacije kontremine, ki se je v ponedeljek začela pokrivati za predprodane devize pa je tako izzvala čvrstočo.

To dejstvo se potrjuje tudi s tem, da je devizni promet zlasti v ponedeljek daleko trebe uvoza iz Jugoslavije, pa je medtem se drugače ni opažalo povečano povpraševanje za uvozne svrhe, ker trgovina še vedno ne razpolaga z gotovino, ki bi ji omogočala borzno igro večjega obsega. Domačo kontremino so podprle tudi prodaje dinarja iz inozemstva, ki je izkoristilo visoki tečaj dinarja za realizacijo tečajnih dobičkov. Prejšnji nizki tečaj dinarja je namreč nudil inozemstvu priliko, da si nabavi zadostno množino dinarjev za poinozemstvo to namero opustilo in prodalo dinarje.

Te realizacije so v četrtek izzvale posebno čvrstočo, katero je Narodna banka s svojo intervencijo udušila. V manjšem obsegu je Narodna banka intervenirala celi teden.

Položaj pa se je včeraj znova preokrenil in so se začele v Zagrebu zopet v večjem obsegu ponujati devize. To valovanje dinarja pa bo gotovo kmalu prenehalo in bo sledilo ponovno krepkejše naraščanje, ki je glede na skorajšnji zaključek posojila Blair-Armstrong neizbežno. Posojilo bo prineslo v državo 9,6 milijona dolarjev druge tranše.

Tečaji na deviznem tržišču so se ta teden končali na znatno nižji bazi kakor prejšnji teden. Pri tem je večji padec zabeležil Pariz, ki je bil mednarodno slab zaradi vesti o nameri povečanja obtoka novčanic v Franciji za 5 milijard.

Na e f e k t n e m tržišču se je položaj poslabšal. Dunajska deruta je potegnila za seboj tudi zagrebško tržišče, pa so ob drugače nespremenjeni tendenci bančni papirji zabeležili povprečno tečajno zgubo za 1 Din pri komadu. Največji promet je imela Hipo potem pa Eskomptna. Industrijski papirji, zlasti lesni, so ostali dalje zanemarjeni ob slabih tečajih. Državni papirji so ostali čvrsti. Promet v vojni škodi je bil obilen; njen tečaj se je okrepil na 160—161, a posamezne dni so bili zaključki tudi po 162. Večje povpraševanje je bilo po agrarnih, katerih ponudba je posebno majhna.

V današnjem s v o b o d n e m p r o m e t u je bila tendenca v efektih nespremenjena. Iskala se je Eskomptna, ki beleži nekaj zaključkov po 106.

Vojna škoda se je prometala v večjih količinah po 160—161. — Na deviznem tržišču se je nadaljevala baisse. Ponudba obilna, povpraševanje neznatno. Okrog poldne so se čule naslednje taksacije: Dunaj 875—876, Italija 255—255.5, London 297—297.25, Newyork 62—62.10.

Vprašanje zaščitnih carin za premog

Nedavno so jugoslovenski premogovniki izročili ministru za trgovino in industrijo spomenico v kateri zahtevajo uvedbo carine na inozemski premog v svrho zaščite domače produkcije premoga. Minister za trgovino in industrijo je nato v okrožnici pozval zbornice, naj zavzamejo k omenjeni spomenici svoje stališče.

Temu pozivu se je odzvala med drugimi tudi banatska Trgovska in obrtniška zbornica, ki v svojem dopisu odločno zavzema stališče proti zahtevam premogovnikov, češ, da bi uvedba carin na premog nič ne koristila produkciji premoga, obenem bi prizadejala ogromno škodo ostali domači industriji. Pred vojno ustanovljene tvornice v pre-ženskih pokrajinah in tudi večina srbijanskih obratov so namreč uravnane na inozemski črni visokokalorijski premog in na pruski koks. Uporaba domačega rjavega premoga bi prisilila, domačo industrijo, da spremeni vse instalacije. Tega pa ne zmore pri nas nobena tvornica iz enostavnega vzroka, ker nedostajajo potrebna denarna sredstva.

Edino, kar bi domače tvornice mogle koncedirati, bi bilo, da bi v svojih obratih v gotovem razmerju mešale domači rjavi premog z inozemskim črnim. To pa delajo domače tvornice že sedaj, ko ni uvedena carina na inozemski črni premog.

Ker naš promet še vedno ni tako urejen, da bi mogle tvornice z gotovostjo računati na transport iz domačih premogovnikov, je domača industrija prisiljena, skrbeti za gotove, četudi majhne zaloge inozemskega črnega premoga, ki naj služijo za vzdrževanje obrata v primeru zastoja transportov. One industrije pa, ki so urejene za kurjavo z inozemskim črnim premogom, morajo uporabljati tuj premog ne samo zaradi svoje uravnave, temveč tudi zato, ker domači rjavi premog ni sposoben za nabiranje zalog, ker zbog ležanja razpade ali pa se često celo vžge. Najboljši domači premog iz Kadanj more brez nevarnosti vžganja ležati le dva meseca, toda že po enem mesecu razpadejo debele grude v prah.

Kar se koksa tiče, tega pri nas ne producirajo v tolikih količinah , da bi se moglo govoriti o carinski zaščiti. Razen tega zatrjujejo tvorničarji, da je domači koks druge in tretje kakovosti in neuporabljiv za livarne železa. Za kurjavo se more uporabljati le mešan z dobrim inozemskim koksom.

Spričo tega povdarja banatska Trgovska in obrtniška zbornica, da bi industriji škodovale tudi samo minimalne carine na premog in koks.

K tem izvajanjem bi imeli pojasniti še to, da bi zaščitne carine za premog in koks znatno podražile življenje, ki je danes že itak tako drago, da najmanj 80% vsega prebivalstva živi življenje neprestane borbe z draginjo. Uvaževati se mora, da je naš povprečni konzument reven in da ne prenese takih eksperimentov brez občutne škode. za zdravje. Podražili bi se namreč ne samo domači industrijski produkti, ki jih kupuje konzument, temveč bi bil konzument tudi neposredno prizadet s podraženjem premoga, ki ga sam rabi v svojem gospodinjstvu, in s premogom korijo baš najrevnejši sloji.

Kakor smo že pred kratkim dejali, je potrebna pri vprašanju zaščitnih carin vobče največja previdnost. Končno je tudi dvomljivo, da bi baš pri nas bili produkcijski stroški toliko višji kakor povsod drugod, da ne bi šlo brez izdatnih zaščitnih carin. Od one industrije, ki bi mogla životariti le na račun širokih revnih slojev, sploh ne moremo imeti niti posredne gospodarske koristi. Kjer so izgledi, da žrtve za bodočnost ne bodo zastonj, je upravičena uvedba zaščitnih carin, ki pa morajo biti v pravem razmerju s kupno močjo našega povprečnega konzumenta.

Zadružna gospodarska banka, d. d. v Ljubljani

je imela v četrtek 2. aprila svojo bilančno sejo. Ravnatelj dr. Ivan Slokar je poročal o poslovanju v letu 1924., ki se je navzlic splošni gospodarski depresiji zelo ugodno razvijalo in pomeni vsestranski napredek tega našega močnega in solidnega domačega zavoda. Najboljše spričevalo za zaupanje, ki ga uživa zavod v najširših plasteh, je okolnost, da so se dvignile vloge na knjižice za ca 74% na okroglo 40 milijonov dinarjev. Za to zaupanje se ima zahvaliti zavod predvsem svoji kulanci in likvidnosti, ki se je izkazala v časih najtežje denarne krize.

Banka je svoje poslovanje v preteklem letu znatno razširila in otvorila novi podružnici v Celju in Novem Sadu.

Bilanca kaže sledečo sliko: A k t i v a: Blagajna Din 8,357.000—., valute Din 700 tisoč; menice Din 11,000.000; vrednostni papirji Din 6,000.000.—; dolžniki Din 160 milijonov (med njimi denarni zavodi Din 18 milijonov); inventar Din 1,200.000.—; nepremičnine Din 6,400.000.—. P a s i v a: Delniška glavnica Din 12,000.000; redni rezervni zaklad Din 2,990.000 (z letošnjo dotacijo Din 3,093.000); rezervni zaklad za dubiozne terjatve Din 150.000 (z letošnjo dotacijo Din 430.000); pokojninski zaklad Din 360 tisoč (z letošnjo dotacijo Din 460.000); hranilne vloge na knjižice čez Din 40,000.000.— upniki Din 136,000.000 (med njimi denarni zavodi Din 8,000.000); čisti dobiček Din 2,060.000.

Celokupni promet je znašal okrog 7 milijard in se je povišal za 40%.

Iz čistega dobička bo predlagal upravni svet občnemu zboru, ki se bo vršil 30. aprila, 12% dividendo.

Ljubljanski trg

Na trgu je bilo ta teden izredno mnogo blaga, zlasti jajec, kokoši in prevojenega mesa, ker se bližajo velikonočni prazniki. Le mleka in masla je prihajalo malo na trg, ker gospodinje že po ulicah prestregajo mlekarice in pokupijo od njih blago za velikonočno peko. Cene so nekoliko višje jajcem mleku in maslu. To povišanje pa je le začasno in običajno pred večjimi prazniki. Pocenila pa se je slanina in deloma zelenjava.

Cene mesu: govedina 17—25, teletina 20—25, svinjsko meso sveže 20—25, slanina 20—24, šunke in plečeta 35—40, želodci 42.50—45, jetrne klobase 15 Din za kg. Klobase kranjske 8—10 Din komad. Jagnječje meso 20, kozličje 25, koštrunje 18 Din za kilogram. O napovedanem znižanju cen govejemu mesu večina gospodinj ničesar ne ve. Sicer je pa tako nizko znižanje brez pomena.

Kokoši je bilo izredno mnogo, dočim se je gosi in puranov primanjkalo na trg le neznatno število. Kokoši so se prodajale po 25—60, gosi po 75—200, purani po 100—200 Din komad.

Jajca 1—.50 Din komad Mleko 3.4.50 Din liter. Sirovo maslo 30—40, kuhano 45 dinarjev kg, smetana 1.25—1.75 Din merica. Moka »0« 7.50, krušna 7, sladkor, sip 14.50 kocke 16.50 Din za kg, kava 50—76 Din kg.

Zelena solata v glavicah 15—20 Din kg, rdeča solata 1.50, regrat 1—1.25, motovilec 1.50, berivka 2.50 Din merica. Čebula 4—4.50 Din kg, česenj 0.50—1 Din glavica, krompir 2, jabolka 5—8 Din za kg.

Mariborski trg

Trg 4. t. m. je bil zaradi zelo ugodnega vremena prav dobro preskrbljen; tudi slamnarjev je prišlo kljub gorkejšemu vremenu 74 v mesto, ki so prodajali blago po dosedanji ceni in sicer svinjino po 20—35, slanino 25—30 in drob po 20 Din kg; domači mesarji pa so to pot zopet znižali cene in sicer so prodajali govedino po 13 do 17, teletino 15 do 20 in svinjino po 17.50—22, drob 8—15, prekajeno meso 40—45 Din kg. Kljub tem znižanim cenam so klobasarji ostali pri prejšnjih cenah; prodajajo namreč vsakovrstne klobase po 25 do 40 Din in hrenovke celo po 34—40 Din kg.

P e r u t n i n e: je bilo okrog 700 komadov. Cene: kokošim 20—60, racam in gosem 60—100, puranom pa 100—175 Din komad. Domačih zajčkov je bilo okrog 100 komadov. Cene: 7—50 Din komad. — Morski prašički 10 Din komad. — Kozlički so se prodajali po 60—125 Din komad. — Cene krompirju, zelenjavi, sadju in drugim živilom so bile iste kakor pretečeni teden, samo solata je bila ceneja ker jo je bilo obilo. Cene: krompirju 9—10 Din za merník, solati, ohrovtu in zeljnatim glavam 1.50—4, karfioli 5—20 Din komad, kislemu zelju 3—4, kisli repi 2, jabolkom 2—8, hruškam 5—16, dateljnom 13—35 Din kg, smokvam 6—10 Din venec, pomarančam 1—3, limonam 0.75—1 Din komad. Čebuli 3—6, česnu 4—12 Din venec, mleku 3—4, olju (bučnemu) 22—30 Din liter.

Lončena roba se je prodajala po 0.50—160, brezove metle po 2—6 Din komad, leseni vozički 125—1000 Din komad.

To pot so se prodajala tudi sadna drevesca (jablane in hruške) po 25—35 Din komad.

V sredo so kmetje pripeljali 11 vozov sena, 5 vozov otave in 7 vozov slame, v soboto 4. aprila pa 9 vozov sena, 3 vozove otave in 6 vozov slame na trg. Cene so bile senu 60—85, otavi 60—70, slami pa 50—65 Din za 100 kg. Slama se je prodajala tudi v snopih po 1.50 Din komad.

Novosadska blagovna borza (4. t. m.) P š e n i c a: ameriška, postavno Postojna, 6 vagonov 420. T u r š č i c a: baška, majmij, 10 vagonov 195; junij-julij, 5 vagonov 210. M o k a: «0», kombinirana, Beograd. 1 vagon 650. O t r o b i: v jutinih vrečah 190 Tendenca nestanovitna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (3. t. m.) Nadaljnje oslabljenje na ameriških borzah je povzročilo tu oslabljenje tendence in slabo nakupovanje. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 52 — 53, jugoslovenska 53.50 — 54, Rosafé 50.50 — 51: rž domača 48.50 — 50; ječmen: domači 47 do 52; turščica: 26.75 — 27.75; oves: 39 do 40 šilingov.

Tržna poročila

= **V našo državo se uvaža ameriška pšenica.** Naši mlini so začeli uvažati manjše količine ameriške pšenice, ki je kakovrstno dosti boljša od naše, a poleg tega je še cenejša. Njena teža je namreč 78—79 kilogramov, dočim je teža naše pšenice le 75—76 kg. Uvaža se ameriška pšenica preko Trsta in stane franko Ljubljana okrog 436 Din, dočim stane baška pšenica okrog 455 Din postavno na vtovorni postaji; to blago bi torej do Ljubljane stalo še več. Uvoz ameriške pšenice bo nedvomno moral dovesti do padca cene pšenici, dasi zaloge niso več obilne. Glavne zaloge se nahajajo sedaj v rokah špekulacije.

= **V trgovinski register** so se vpisale v Sloveniji naslednje tvrdke: P. Cotič, trgovina z govedi, konji, prašiči, drobnico in poljskimi pridelki v Dol. Logatcu; Rajko Turk, carinsko posredništvo v Ljubljani; P. Majdič, parni mlin in veletrgovina z železnino; «Merkur» v Sp. Hudinji pri Celju; Tru[illegible]en, trgovina z meš. blagom v Starem trgu pri Ložu. Izbrisale so se naslednje tvrdke: A. Frece, trgovina z meš. blagom v Celju (ker se je trgovina opustila); Peter Majdič Eisenhandlung «Merkur», trgovina z železnino v Celju (ker se je vpisala novoustanovljena tvrdka; glej gori); Pavel S[illegible]el, trgovina z dež. pridelki in trgovina z lesom na Javorniku (ker se je trgovina opustila); Andrija V. Jovanović, carinski posrednik v Mariboru (ker se je obrat [illegible]ila); P. Majdič, Kunstmühle v Sp. Hudinji pri Celju (ker se je vpisala novoustanovljena tvrdka; glej gori!)

= **V zadružni register** so se vpisale v Sloveniji naslednje zadruge: Agrarna zajednica v Kapci-Kotu, r. z. z n. z.; Tiskovno društvo v Ptuju, r. z. z o. z.; Vodna zadruga v Rogoznici pri Ptuju, r. z. z o. z. Izbrisala se je Mlekarska zadruga na Krtini, r. z. z o. z. v likvidaciji (ker je likvidacija končana).

= **Redni občni zbor** ima Trgovska banka, d. d. v Ljubljani 17. t. m. ob pol 15. v bančnih prostorih v Ljubljani.

= **Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu** je objavljen v »Uradnem listu«, št. 33. z dne 3. t. m.

= **Poravnalno postopanje** je uvedeno o imovini Franca Kuralta, trgovca v Kranju (narok 4. maja ob 10.), o imovini Josipa Bizjaka, gostilničarja v Konjicah (narok 14. maja ob 9.), o imovini Alojzija Raberja, pekovskega mojstra v Strnišču, o imovini dr. Jurija Nettla, družbenika Tvornice kmetijskih strojev, družbe z o. z. v Celju s sedežem v Ptuju, in Lidije Nettlove, soproge dr. Jurija Nettla (narok 29. t. m. ob 9.), o imovini Rudolfa Pungerta, posestnika in lesnega trgovca v Zg. Selnici ob Dravi (narok 2. maja ob 9.), o imovini Iv. Kaca ml., trgovca s senom in posestnika v Slov. Bistrici, ter Fanike Kacove njegove žene (narok 30. t. m. ob pol 10.), o imovini Franca Schwarza, posestnika in trgovca s sadjem v Sp. Sv. Kungoti (narok 7. maja ob 9.) in o imovini Ivana Zidarja, trgovca v Ribnici (narok 2. maja ob 10.).

= **Ustavitev poravnalnega postopanja** Poravnalno postopanje proti Vinku Hmelaku, trgovcu v Mariboru, je ustavljeno, ker se ni dosegla zakonita dvotretjinska večina, predpisana za sprejem poravnave. Dalje je ustavljeno poravnalno postopanje proti Franu Korunu mizarju in posestniku v Št. Juriju ob Taboru, ker upniki niso pristali na poravnavo.

= **Konkurz** je razglašen o imovini zapuščine po umrlem Leopoldu Puklu, posestniku in tesarju v Zg. Hočah (prvi zbor upnikov 15. t. m. ob 10.) ter o imovini Davorina Jermana, hišnega posestnika in trgovca v Slovenski Bistrici (prvi zbor 15. t. m. ob 10.). — Konkurz, razglašen o imovini Karla Worscheta, trgovca v Mariboru je odpravljen, ker ni več upnikov kakor oseb.

= **Vprašanje carinske tarife.** Člen 63. zakona o dvanajstinah pooblašča vlado, da uveljavi v celoti ali delno zakon o občni carinski tarifi. Zastopniki gospodarskih organizacij nameravajo tekom nekaj dni predložiti finančnemu ministru prošnjo, da se vprašanje carinske tarife reši v najkrajšem času.

= **Občni zbor Ljubljanske kreditne banke** se je vršil včeraj popoldne ob izredno lepi udeležbi. Navzočih je bilo namreč 83 delničarjev, ki so zastopali 262.018 delnic, torej skoro tri četrtine. Zbor je potekel mirno in v popolnem redu. Vsi sklepi so bili sprejeti soglasno, a tudi volitev dveh članov upravnega odbora je bila izvršena z ogromno večino. Banka bo izplačala letos 12% dividendo, t. j. 18 Din za akcijo. Obširnejše poročilo še priobčimo.

= **Poštno-čekovni promet v februarju t. l.** V Beogradu je bilo februarja novootvorjenih 42 čekovnih računov, saldirana 2, tako da je znašalo stanje 28. februarja 1084; v Sarajevu novootvorjenih 19, saldiranih 16, stanje 28 febr. 2561; v Ljubljani novootvorjenih 43, saldiranih 9, stanj: 28. febr. 4054; v Zagrebu novootvorjenih 50, saldiranih 17, stanje 28. februarja 3775. Skupaj je torej bilo novootvorjenih 154, saldiranih pa 44 čekovnih računov, tako da je bilo stanje 28. februarja 11.474 čekovnih računov. Stanje vlog dne 31. januarja je bilo v milijonih dinarjev v Beogradu 47.97, v Sarajevu 75.59, v Ljubljani 42.57, v Zagrebu 69.64. Skupno okrog 235.78 milijonov dinarjev.

= **Nova pooblastila za devizno in valutno trgovino.** Generalni inspektorat finančnega ministrstva je podelil pravico trgovanja z valutami in devizami: podružnici Celjske posojilnice v Šoštanju, Izvozni in prometni banki v Skoplju in Prometni banki v Ljubljani.

= **Anketa o gospodarskem svetu** se je vršila predvčerajšnjim v dvorani Industrijske centrale v Beogradu in razpravljala o posameznih točkah. Beograjski gospodarski krogi so v splošnem zadovoljni z načrtom.

= **Skladiščna zakupnina na Sušaku.** Prometni minister je izdal naredbo, po kateri je plačevanje skladiščne zakupnine v sušaškem pristanišču dovoljeno le za tri mesece v naprej in ne več za eno leto. Prošnje za znižanje zakupnine so zavrnjene.

= **Konferenca za nov vozni red na železnicah.** Na Sušaku se je vršila konferenca delegatov posameznih železniških direkcij in zastopnikov zainteresiranih ustanov. Glavni predmet konference je bila ustvaritev novega voznega reda za vse železniške proge v naši kraljevini. Novi red ima stopiti v veljavo 1. junija.

= **Železniški promet med Jugoslavijo in Češkoslovaško.** V železniškem prometu med Jugoslavijo in Češkoslovaško je stopila v veljavo dne 1. t. m. nova tarifa, po kateri je dovoljeno efektivno plačevanje v zlatih cen v tarifski valuti, to je: za naše proge v dinarjih, a za češkoslovaške, avstrijske in madžarske v češkoslovaških kronah Pok veljavnosti voznih listkov je podaljšan na 15 dni.

= **Nova banka.** V Strugi v Srbiji se osnuje majhen denarni zavod Zemljoradnička banka Crni Drin, d. d. V zadnjem času se je ustanovilo več takih malih denarnih zavodov, ki pri današnjih časih pač ne morejo imeti mnogo izgledov na rentabilnost.

= **Koliko tobaka imamo za izvoz.** Iz leta 1923. imamo za izvoz 400 vagonov tobaka v listu a iz leta 1924. 1000 vagonov. Izvoz te količine bi pomenil znatno postavko na aktivni strani trgovinske bilance.

Borze

CURIH: Beograd 8.35, Newyork 508.50, London 24.79, Pariz 26.75, Milan 21.27, Praga 15.35, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.425, Sofija 3.755, Dunaj 72.95.

TRST: Beograd 39 — 39.25, Dunaj 340 — 348, Praga 71.90 — 72.30, Newyork 24.275 — 24.40, Curih 468 — 471, dinarji 38.80 — 39.10, zlate lire 471.92.

DUNAJ: Beograd 11.43 — 11.47, Berlin 168.76 — 169.36, Budimpešta 98.15 — 98.65, London 33.90 — 34.20, Milan 29.06 — 29.18, Pariz 36.62 — 36.78, Praga 21.025 — 21.105, Sofija 5.155 — 5.195, Curih 136.80 — 137.30, dinarji 11.38 — 11.44.

PRAGA: Beograd 54.375, Dunaj 477.25, Rim 138.50, Curih 653.

BERLIN: Beograd 6.745, Dunaj 59.03, Milan 17.24, Praga 12.44, Curih 80.95.

LONDON: *Devize:* Beograd 293 — 298, Italija 116.43 — 116.56, Newyork 4[illegible].125 — 478.375, Švica 24.75 — 24.80.

NEW YORK. *Devize:* Beograd 1.61 Italija 4.105, London 4.78 Švica 19.29.

ALEKSANDER · DUMAS

ZVESTOBA DO · GROBA

(LA · DAME DE · MONSOREAU)

111

XVII.

EDEN GOVORI, DRUGI PODPIŠE

Po kratkem molku spregovori vojvoda: «No, kaj mi imate povedati po nalogu gospoda vojvode de Guise?» «Mnogo tega, monseigneur!» «Ali vam je pisal?» «Ni. Odkar je na še vedno nepojasnjen in prav neobičajen način izginil mojster Nikolaj David, gospod vojvoda več ne piše. Pač pa so vsi vojvode v Parizu.» «In mene o tem niso obvestili!» «Sedaj vas o tem obveščam, monseigneur! Došli so na sestanek, na katerega ste jih povabili. Po meni ste jim blagovolili naročiti, naj bodo v Parizu v noči od 31. maja na 2. junija. Danes je 31. maj. Kakor vidite, oni niso pozabili.»

Franjo d'Anjou prebledi. Od onega vabila dalje se je zgodilo toliko važnega, da je zares pozabil na ta sestanek, ki se mu je zdel tako važen takrat, ko ga je sklical, in ki je sedaj... hm, odveč...

«Istina je!» spregovori vojvoda. «Ali sedaj ne obstoje več oni odnošaji, ki so takrat obstojali med vojvodo de Guiseom in menoj!» «Ako je tako, izvolite jih obvestiti. Monseigneur, vi se morda ne smatrate več obvezanim napram njim. Ali oni še vedno napram vam.» «Dragi grof, to je zanjka v katero pa ne bi rad vtaknil svojega vratu!» «Pa kje bi bila vaša visokost ujeta?» «Kako vprašujete! V Louvreu, vrag vas nosi! Saj vendar veste! In oni niso z ničemer podprli mojega bega!» To je istina, ker so tistega dne bili sami na begu. Pa, ali vam nisem v Angers prinesel njihovega sporočila, da morete na nje vedno računati? In da krenejo na Pariz tudi oni, ako krenete vi?» «I, res je to. Ali jaz nisem krenil nad Pariz in se nahajam danes tukaj bolj kot zaveznik svojega brata!» «Dopustite, monseigneur, da pripomnim, da ste Guiseom več ko zaveznik, da ste njihov sodrug!» Vojvoda se ugrizne v ustnice. «In oni so vam naložili, da mi sporočite njihov prihod?» «Da, izkazali so mi to čast, razložili so mi celo razloge svojega prihoda in osnove, katere imajo, ker vedo, da se smem smatrati kot zaupnik vaše visokosti.» «Oni imajo torej osnove, načrte?» «Vedno iste, in smatrajo, da so izvedljivi. Svrha jim je, da store vas francoskim kraljem, monseigneur!»

Vojvoda začuti, da je radosti zardel pri teh besedah, ki so vsejedno laskave in ki vsejedno izgovarjajo njegovo najbolj skrito in globoko, toda vedno budno misel in željo. Vrhovni lovec pa nadaljuje:

«Kralj je igral samo komedijo s tem, da je sebe imenoval vodjem lige. Sedaj nastopa reakcija. Cela državna uprava se buni proti kraljevi tiraniji in proti zlorabam njegovih ljubimcev. Vojska je nestrpna. Meščanstvo se organizira v čete, in vedno novi člani pristopajo ligi. Izkratka, vladi Henrika III. se približuje nagel in ne prav prijeten konec. Za to morajo gospodje de Guise izbrati resnega kandidata za kraljevski prestol, in ostali so pri vas. Ali se odrekate svojim prejšnjim mislim in načrtom?»

«Evo, kaj vam odgovarjam. Moj brat nima dece, slabega zdravja, pa zato nima pravega smisla, da svoje ime in dostojanstvo in svoja prava izložim na kocko v tekmi, ko mi prestol itak kmalu pripade!»

«To je baš napačen račun vaše visokosti!» Odvrne Monsoreau in razloži Franji, da je pozabil na Henrika Navarskega. Sedaj se pač da vse doseči s pomočjo Guiseov, pozneje pa se brez njih ali celo proti njim ne bo dalo doseči nič!»

Vojvoda vstane vznemirjen in jame šetati po sobi. Naenkrat se ustavi pred grofom in pravi: «Istino ste govorili, dragi grof, ko ste trdili, da imam jaz še dva prijatelja, vas in Bussyja!»

Te besede je vojvoda spregovoril z dobrohotnim glasom, da zakrije svojo jezo. Potem nadaljuje: «Govori torej, verni sluga moj jaz, te poslušam!»

«Dobro, monseigneur, poslušajte torej načrt. Za osem dni bo Telovo, velika procesija, in kralj se je namerava udeležiti ter posetiti v veliki procesiji glavne pariške samostane. Tako pojde tudi do samostana Svete Genovefe. Tu se pa naj zgodi mala nezgoda. Altar bo postavljen na dvorišču mesto na cesti pred samostanom, kralj in štiri ali pet oseb z njim naj vstopi, potem se pa bodo vrata za njimi zaprla. Vaša visokost pozna menihe, ki se bodo v imenu opatije poklonili njegovemu veličanstvu?»

«Kdo so to?»

No«, isti, ki so prisostvovali vašemu kronanju!»

«In oni bi si drznili dvigniti roko na maziljenca Gospodovega?»

«Oni bi imeli dovolj drznosti za ta čin.» vprašuje vojvoda

«E!, samo za to, da ga primejo in zaprejo v samostanu.» In oči mu zasijejo v pohlepu, «oni bi se dotaknili kraljeve glave?»

«On takrat ne bo več kralj. Niste li čuli še o nekem fratru iz samostana svete Genovefe, o Gorenjlotu, ki zna tako govoriti, kakor bi rožice sejal? Ta bo pričel delati še čudeže! V njegovo sobico bodo pripeljali kralja, in ta sveti mož ga bo prisilil da podpiše izjavo, da se odreka prestolu. Na to ga bo vojvodinja de Montpensier z zlatimi škarjami ostrigla.»

Franjo onemi, ali njegovo lažno oko se razširi, kakor pri mački, predno skoči na svoj plen.

«Ostalo razumete, monseigneur!» nadaljuje grof. «Ljudstvu boste proglasili, da se je kralj odrekel prestolu in da je odšel v samostanu. Kdor bi o tem dvomil, temu bo svedočil vojvoda de Guise, ki je na čelu vojske, in kardinal de Guise, ki ima za seboj svečeništvo, in gospod de Mayenne, ki vodi meščanstvo. Vse je v redu in za vse je skrbljeno. Te tri sile bodo izlahka ljudstvo prisilile, da veruje, kar mi hočemo.»

Na to izvleče Monsoreau iz žepa že pripravljeno potrdilo, s katerim se princ izjavlja, da je sporazumen z načrtom, katerega mu je gospod de Monsoreau razložil, in ga še posebej opozori, da so zarotniki pripravljeni na vse, da store in izvrše svoj načrt, da pa so jednako pripravljeni kaznovati vsako izdajstvo z usmrčenjem krivca. Vendar dostavi, zaradi samoljubja vojvodovega, da ne računajo na to, da bi se med njimi nahajal kdo, ki bi bil pripravljen izdati jih.

Princ je izjavo prebral, nekaj časa se še obotavljal, ali naposled jo je le podpisal. Ko je princ obračal in bral pergament, ga je Monsoreau tačas motril s pogledom mržnje in nade. A ko je vojvoda podpisal, je Monsoreau vzel pergament, ga spoštljivo in polagoma zvil in spravil v svoja nedra med srajco in svileno mrežico, ki je v tisti dobi nadomeščala naš sedanji telovnik, na to je zapel telovnik in povrh njega plašč. Lice mu je pri tem počasnem in zunanjem opravilu bilo svečano in radostno.

Vojvoda je začudeno gledal Monsoreaua, ki dela ta opravila tako počasi in svečano, in se še bolj zavzame, ko zasliši njegov nagovor:

«Sedaj pa, monseigneur, bodite pametni!»

«Kako mislite to?»

«Ne hodite zvečer z Aurillyjem po ulicah, kakor ste to storili še pred kakšno urico. Vi ste nocoj s svojo ljubeznijo preganjali gospo, katero njen mož obožava, in na katero je tako ljubosumen, da bi ubil vsakogar, ki se ji približa brez njegovega dovoljenja!»

«Govorite morda o svoji ženi?»

«Da, monseigneur, in ker ste pogodili, vam pravim, da dokler jaz živim, ne bo ona pripadala nikomur drugemu, tudi princu ne. In kolnem se vam na ta križ in to rezilo...» In Monsoreau potegne dolgo damaščansko bodalo, koje drži visoko nad nadvojvodovo glavo in sega z dvema prstoma druge roke k njegovemu ročaju.

«Gospod, vi grozite meni?» klikne vojvoda ves bled gnjeva.

«Princ, nikakor! Samo obvestil sem vas, kakor kroničar. Gotovo je!»

«O čem me obveščate!»

«O tem, da se moji ženi ne bo nikdo približal!»

«Jaz pa vam jamčim, gospod tepec, da prihajate prepozno, ker ima vaša žena že ljubavnika!» klikne vojvoda ves iz sebe.

Monsoreau grozno zakriči in omahne, pa se še vzdrži, z rokama se prime za glavo, razrogači oči, grozno pogleda vojvodo in jekne: «Ne vas, ne morda vas, vojvoda?» In zopet dvigne roko z bodalom, ter bi moral samo zamahniti po vojvodi, in po njem bi bilo. «Vi ste zblazneli!» klikne le ta in se zopet umakne. Pozvoniti ne more, ker je pri nenadnem napadu Monsoreaua, katerega je le neizrečen napor volje držal na nogah, umaknil od zvonca in od mize.

«Nisem, vojvoda! Rekli ste, in dobro sem slišal, da ima moja žena ljubimca!»

«To ponavljam!»

«Imenujte mi ga, in dokažite!»

«Jutrov» roman

LUCIFER

katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki prinašajo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, ki mu še sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vezana stane .... 55 Din
Broširana pa .... 45 Din

Priporočamo novo izdajo Janko Kersnikovih romanov:

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošt. 1·25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, pošt. 1·25 Din

Izdala jih je Tiskovna zadruga v Ljubljani

J. Stjepušin Sisak

priporoča: boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila.

40-a

NE POZABITE, da dobite pri kupljenem blagu čez Din 50·— 10% popusta samo pri tvrdki B. Veselinoviču i Comp., Maribor, Gosposka ul. 26

Najnovejši **damski klobuki**

došli v modnem salonu

IDA ŠKOF-WANEK naslednici

LJUBLJANA, Pod Trančo 2.

Priznano solidne cene. — Preobilkanje in predelovanje se točno izvršuje. 113-a

Moderni damski slamniki

Bratje Oberwalder,

1473-a DOMZALE.

Najkrasnejše in trpežno **pohištvo** po najugodnejših cenah pri tvrdki M. Andlovic LIUBLJANA Vidovdanska cesta št. 6 / Miklošičeva ulica št. 28

O, kako je prijetno!

vzklikne vsakdo, kdor je enkrat poizkusil Elza-milo v obliki stekleniC. Fellerjeva Elza-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu. Pri uporabi so jako štedljiva, radi tega poceni! Dobe se v 5 raznih vrstah (lilijino, glicerinovo, boraksovo, katranovo in milo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 dinarjev, ako se pošlje denar vnapreJ, po povzetju za 62 dinarjev pri LEKARNARJU EUGEN V. FELLER v STUBICI DONJI, Elzatrg 245, Hrvatska. 46-a

Samo 14 dni!

Parfumerija „LA FLEUR DE FRANCE" je ravnokar prejela iz Pariza svoje novitete v parfumskih in kolinskih vodah, cremi, pudru

Da seznani tvrdka svoje cenjene odjemalce s temi izdelki, **prodajali se bodo isti skozi 14 dni v detajlni prodaji po en gros** ceni.

Cena in kvaliteta **brez konkurence**

Velike izbera v vaporizaterjih in toaletnih predmetih po reklamnih cenah — Ne zamudite ugodne prilike

Parfumerija „La Fleur de France" Krekov trg 10 in v laboratoriju, Subičeva ulica 3

„AUGOLATOR"

inhalacijski aparat ne sme manjkati v nobeni družini, nabaviti si ga mora vsak posameznik, ako skrbi za svoje zdravje. — „AUGOLATOR", inhalacijski aparat, zdravi z najsigurnejšim uspehom vse bolezni sapnih organov, kakor: prehlajenje, kašelj, oslovski kašelj, sapnico, gortančni in bronhijalni katar, vratne in pljučne bolezni, vnetje pljučnih konic, posledice influenze, astma itd. itd. Prednosti aparata: Razhlapuje oljnate in vodene tekočine. Ni v nikaki zvezi s kurjavo, torej ognja varen. Komodno se more uporabljati tudi v postelji. Takoj po uporabi se pacijent lahko poda na mrzli zrak ter je popolnoma zavarovan pred ponovnim prehlajenjem. Presenetljiv učinek takoj po uporabi. Cena takoj uporabljivega in popolnega aparata „AUGOLATOR" 135 Din, poštnina in ovojnina se zaračuna posebej.

Zahtevajte takoj brezplačnih prospektov.

JOZE CEBULJ

agentura-komisija, Jesenice na Gorenjskem

Generalno zastopstvo za SHS. 55-a

Najnovejši modeli

ravnokar došli v modnem salonu

Stuchly-Maške LJUBLJANA Zidovska ulica 3

Cene nizke. - Preobilkanje in predelanje se izvršuje točno.

Samo Din 250 zelo trpežen gumijev **dežni plašč.**

Isti boljše vrste Din 295, najfinejši Din 460 se dobivajo v Prvi gorenjski razpošiljalni

1331-a IVAN SAVNIK, Kranj 200

Istotam se razpošilja zopet vse vrste manufakturno blago po zelo nizkih cenah. Zahtevajte vzorce in cenik!

Pravnik z večletno sodno prakso išče prakso kot koncipijent

v odvetniški pisarni, tudi kot volonter. Korespodenca pod „Koncipijent" na Atoma Company, Ljubljana. 1836-a

Najlepše Velikonočno darilo!

Pozor! Samo 300 Din franko na dom!

Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija, snežnobela in desetletje trpežna. Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

Cenik brezplačno.

Inserat priložiti.

Ako bi ne ugajalo, se vzame radevolje nazaj.

Kovinska industrija (Metallindustrie) INŽ. J. & H. BUHL, Maribor, SHS 92-a

Svetovnoznano SIMON CREMO in SIMON MILO priporoča PARFUMERIJA „STRMOLI" LJUBLJANA, Pod trančo 1 1707-a

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA DUNAJSKA C. 46 Telefon št 379

MESTNI TESARSKI MOJSTER

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 42-a Tovarna furnirjev.

Rast las zaustavlja „LEDA"

zakonito zavarovano sredstvo proti plešavosti, izpadanju las in prhutu. Dobiva se vseh lekarnah, drogerijah in brivnicah, ali na ga pošilja po povzetju za 100 Din (in 10 Din poštnina)

Kosmetični laboratorij „LEDA" v Zagrebu, Nikolićeva 1

80-a

Železna užeta (vrvi)

oko 7.000 kg u vatri pocinčana 50 i 70 mm², na drven. kolutima omotana, potpuno nova, prodaju se uz vrlo povoljnu cijenu. Upitati: „El n" za električno industrijo v Mar boru, družba z o. z. Vetrinjska ul. 1.

1848-a

Ha-Ha-Ha

ne bodeš strgal ne, imam močno obleko, ker sem kupil sukno v veletrgovini R. Stermecki, Celje št. 20, katera razpošlje trpežno sukno m 60 Din, močan ševiot m 70 Din, fini kamgarn m 90 Din. Ilustrovani cenik s čez 1000 slikami se pošlje vsakemu zastonj, vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Naročila čez 500 dinarjev poštnine prosta. Trgovci en gros cene. 105-a

Kdor hoče imeti razveseljiv promet k velikonočnim praznikom, naj oglaša v „JUTRU".

Rezervirajte si prostor za oglas v velikonočni številki „JUTRA" čimprej, da ne bo prepozno! Praznična številka „JUTRA" izide v 25.000 izvodni nakladi.

Mož: **Ločitev zakona**
je neizogibna, ako dobim v jedi še enkrat ščurka!
Žena: Bog! Saj mi pijejo ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa ni sredstva zoper nje!
Mož: Prej ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod **„Pana“ v Ljubljani na Poljanski c. 12** je iznašel sredstvo, ki pomori brez vsake nadležnosti in brez vseh posledic vse ščurke, miši in podgane. Pojdi ali pa piši takoj tja!

Najcenejše in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pnevmatika. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke — Cenik franko.

„TRIBUNA“, F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. 1064

Že imate nov klobuk?

Ako ne, potem ga gotovo kupite v priznano najbogatejši in najcenejši zalogi klobukov

Jos. Pock, nasl. A. Jamnik, Ljubljana, Stari trg.

Klobuki volneni, pliš, filc, preprosti in do najfinejših vrst v bogati izberi.

Najcenejša in najlepša velikonočna darila

albumi, garniture za pisalno mizo itd.
Pisemski papir v mapah in kasetah.

Velika izbera **velikonočnih razglednic** po nizkih cenah. En gros. En detail.

Priporoča trgovina **I. Bonač.**

1566-a

Za velikonočne praznike!

Praška šunka

ter različne **delikatese** kakor: **ementalski sir, sardine**, različne konservirane **ribe, konjak, rum, čaj, čokolado, likerji** vseh vrst, **buteljska** in **desertna vina, šampanjec** itd. nudi tvrdka

FR. KHAM

(nasproti hotela „Union“. 1787-a **Znatno znižane cene!**

Josip Rožman, Sušak

Strossmayerova ulica štev. 68.

se nudi slovenski industriji in trgovini za Sušak loco in tranzit kot trgovski zastopnik, oziroma posredovalec v trgovskih zadevah pri nakupu, prodaji, carinjenju, tovarenju, inkasu, informacijah itd. Izvršuje vse poverjene posle točno in vestno. 109-a

BELOKRANJSKI DAN.

Veliko tombolo priredi Belokranjska podružnica S. P. D. dne 3. maja t. l. na Kongresnem trgu v Ljubljani za zgradbo planinskega doma na Mirni gori v Beli krajini.

DOBITKI:

I. 6 tombol: 1. Spalnica iz orehovega lesa . . . . . 9.000 Din
2. Pisalni stroj . . . . . 5.000 Din
3. Moško kolo . . . . . 3.000 Din
4. Šivalni stroj . . . . . 4.000 Din
5. Knjižnica, zastopana po vseh modernih pisateljih . . . . . 1.500 Din
6. Kuhinjska oprema . . . . . 1.500 Din

II. 50 kvatern } obsegajočih zelo potrebnih reči kakor: vreča
III. 50 činkvinov } moke, zaboj sladkorja, dežni plašči itd.

Dobitki so razstavljeni pri g. Ivanu Černetu, Dunajska cesta.

Pred tombolo odhod belokranjskih svatov v pristnih narodnih nošah z godbo in dobitki po mestu.

1783-a **Kupujte te srečke!**

Za Veliko noč!
Antonija Pibernik
trgovina z delikatesami
Ljubljana, Vodnikov trg

Praške gnjati, vedno sveže hrenovke in vse vrste mesnih izdelkov; vse vrste sira; čajno maslo; vse vrste kompotov, sadnih sokov in marmelade; vina v buteljkah, čaj, rum, konjak, likerji.

Sveža zaklana štajerska perutnina.

Solidna postrežba. Konkurenčne cene.

Krvava uš

največji škodljivec sadnega drevja!

Zelo uspešno sredstvo proti temu zajedavcu in in tudi drugemu mrčesu je

Arborin

ki ga izdeluje tvrdka Chemotechna, Ljubljana Mestni trg 10.

1650-a

Mnogo denarja

prihranite, ako pred nakupom blaga za obleke, perila, srajc, ovratnic; naglavnih rut, šerp, obrisalk, nogavic, odej, najrazličnejšega drugega blaga ter usnja obiščite trgovino, kjer so cene najnižje in sicer pri tvrdki

„DANICA“, Majzel & Rajšelj
LJUBLJANA, Turjaški trg št. 1. 1660 a

Oglas.

V ponedeljek, dne 6. aprila 1925 se bode prodajalo na licitaciji pri glavni carinarnici I. reda v Mariboru razno zaplenjeno tihotapsko blago in sicer večje količine kakor: nogavice, svileni žemperji in drugo.

Licitacija se prične ob 9. uri predpoldne. v III. skladišču.

Iz pisarne carinarnice, Maribor.

1877-a

VODNE TURBINE

avtomatične regulatorje, zatvornice i. t. d.
izdeluje in dobavlja
ING. F. SCHNEITER — SKOFJA LOKA.
Konkurenčne cene. **Prvovrstne reference.**
Zahtevajte ponudbe. 1864-a

Razpis.

Občina St. Pavel pri Preboldu odda s 1. majem 1925 gostilno in mesarijo z inventarjem in pritiklin mi vred za dobo treh let v zakup. Obratni prostori so tik farne cerkve na prometnem kraju. Mesarji imajo prednost.

Ofertalne ponudbe se sprejemajo do 15. aprila. 1903-a

Lesna tvrdka išče

ravnatelja

v tej stroki popolnoma verziranega. Imel bi voditi nakup ter prodajo, ter bi radi tega moral biti zmožen lščine. — Res zmožne moči se prosi za ponudbo z navedbo dosedanjega službovanja ter zahtevko plače na Aloma Company pod **„Les 1925“.** 1882-a

1492-a

Pavel Šetina, kapetan, naznanja pretužno vest, da je njegova iskreno ljubljena mati, gospa

Fani Šetina roj. Grebenc

državnega pravdnika vdova

dne 4. t. m. mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice bo v ponedeljek, dne 6. t. m ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Slomškova ul. 4 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 4. aprila 1925.

Samo 2 dni

soboto in ponedeljek

se prodajajo po izredno nizkih cenah fine usnjate in lakaste torbice pri tvrdki

Lud. Dolenc, Ljubljana
Sv. Petra cesta 8.

Tkanino za pohištvo

pliš, moquet, afrik, struno, peresa, gradi za madrace, roleto, juto, platna, kretonje in ostale tapetarske in sedlarske potrebščine nudi po najnižjih cenah

I. OMERZO I DRUG,
ZAGREB, Petrinjska ul. 3. dvorišče. Telef. 21-83.
Na debelo in drobno! 1824-a

Krapinske Toplice

pri Zagrebu zdravijo protin, revmatizem, išias, ženske bolezni itd. Stalna vojaška godba, električna razsvetljava, kino, lastna radio postaja in razne zabave. Izven glavne sezije znatni popopusti na ceni. Potasnila daje brezplačno **Kopališka uprava Krapinske Toplice.** 181-a

Najboljši fabrikat po presenetljivo nizkih cenah

Za interesente predvajanja v poslovnih prostorih

Elektromotorji
elektromaterijal
svetlobna telesa

*

Po znatno znižanih cenah
Zahtevajte oferte!

Prostovoljna javna dražba

za posestvo v Mengšu, enonadstropna hiša z gostilno, prenočevanje tujcev in trgovina mešanega blaga, tudi za mesarijo zelo pripravno, zemljišča je za lastno potrebo poleg, se proda posamezno, skupna višja ponudba ima prednost. Dražba se bo vršila dne 26. aprila 1925 na licu mesta v Mengšu ob 3. uri popoldan, hiš. štev. 13.

Več se poizve istotam. 1726 a

Razpis šolske zgradbe

Krajni šolski svet v Spodnji Slivnici pri Grosupljem razpisuje zgradbo nove šole enorazrednice v Sp Slivnici. Natančne informacije dobe reflektanti pri krajnem šolskem svetu v Sp. Slivnici. Ponudbena razprava bo dne 3. maja 1925 ob 15. uri v Sp. Slivnici na licu mesta. 1701-a

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3

kovan, stavbni, galanterijski in okrasni kleper, instalacije vodovodov. Kopalna strelovodov. Kopališke in klosetne naprave,

izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatle) za konserve. 73-a

PERUTZ-, KODAK-, AGFA-, HAUFF-

plošče in filme, dalje **Mimosa, Satrap, Kodaknapirje,** vse foto-potrebščine in fotografične aparate Ermeman, Contesa, Kodak Görtz že od 160 Din naprej ima stalno v zalogi

drogerija Anton Kanc slanva
Ljubljana, Židovska ulica 1.
Zahtevajte cenik! 1078-a

Z angleškimi laki

lakira in tapecira automobile in razna vozila. Emajlira kolesa. Vse brezkonkurenčno v ceni in izvršitvi

Bruno Balantič, Spod. Šiška
Jerne'eva cesta 44. 1574-a

Velika dobroidoča gostilna v Sloveniji na prodaj.

Hiša stoji na periferiji mesta 5 minut od kolodvora v velikem industrijskem kraju, ter ima velike gostilniške prostore s krasno veliko dvorano, krasen vrt in dvorišče. Letni promet do 300 hl vina, večjo množino piva, žganja in sadjevca. Cena 600.000 dinarjev.

Podrobneje se poizve pri lastniku, katerega naslov je v upravništvu „Jutra“. 1880-a

Splošna strugarska delavnica

za vsakovrstne lesne izdelke.

Izdelujem vsa v to stroko spadajoča dela na pr. električne lestence, električna stojala, ovalne rozete z rameni, ovalne okvirje po konkurenčnih cenah ter točni in solidni postrežbi

KAROL HLOPIČ, strugarski mojster v Ljubljani,
Gosposvetska cesta 16.

Žimnice

matrace, posteljne mreže, železne postelje zložljive, otomane, divane in tapetniške izdelke

izdeluje najceneje

Rudolf Radovan,
tapetnik
Krekov trg štv. 7.
(Poleg Mestnega doma)
1646-a

Restaurant

prvovrsten in dobro upeljan **se odda v najem** (ali sprejme kompanjona) v sredini Beograda. — Vprašati na Post restante štev. 885, Beograd. 1874-a

VELIKI
ZEMLJEVID SLOVENIJE

Merilo : 1 : 130.000

za urade, šole, pisarne in javne lokale, z najnovejšo politično razdelitvijo Slovenije v okrožja in z najnovejšo državno mejo

je pravkar izšel.

Nenalepljen zemljevid, sestavljen iz šest listov stane . . . . 120 Din
nalepljen na močnejši papir s platnenimi pregibi . . . . 240 Din
nalepljen na platno s palicami 360 Din

Zemljevid se naroča v

knjigarni Ciskovne zadruge
V LJUBLJANI, Prešernova ul. 54
nasproti glavne pošte

Mi pa brez popusta vendar najceneje

prodajamo češke kamgarne in ševijote, najnovejše modno blago za kostume, dilene, cefirje, šifone in vse drugo manufakturno blago, zato ker imamo popolnoma svežo pomladansko zalogo kupljeno pri najugodnejšem kurzu dinarja. Izvolite se prepričati

Križaj & Kastelic
Logatec — Logatec

1028

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naš srčnoljubljeni soprog, predobri oče, ljubi brat in svak, gospod

Jože Rohrman

kr. notar

v petek, dne 3. aprila 1925, po dolgi, mučni bolezni mirno preminul.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v nedeljo, dne 5. aprila 1925 ob 5. popoldne in hiše žalosti na pokopališče v Kostanjevici.

Kostanjevica, 4. aprila 1925.

Mici Rohrman roj. **Belle,** soproga.

Adolf in **Viljem,** brata. **Bogo** in **Boža,** otroka.

Potrti globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je naša predobra in nenadomestljiva mamica, stara mama in tašča gospa

Katarina Šterk

dne 4. aprila 1925 ob 9. uri dopoldne, previdena s svetotajstvi za umirajoče mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v ponedeljek, dne 6. aprila 1925 ob 4. uri popoldne od Sv. Krištofa na pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 4. aprila. 1925.

Žalujoča rodbina Šterk.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Slamnike in svilene klobuke vsakovrstno preoblikovanje priporoča M. Jeglič, Slomškova ulica štev. 27. 112

Damske slamnike kakor tudi preoblikovanje starih po zadnji novosti — pri Alojziju Škrabar, Domžale. 7230

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hitzer Ljubljana Valvazorjev trg 6. 69

Vsakovrstne klobuke nakitene, od 120 Din naprej pri Stuchly - Maschke, Ljubljana, Židovska ulica. 154

Vulkanizriranje Garantirana zadovoljnost. — Avto plašče, cevi in druge gumijeve izdelke. — Albert Čagoj, Novi Vodmat 186. 7735

Knjigoveznica se proda pod ugodnimi pogoji. Rezalni stroj (Schneidmaschine) in drugo orodje kakor potrebno. Zelo priklADno za začetnike. Vpraša se: «Muropoljska», Ljutomer. 7800

Pouk

Francoščino nemščino in druge srednješolske predmete poučuje akademik. — Naslove pod «Končno spričevalo» na upr. «Jutra». 7799

Mlad inozemec išče gospodično za nemško konverzacijo. — Dopise pod «Inozemec» na upr. «Jutra» 1885

Poučujem francoščino in nemščino v skupinah od 3—4 oseb — istotako tudi trgovsko dopisovanje. Prijave pod šifro «Temeljito» na upr. «Jutra» 7565

Srbohrvaščino poučuje Srb - akademik. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Srbohrvaščina». 7910

Od ministrstva za trgovino in obrt konces.

krojna šola Židovska ulica 5. — 8 14. aprilom se prične nov specijalni damski tečaj za kostume in plašče, lahke letne obleke in bluze. Znižana cena tečaju. — Ugodni plačilni pogoji. Izdelovanje vseh vrst krojev za dame in gospode. 7900

Službe (dobe)

Žagar (Gaterist) strokovno izvežban, se sprejme takoj v službo kot akordant ali proti dnevni plači. Stanovanje na razpolago. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Parna žaga» 7266

Kontorist vešč železniške stroke in KONTORISTINJA, zmožna slovenskega in nemškega jezika, se sprejmeta. Ponudbe pod «Stenografija» na upr. «Jutra». 7081

Trgovski pomočnik vešč manufakture in železnine ter delno pisarniških poslov, se sprejme takoj pri tvrdki SREČKO KRAJNC, Sv. Lenart v Slov. goricah. 7548

Trgovski učenec z zadostno šolsko izobrazbo in poštenih staršev, se sprejme pri tvrdki Karel Cimperšek, trgovina z mešanim blagom, Sevnica ob Savi. 7545

Korespondent popolnoma samostojen, izvežban v lesni stroki, z znanjem slov., nem. in italijanščine v govoru in pisavi, se takoj sprejme pod ugodnimi pogoji. Samo ponudbe, ki ustrezajo tem pogojem, je nasloviti z navedbo referenc, dosedanjega službovanja in zahtevkov na poštni predal st. 29, Ljubljana, glavna pošta. 7541

Iščem potnika spec. stroka — za stalno. Reflektiramo samo na gospoda, ki je vesten in se ne boji intenzivnega, podrobnega dela. Prvovrstne spričevala in reference se predpogoj. — Ponudbe na «Publicitas», d. d. v Ljubljani. 7174

Več čevljarjev sprejme takoj za zbita in tokana dela Peter Gregorc v Mariboru, Pod mostom 22 7447

Korespondentinjo vešča slovenske in nemške stenografije, starejša moč, za samostojno delo, sprejme večja industrijska podjetja v Ljubljani. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Odrovarisloiza». 7657

Kočijaža ki je trezen in zanesljiv, sprejme Kolinska tovarna v Ljubljani. Stanovanje v tovarni. 7705

Natakarica na račun ki je zmožna, kavcije, se sprejme. Ponudbe z sliko in priloženo znamko za vrnitev iste, na upravo «Jutra» pod znako «Poštena 3652». 7816

Kolar, pomočnika sprejme Franc Spolenak, kolarski mojster v Zagorju ob Savi. 7851

Strojevodja izprašan, z spričevali kot izučen ključavničar, se sprejme v stalno službo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Izprašan strojevodja št. 3680». 7879

Cvetlični vrtnar spreten, se išče za skorajšnji nastop na gospodarstvo v bližini Sarajeva. — Ponudbe s prepisom spričeval naj se pošljejo v Sarajevo na poštni predal 158. 7516

20 čevljarjev sprejme takoj za zbita in tokana dela Peter Gregorc v Mariboru, Pod mostom 22 7447

Kuharica mlajša, poštena in marljiva, katera dobro kuha, se išče za dobro in stalno mesto k 2 osebama. Zahtevajo se dobra spričevala. Plača po dogovoru. Gospa Schwarz, Ljutomer (lekarna). 7699

Kuharico dobro, staro 35—40 let, ki bi opravljala tudi druga hišna dela, išče rodbina 2 oseb. Ponudbe na naslov: Zora Karamata, Zeman, Karamatina ulica štev. 17. 7662

Ubogo deklico ki bi imela veselje do gospodinjstva, sprejme boljša rodbina brez otrok. — Biti mora 14—16 let stara ter poštenih in revnih staršev. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Deklica». 7690

Gospodinja obenem dobra kuharica, se sprejme k dobro situiranemu samostojnemu gospodu. Reflektira se na reprezentujočo osebo, prijetne zunanjosti in iz boljše hiše. Ponudbe z navedbo starosti na upr. «Jutra» pod šifro «Dobro preskrbljena». 7908

Velik zaslužek Potnikom nudim velik postranski zaslužek. Zadevajoči predmet brez teže. — Vprašanja pod «Velik zaslužek» na upravo «Jutra». 7830

Služba (išče se)

Pisarniški uradnik perfekten knjigovodja in korespondent, zmožen vseh pisarniških del, želi menjati dosedanjo službo. — Na razpolago prvovrstne reference in prvovrstna spričevala. Ponudbe pod znako «Samostojen delavec» na upravo «Jutra». 7305

Izprašan strojnik izučen ključavničar, 32 let star, samec, z vsemi spričevali, želi primerne službe — gre tudi za strojevodjo. Naslov pove upr. «Jutra». 7729

Šofer izučen avtomehanik, išče službe za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zanesljiv 3597». 7707

Gradbeni inženjer (Slovenec) s trileto prakso želi premeniti mesto v Sloveniji ali Hrvatski. — Ponudbe pod «Vesten 125» na upravo «Jutra». 7646

Žagovodja izkušen strojnik, 38 let star, z večletno prakso, išče stalnega mesta takoj. Izvežban in tudi v opekarni (cirkarni). Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru. 7583

Pisarniška moč samostojna in perfektna v knjigovodstvu, korespondenci ter v vseh pisarniških postih, želi službe v Ljubljani. Ponudbe pod znako «Bilance zmožna» na upr. «Jutra». 7572

Absolventinja trg. tečaja, išče primerne službe. Gre tudi za več mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Inteligentna». 7811

I. sobarica (Zimmermädchen) z večletnimi spričevali in znanjem jezikov, išče službe v boljšem hotelu. Naslov pove uprava «Jutra». Iv.

Prodajalka starejša moč, vešča vseh trgovskih in pisarniških del ter dobra aranžerka iz lok. želi premeniti mesto, najraje v Celju ali Mariboru. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Dobra moč 3650». 7809

Šivilja dobro izvežbana v šivanju oblek, kostumov in perila, gre šivat na dom. Naslov pove uprava «Jutra». 7827

Orožnik išče stalne in primerne službe pri kakem večjem podjetju ali industriji v Sloveniji. — Nastop lahko od 15.—31. avgusta 1925. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zanesljiv 3689». 7877

Deklica išče mesta, najraje pri šivilji. Naslov pove uprava «Jutra». 7681

Model za izdelovanje cementnih cevi, premera 15 cm, dobro ohranjen, z 2 spodnjima in 1 zgornjim Ringom, se proda za 1000 Din. Naslov v upravi «Jutra». 7645

Šamot-opeko in šamot-moko, priporoča F. Hočevar, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 7689

Mizar samostojen, samski, 30 let star, želi stalnega mesta v tovarni ali pri večjem podjetju kot mizar. Naslove je poslati na upravo «Jutra» pod «Mizar». 7890

Kot gospodinja išče mesta 28 let stara vdova brez otrok, hiša posestnica, popolnoma izvežbana v gospodinjstvu. — Naslov pri podruž. «Jutra» v Mariboru. 7903

Prikrojevalec (Slovenec) zmožen damskega in moškega kroja, s prakso, trezen, išče za takoj službe kjerkoli v Jugoslaviji. — Ponudbe pod «Zmožen in vesten 80» na upravo «Jutra» v Ljubljani 7833

Perfektna kuharica srednjih let, išče službe pri večjem podjetju ali restavraciji, event. gre kot samostojna gospodinja. — Reflektira samo na boljše mesto. Naslov pove uprava «Jutra». 7765

Šofer-ključavničar želi premeniti mesto. Event. popravila izvršuje sam. — Nastopiti bi mogel 20. apr. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zanesljiv in pošten 5643». 7794

Strojepiska trgovsko naobražena, vešča perfektno slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika ter cirilice, išče namestitve kot pisarniška moč. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zmožnost 3594». 7709

Prodam

Avto-Omnibus v dobrem stanju, s 10 sedeži, po nizki ceni proda Hermina Kvas, Vojnik pri Celju. 7235

Velika izbira velikonočnih razglednic na debelo, papirnatih servijetov, krožnikov iz lepenke, kredenčnih čipk v trgovini I. Bonač. 7208

Motorno kolo znamke «Wanderer», 4 HP, se proda. Ogleda in pojasnila se dobijo pri Barošiču, Ljubljana, Dunajska cesta. 7532

Žensko kolo dobro ohranjeno, se ceno proda v Škofji Loki št. 66 7395

Filatelisti, pozor! Radi opustitve zbirke, prodam znamke «Europa in Prekmurje» v serijah in posamezno, po nizki ceni. Jako ugodno tudi za velike zbirke. Na želje nudim tudi izbirne pošiljke, proti depotu ali dobrim referencam, event. proti mesečnim obrokom. Interesenti naj se javijo pod «Priliko» na upravo «Jutra». 7322

Vrtnice Kdor si že ni nabavil krasnih vrtnic iz svetovnoznane drevesnice «Teschendorff», naj hitro sešle po njih — dokler je zaloga traja. — Ivan Breselnik, Ljubljana, Velika šolnarska ulica 21. 7294

Vrtne stole prodaja najcenejše Rolmanc & Komp., Ljubljana, Mirje 4. 164

Trda drva odpadke od parketov, dostavlja po nizki ceni na dom «Parna žaga V. Scagnetti» Ljubljana za gorenjskim kolodvorom. 161

Bencin motor stabilni, pokončni, 10 HP, se proda ali zamenja za drugo blago po dogovoru. Jakel, Poljanska cesta 18. 7718

Pletilni stroj st. 10/55, znamke «Vedermann», se proda. Naslov v upravi «Jutra». 7787

Orehe, tele sušene prodaja po najnižji ceni tvrdka Geršak & Komp., Ljubljana, Kongresni trg 10 7768

Moško kolo dobro ohranjeno, se proda. Naslov pove upr. «Jutra». 7731

Model za izdelovanje cementnih cevi, premera 15 cm, dobro ohranjen, z 2 spodnjima in 1 zgornjim Ringom, se proda za 1000 Din. Naslov v upravi «Jutra». 7645

Šamot-opeko in šamot-moko, priporoča F. Hočevar, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 7689

Kolo se po zelo nizki ceni proda na Selu-Moste 48. 7789

Električni aparat za mastranje popolnoma nov, se proda za polovično ceno. Naslov pove upr. «Jutra». 7848

Spalnica temnordeča, iz češnjevega lesa in kuhinja, novo, se ugodno proda. Dopise pod «Vredno» na upr. «Jutra». 7819

Otroški vozliček poniklan in košara, oboje dobro ohranjeno, se proda. Naslov pove upr. «Jutra». 7826

Radi izpraznitve lokala, se proda več hivalnih strojev z motorji, en stroj za gumbnice z motorjem, 1 omara za blago, nekaj mir in stalov. Natančneje od 2.—3. popoldne v trgovini perila Hed. Sare, Selenburgova ulica štev. 8. 7845

Parni kotel kurilnocevni, 30 m² kurilne ploskve, 8 in pol atmosfere pritiska, z vsemi zraven pripadajočimi deli, v najboljšem stanju ter takoj na razpolago, proda tovarna Brata Kolenc, Mirna. — Ogleda se lahko istotam. 7808

Knjige Reclams - Universum, Flugende Blätter-Album, Busch-Album, Simplicissimus - Album, Ganghofer, Oesterr., Hort in druge ter srebrna ura, naprodaj. Naslov pove uprava «Jutra». 7697

Pri «Solncu» za vodof — K. Widmayer Perilo za cope, gospode in otroke. Vsa oprava za novorojenčke. Venčke za neveste in birmanke. Edina zaloga abtahov (peče). — Kravate, nogavice, rokavice, obleke za otroke itd. — Tovarniška zaloga vseh vrst pletilnega blaga. Vsakovrstne jopice in jumperji en gros in en detail. 178

Otroški vozliček se ceno proda. — Cesta na južno železnico, ruske barake št. 15. 7732

Kopalna banja velika, cinasta, se za 500 Din proda. — Naslov pove uprava «Jutra». 7296

Pohištvo Lepa spalnica in kuhinjska oprava iz trdega lesa, se poceni proda. Informacije daje hišnik na Večni poti st. 1. 7917

Izredna prilika Vsled odpotovanja se proda posamezno ca 100 kosov pristno nenajtih damskih torbic, denarnic, doz za smotke, izdelki najboljše tvornice «Karlstadt & Co.», Hamburg. Znatno snižano od tvorniških cen. Ogled samo od 4.—7. ure do 12. t. m. v hotelu «Tivoli», soba št. 21. 7913

Orehe nudi v dobri kakovosti in po najnižji ceni tvrdka I. KNEZ, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2. 7743

Knjige: Der moderne prakt. Schnellrechner, das neue Kraftsystem (300 slik) in 3 knjige «Voiska na Balkanu» — prodam za 100 Din. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Knjige». 7733

Foto-aparat 9 × 12 cm, z anastom 7·2 in vsemi pripadajočimi potrebščinami, se proda za 900 Din ter loveška dvocevka kal. 16 za 600 Din. — Naslov pove upr. «Jutra». 7681

Perzijsko preprogo prodam. Naslov pove upr. «Jutra». 7899

Kante nove, prodam. Naslov pove uprava «Jutra». 7898

Pisalni stroj «Norika», le skoraj nov, se poceni proda. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru. 7903

Moško kolo malo rabljeno, postelje in sivo moško letno obleko, malo nošeno, proda Vrtačnik, Dunajska cesta št. 47. 7862

Prodam lep servis porcelanski — za 6 oseb, dopolnjen za 12 oseb (44 komadov), nerabljen, nov 1900 Din. — Naslov pove uprava «Jutra». 7617

Motorno kolo «Nekarsulm», 3 HP, z dvema predstavama in prostim tekom, brezhibno delujoč, se poceni proda. — Naslov pove podružnica «Jutra» v Celju. 7243

Moško kolo znamke «Simson», le malo rabljeno, v prav dobrem stanju, se poceni proda. — Naslov pove upr. «Jutra». 7583

Marinarska obleka za 8—10 let starega dečka, dobro ohranjena, se poceni proda v Strelliški ulici 32/I. 7882

Otroški vozliček jedilni stol in pisalna miza (Stehpult), vse dobro ohranjeno, se po nizki ceni proda na Poljanski cesti 13, II. nadstr. desno. 7757

Salonska obleka skoraj popolnoma nova, se po nizki ceni proda. Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru. 7784

Omara zelo lepa in izredno lep velik portretni okvir, se proda na Poljanski cesti 31. 7796

Trgovsko opravo popolnoma novo, moderno, prodam po jako nizki ceni. Naslov pove upr. «Jutra». 7806

Prodasta se: stekleni garnituri za pivo (vrč, 12 visokih kozarcev) in za komot (skleda, 12 skledic), oboje popolnoma novo in moderno. Naslov pove uprava «Jutra». 7854

Jedilno orodje srebrno, moderna fazona, za 6 oseb, se po nizki ceni proda pri zlatarju Danielu Zupan v Wolfova ulica 6. 7855

Krojaška peč in sedlnik za svetilko, se proda. Naslov pove uprava «Jutra». 7863

Zlato damsko uro dolgo zlato verižico in zlat prstan, proda Terezija Auer, Laško. 7866

Moško kolo s svetilko na svečo, se za 4500 K proda na Mirju, Grobarjeva cesta 21 — pri hišnici. 7883

Dva kipa bronasta, dopersna, a 2 kg (Wagner in Verdi) ter dva japonska servisa, proda Bergoč, Sernčeva ulica 111, Tomšičev drevored, Maribor 7671

Dve blagajni veliki, National registr. s 4 predali, skoraj novi, se ugodno prodasta. Ponudbe pod «National» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 7667

3 tuc. moških srajc belih, z boljšim in napol škrobljenim prednjim delom, se po nizki ceni (68 Din) proda. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Srajce 101». 7640

Oprema za jedilnico nova, se ugodno proda. — Naslov pove upr. «Jutra». 7636

Polkrita kočija lahka in brek za več oseb, se proda. Naslov pove upr. «Jutra». 7624

Kupim

Suhe mavrohe ali smrčke kupujemo. Kupci smo tudi za suhe gobe jurčke.

Sever & Ko Ljubljana 7224

Avto tudi Ford, manjši in le rabljen, se kupi. Ponudbe pod «Avto 1900-3456» na upravo «Jutra». 7487

Srebrne krone se kupijo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Krone». 7463

Pisalni stroj dobro ohranjen in omaro za korespondenco, kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Pisalni stroj». 7565

Les Kupimo za takojšnjo dobavo: smreke, jelke, bor, telegrafnice od 8—12 m, lepo hrastovino itd. — Hajnik-Levce ni Celje. 7793

Kože divjačine kupuje le vedno D. Zdravič, Ljubljana, Florijanska ulica 8. 460

Tračnice za poljske železnice, le rabljene, 7 cm profila, v dolžini 280—300 m, kupimo. Ponudbe s opisom blaga in cene je poslati na tvrdko Brata Kolenc, Mirna. 7804

Plačuje se najvišje cene za srebrne krone in dolarje, zlate in vrednostne papirje. Cenjene ponudbe pod «Srebro» na upravo «Jutra». 7870

Tennis-racket dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Tennis». 7746

Motorno kolo v dobrem stanju, kupim. — Ponudbe z natančnim popisom in navedbo cene na upravo «Jutra» pod št. 7663

Otročji vozliček boljše vrste, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Zdravje». 7905

Pisalni stroj kupim. — Ode z navedbo cene na upravo «Jutra» pod šifro «Pisalni stroj 8870». 7738

Prideleki

Bohinjski sir dobro obležan, izkušnjast, polnomasten, aromatičnega okusa, razpošilja po ugodni ceni M. Langus, Češnjica, Srednja vas v Bohinju 7644

Posest

Enonadstr. hiša lepo, ravnokar izgotovljeno prodam. Nahaja se na zelo prometnem kraju v Trbovljah in je pripravna za vsakega obrtnika, posebno peka, slaščičarja, čevljarja, urarja ali slično obrt. Pod hišo je prostorna, popolnoma suha klet, v pritličju dva lepa prostora za obrt, v nadstropju 2 veliki stanovanjski sobi, kuhinja in shramba ter prostrano podstrešje, pripravno za napravo stanovanja dveh sob in kuhinje. Za hišo je toliko vrta, da se lahko postavijo morebiti potrebna skladišča. — Cene in druga pojasnila daje lastnik: Jurij Ferenc, zidarski mojster v Trbovljah. 7174

Hiša z gospodarskim poslopjem, velikim dvoriščem in vrtom, blizu mesta Maribor in kolodvora se poceni proda. Pojasnila daje A. Kovačič, pekarna, Tezno št. 12 pri Mariboru. 7290

Nova hiša v lepem kraju, s prostim stanovanjem, se proda. — Naslov pove upr. «Jutra». 7770

Hiša v centrumu mesta, dobro ohranjena, se po ugodni ceni proda. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Posesta». 7742

Krasna parcela ob tivolski drevesnici, se ugodno proda. — Vprašati: Cesta v Rožne dolino 10. 7724

Oulm, ki iščete primerna stavbišča se nudi ugodna prilika nakupa in parcelacije zemljišč v centrumu in na periferiji Ljubljane. — Vprašanja pod šifro «Parcelacija» na upr. «Jutra». 7716

Vila V bližini mesta Celja, komaj 5 minut od kolodvora, v najlepši legi se dve vili z vrtom, stavbnim prostorom in gospodarskim poslopjem, radi smrtnega slučaja takoj za prodati. — Objekti se skupno ali razdeljeno oddajo. Pojasnila daje poslovni hotela «Pri pošti» v Celju. 7685

Proda se hiša s 8 stanovanji, visokopritl., vrt in dvorišče. — Cena 75.000 Din. Krofič, Glince, Cesta 9. št. 2. Posredovalci niso izključeni. 7630

Kupim vile in hiše v Mariboru in okolici — s prostim stanovanjem — za 75.000 do 250.000 Din. — Prodam posestva vsake velikosti in cene. Večja posestva tudi podnajem. — Najprimernejše trgovske hiše in trgovski obrtni prostori v Mariboru in okolici. Tovarna za opeko 250.000 Din letnega dobička. Gospodarska pisarna dr. Srečko Lajnšic, Maribor, Wildenrainerjeva ulica 6, tel. 314. 7782

Posestvo z gospodarskimi poslopji in mlinom, na prometnem kraju, se po ugodni ceni proda Naslov pove upr. «Jutra», v Mariboru pod «Promet». 7781

Vila 30 minut oddaljena od kolodvora Wien, s takoj prostim stanovanjem, obstoječim iz 5 sob, event. tudi s 2 sobama, steklenim verandom, terasa, zavetna, 2 velika vrta, kurniki, se pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji proda. — Pojasnila daje: Dr. R. Roth, Hadersdorf-Weidlingau bei Wien a/ Westbahn. 7664

Proda se vila enodružinska, ob drž. cesti, 10 minut od mesta Celja. Stanovanje kuna takoj na razpolago. Pismene se v gostilni pri «Belem volu». 7815

Proda se hiša s manjim vrtom v ljubljanski okolici. — Naslov pove uprava «Jutra». 7835

Zlata ruda! Pa 10—15 let, se proda radi družinskih razmer nedotidana hiša z že obokano in izgotovljeno veliko klet, pripravna za trgovino s mešanim blagom in deželnimi pridelki. Stoji ob glavni cesti, blizu cerkve, brez konkurence. Po preteku letih pride hiša lastniku nazaj. — Pogoji jako ugodni. Plača se lahko v obrokih. Na račun se odda dobro idoča gostilna in že nedograjena mesarija, kakor tudi tobačna trafika. Zelo ugodna prilika za novoporočena brez otrok. — Odda se tudi samo gostilna. Event. se odda vse skupaj s hišo za trgovino. Pojasnila daje Rudolf Rolla, posestnik, gostilničar in mesar, Sv. Andraž, Slovenske gorice. 7660

Pozor, Amerikanci! Proda se v mestu na Gorenjskem ob železnici hiša s 7 sobami, kuhinjo in pritiklinami. — Poleg tega je stavba (50 m²), ki bi lahko služila za kjev ali delavnico, sadni vrt in njiva. — Naslov pove upr. «Jutra». 7755

Lepa vila s manjšim posestvom, pripravna za letovišče, tik kolodvora na Dolenjskem, se proda. — Naslov pove uprava «Jutra». 7891

Enodružinsko hišo v sredini mesta ali v najbližji okolici, kupim. Prodajo vrt, električna razsvetljava, vodovod in vse pritikline. Ponudbe na Gospodarsko pisarno, Ljubljana, Wolfova ulica 1/II. 7809

Visokopritlična hiša podobna vili, z lokalom, pripravna za obrtnika ali gostilničarja, z vrtom ob katerem teče potok, na prometnem kraju na Vrhniki, se proda. — Pojasnila daje g. F. Tršar, Vrhnika 7807

Lepo posestvo z dobro idočo trgovino in 10 orali zemlje, se zaradi smrti pod zelo ugodnimi pogoji odda v najem. — Naslov pove upr. «Jutra», v Mariboru pod «Ugodnost» 7785

Enonadstr. hiša v zelo prometnem kraju, 50 minut oddaljeno od Kamnika, oddam v najem s malom po ugodni ceni. V hiši je že več let vpeljana trgovina. Reflektanti prosim event. tudi koncesijo. Sicer je pa primerna tudi za obrtnika ali kaj podobnega. Pojasnila daje: Franc Petrelin, Komenda pri Kamniku. 7678

Najemanja

Zamenjam stanovanje s 4 sobami za večje (5—7 sob). Ponudbe na upravništvo «Jutra» pod «St. 3515». 7529

Stanovanje 1—2 sob + kuhinjo, se išče. Da se nagrado, event. se odkupi tudi dobro pohištvo. Pismene ponudbe pod šifro «Stanovanje 666» na upravo «Jutra». 7432

Dve sobi z uporabo kuhinje in električne razsvetljave, se oddasta v Mariboru v bližini parka. Plačati je za eno leto naprej. Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru. 7774

Opremljena soba lepa, s separiranim vhodom, se odda. Naslov pove uprava «Jutra». 7611

Stanovanje 4 sob, z vsem komfortom, v vili, se zamenja z večjim 5—6 sob. Ponudbe na upr. «Jutra» pod znako «Zamenjava 3520». 7559

Separirana soba se išče s 15. majem v bližini trga Tabor. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Udobno in neznotno». 7880

Zakonca iščeta stanovanje dveh ali ene sobe s pritiklinami, v bližini Leonišča. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «3642». 7739

Soba, event. s hrano se odda dvema solidnima gospodičnama v sredini mesta. Kje, pove upr. «Jutra» 7837

Iščem stanovanje 4 sob s pritiklinami, v novi hiši v Ljubljani, za takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Stanovanje 868». 7817

Opremljena soba s 2 posteljama, se takoj odda na Vodovodni cesti st. 297. 7868

Stanovanje (komfortno), obstoječe iz 3 sob, v novi vili, blizu centra, odda se maj «Poseste, Sv. Petra 24. — Odda tudi več manjših sob. 7874

Opremljena soba lepa, s posebnim vhodom, se odda boljšemu gospodu. Naslov pove upr. «Jutra». 7875

Opremljeno sobo s posebnim vhodom, najraji z vso oskrbo, bilo dvema ali obrtno šolo, išče mlad soliden gospod. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Soba 80». 7879

Za velikonočno številko „Jutra“ je treba oglase brez odloga naročiti, ker jih sprejema oglasni oddelek uprave „Jutra“, Prešernova ulica 4, le do petka zjutraj. Za poznejše „male oglase“ in inserate oglasni oddelek ne more prevzeti jamstva, da pridejo v velikonočno številko.

Sobo s popolnoma separiranim vhodom, išče gospodinja. — Plača dobro. Ponudbe pod šifro «Soba 3675» na upravo «Jutra». 7868

Lepa soba s 2 posteljama in elektr. razsvetljavo, se odda v Strelliški ulici štev. 18/I. 7871

Akademik in športaš, išče opremljeno sobo, najraje pri sportni družini. Pismene ponudbe pod šifro «Ilirija» na upr. «Jutra». 7873

Dve opremljeni sobi s souporabo kuhinje, oddam takoj. Sp. Šiška, Kamikova cesta 158. 7886

Stanovanje obstoječe iz sobe in kuhinje, dobi tisti, ki odkupi pohištvo. Vpraša se v Novem Vodmatu 13, trgovina Fritsch. 7884

Opremljena soba s posebnim vhodom, se takoj odda. — Naslov pove uprava «Jutra». 7888

Opremljeno sobo v sredini mesta, išče sportnik za takoj. — Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Sportas». 7876

Službo hišnika na osnovni šoli v industrijskem kraju ob južni železnici, želim zamenjati za stanovanje, najraje na deželi, radi družinskih razmer. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Šolski sluga». 7744

Soba blizu pošte, se takoj odda boljšemu gospodu. Naslov v upravi «Jutra». 7846

Soba dobro opremljena, z električno razsvetljavo, se išče v bližini Tabora z 8. aprilom 1925. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Tabor». 7889

Soba lepo in udobno opremljena, se odda pri boljši rodbini finemu gospodu. Električna luč in poseben vhod. — Naslov pove upr. «Jutra». 7898

Kot sostanovalec se sprejme gospod v sredini mesta na stanovanje in hrano po ugodni ceni. — Naslov pove upr. «Jutra». 7907

Stanovanje obstoječe iz sobe in kuhinje, se išče kje na deželi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Dežela 3661». 7886

Dve prazni sobi se oddate v novi hiši zakonskemu paru brez otrok. Naslov pove upr. «Jutra». 7853

Stanovanje na Bledu 3—4 sobe s kuhinjo, iščem za 4—5 mesecev ali celo dalja. Ponudbe pod znako «Stanovanje na Bledu» na upravo «Jutra». 7818

Opremljena soba s souporabo klavirja, v sredini mesta, na razpolago za damo, pod pogojem, da odkupi kompletno spalno opravo. — Ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod «Premestitev». 7786

Stanovanje išče akademik. Event. bi instruiral. — Ponudbe pod «Ugodno zavetje» na upr. «Jutra». 7915

Mesečna soba manjša, prazna ali opremljena, se takoj odda v Salendrovi ulici štev. 6/III. 7911

Gdč.-zdravnica išče opremljeno sobo pri boljši rodbini. Ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 5005 7802

Lokali

Iščem lokal ali prostor, primerna za pekarijo — s stanovanjem v bližini — na Vrhniki. Ako dotajno ni lokala, za naredi stranka sama. Naslov pove uprava «Jutra». 7468

Delavnica za lesno stroko, s nekaterimi stroji, se skupno s stanovanjem, da v zakup. Naslov pove upr. «Jutra». 7364

Modna trgovina v najprometnejši ulici v Ljubljani, se odda za več let ugodno v najem. — Potrebni kapital za prevzem lepo sortirane zaloge ca. 500.000 Din. Na razpolago lepa soba za stanovanje. Ponudbe pod geslo «Zlata gredina» na upravo «Jutra». 7867

Trgovino z manufakturo — najbolje vpeljano, v Ljubljani, se prav ugodno proda. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Priložnost». 7754

Gostilno se proda ali odda v najem s vsem inventarjem v industr. kraju blizu Ljubljane. Kje, pove upr. «Jutra». 7894

Konjski hlev za enega ali dva konja, se odda na Krakovskem nasipu št. 24. 7791

Majhen trg. lokal na zelo prometnem kraju v Ptuju, odstopim. Vpraša se pod «Majhen lokal» na upr. «Jutra». 7831

Pisarna s telefonom, se odda. — Ponudbe na poštni predal st. 152. 7914

Kapital

Kot družabnica pristenim k dobro vpeljani trgovini ali drugem podjetju s kapitalom 40.000 D. Prevzamem tudi podružnico ali trgovino, event. grem v pomoč kdo. Cenjene ponudbe pod «Trgovka» na upravo «Jutra». 7449

Išče se družabnik s 30.000 Din za večjo trgovino na Sp. Štajerskem. — Dopise na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «4000». 7777

100.000 Din posojila na nepremičnino, se išče. Obresti po dogovoru. Ponudbe pod znako «Denar» na upravo «Jutra». 7740

Samostojna dama na deželi, s posestvom — išče 60.000 Din POSOJILA na prvo mesto. Dopise pod «Rentabel» na upr. «Jutra». 7690

Dam 100.000 Din posojila na vknjižbo ali menico. Ponudbe pod šifro «Varnost» na upr. «Jutra». 7896

98 delnic Trgovske banke s kuponi 1924, se proda. Ponudbe s ceno na upravo «Jutra» pod «Delnice». 7895

Dopisi

Trgovina z usnjem na Gorenjskem Dvignite pismo v upravi «Jutra» žimpreje. 7832

Moj ideal! Rendezvous v nedeljo v gostilni «Grad», Bled. — Poljub dr. A. R. 7812

Vladimir D....! Pridi danes v hotel «Grad», Bled. 7818

30letna dama s otroci (soproga akademika), želi družabnih stikov s istotako dame. — Cenjene ponudbe pod šifro «Narava» na upr. «Jutra». 7880

Osamljeni mladenki želita dopisovati z dvema tehnikoma v svrho duševnega razvedrila. Dopise na upravo «Jutra» pod znako «Mafalda in Fandanga». 7864

Želim poljubov kdo mi jih da? Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Jacinta». 7828

Inteligentna dama stara 35 let, prevarana v zakonu, želi znanstva s dobrosrčnim gospodom, primerne starosti, v svrho zabave. Ponudbe pod «Sreča v nesreči» na upr. «Jutra». 7827

Izobražena gdč ki bi imela veselje do vzgoje otrok in ki bi hotela postati samostojna gospodinja naj pošlje svoj naslov podružnici «Jutra» v Mariboru pod štev. 220. Muzikalične imajo prednost 7901

V predpustu sem kot čevlja prepadel. — Poruma ulnem srabil, zato prosim tem potom za roko ene gospodične, ki mi je določena, da mi je poda za žena, da mi je poda za «Pirhe». Ona, ki bi me hotela, naj pošlje pismo pod «Čas bo meni se čenil ...» na upravo «Jutra». 7820

Dve dami želita seznanjati, zabavni in materijalno neodvisni, se želita seznaniti z ne premladimi, sortiranimi in samostojnimi gospodoma, v svrho skupnih izletov, posetov kavarn itd. Dopise pod «Trente-quarante» na podružnico «Jutra» v Mariboru. — Anonimne brez upoštev. 7723

Ženitve

Mlad trgovec in posestnik na deželi, išče izobraženo gospodično, ne nad 26 let staro, v svrho ženitve. Prednost imajo trgovsko naobražene. Dopise s sliko in polnim naslovom pod «Naobražena» na upr. «Jutra». Tajnost častna zadeva. 7680

Mlad obrtnik s zelo dobičkonosno obrtjo, išče štedljivo trgovsko naobraženo ne nad 25 let staro dražico. Ponudbe s sliko in polnim naslovom na upr. «Jutra» pod «Ženitev 3572». Tajnost zajamčena. 7568

Dame ki se žele poročiti, a nimajo primernega znanstva, naj se obrnejo za posredovanje na koncesijonirani biro «Fortuna» v Sarajevu. Priložiti je znamko za odgovor. 7577

Trije čevljarji od 22—26 let, želijo znanja v svrho ženitve z gospodičnami z nekaj premoženja ali malim posestvom. Resne ponudbe s sliko na upravo «Jutra» pod znako «Velika noč». 7347

Posestnik in trgovec na deželi, star 38 let, želi poročiti gospodično v starosti 20—24 let, katera posoduje 100.000 Din premoženja ter ima veselje tudi v večkratni kupčijski odsotnosti soproge samostojno

= Za =
praznike!

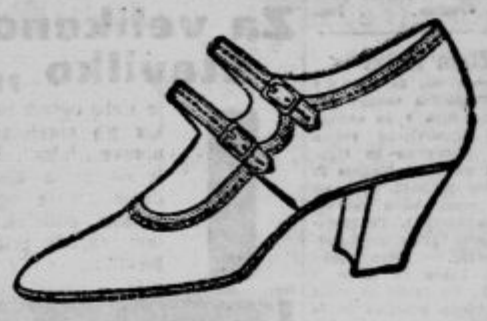

Uvažujte ugodne cene!

Moški visoki, la boks, moderna oblika . . od **Din 268·-**
Moški polčevlji, rjavi, moderna oblika Popper . . . . . od **Din 320·-**
Moški polčevlji, lak . . . . . od **Din 198·-**
Ženski polčevlji, la antilop v vseh barvah . od **Din 298·-**
Ženski polčevlji, lak . . . . . od **Din 248·-**
Ženski polčevlji, platneni, beli . . . . . od **Din 99·-**
Za deklice 1 spona, la boks. . . . . od **Din 99·-**
Otroški 1 spona, lak 20/25 . . . . . od **Din 48·-**

Oglejte si izložbe

Trgovine čevljev

K. VUKAŠINOVIČ

Palača Ljubli. Kreditne banke.

TALMONE zahtevajte
ČOKOLADA jo povsod!
IPAK NAJBOLJA

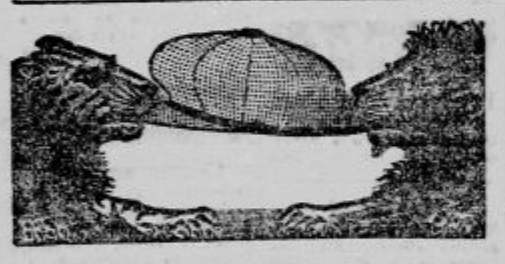

Športne čepice vseh vrst

moderne, iz prvovrstnega blaga, lastnega izdelka, prodaja po izredno nizkih cenah izdelovalnica športnih čepic in kapelnarstvo

Eligij Eber, LJUBLJANA Kongresni trg 7.

Športne čepice na debelo od Din 20·— dalje. Na drobno. Na debelo.

REFORM

steklenice za vkuhavanje sadja in povrtnine so **najboljše** in najcenejše.

Glavna zaloga za vse državo:

Louro Petovar, Ivan Kovci

Istotam se dobe Zupančeve knjige „**Konserviranje sadja in povrtnix za domačo uporabo**" v slovenski in hrvatski izdaji. 176 a

Češki na zahtevo! — Cenik na zahtevo!

Gospodinje, naročite!

Ugodna prilika!

Praga- tovorni auto, tritonski in Daimler-Mercedes osebni auto, šestsedežen, 45 HP, oba v zelo dobrem stanju, z novo oziroma skoraj novo pneumatiko, sta po generalni preizkušnji zelo ceno **na prodaj.** — Poizvedbe: **Hotel Kossär, Ptuj.** 1857-a

Slamnike in klobuke
v modnem salonu 1806-a
K. Stadler, LJUBLJANA Sv. Petra c. 23/1.
Svilene klobuke od **Din 150·—** naprej.
Istotam se preoblikuje, prebarva in okinča.

Priporočajo se Vam poceni

krasne svilene rute, lister, razno volneno blago, deleni, krepi, sateni, batisti, belo blago in sploh razno manufakturno blago tvrdke **Chrobath Franc** d. z o. z., **Kranj.** Na drobno. Na debelo.

PRESELITEV.

Vljudno naznanjam cenj. naročnikom in sl. občinstvu, da se je preoblikovalnica slamnikov in klobukov Brilli dne 6. aprila t. l. z Resljeve ceste

preselila v Dalmatinovo ulico št. 10, dvorišče levo
(nasproti hotela Štukelj)

Zahvaljujem se za dosedanje zaupanje in prosim cenjenega občinstva tudi na svojem novem mestu.

Se priljazno priporočam

1685 a **FANI BRILLI.**

Gumi plašči D 285·-
Moške obleke D 650·-
Zaloga oblek za gospode, dame dece
samo Šelenburgova ul. Šl. 3
Gričar & Mejač
najnovejši kroj najnižje cene
Dam. plašči D 500·-
Dam. obleke D 295·-

Oglejte si
velikonočno zalogo čevljev
tvrdke Trebar
Ljubljana, Sv. Petra c. 6
Proti jamstvu tudi na obroke
1789 a

Nekaj ročnih pletilnih strojev

dobro ohranjenih, delitve 4½, 6 in 7, v širinah 21—28—40 cm se **ceno proda.**

Vprašanja v nemškem jeziku na

Löwy & Drucker,
Německý Brod, Č. S. R. 1753-a

Za velikonočni nakup

se priporoča 1717-a
modna trgovina Peter Sterk,
LJUBLJANA, Stari trg štev. 15.
Blaga prvovrstna. Cene solidne. Postrežba točna.

- Spomlad na morju! -

CRIKVENICA

Biser Jadranskega morja, posečen spomladi od najodličnejšega občinstva.

Cercle des Etrangers
(Casino)

BAR KONCERT PLES

Palace Hotel „Therapia"
Grand Hotel „Miramare"
Sporti: Tenis, lov, vožnja z jadrnicami.

1548-a

Velika zaloga klobukov za gospode in dečke.
Različne čepice.

1721

CVIKMOJSTER

za moderno tovarno čevljev na Hrvaškem, ki izdeluje boljše civilne in vojaške čevlje, se išče za takojšen nastop. Reflektira se samo na zares sposobnega, vestnega in spretnega veščaka, ki je že bil v drugih tovarnah z uspehom na takem mestu. Plača po dogovoru. Stanovanje na razpolago. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in plačilnih zahtevkov je poslati na upravo tega lista pod štev. 1767 a.

Samo Din 15·—
prvovrstni šifon
za perilo
Modna trgovina
H. KENDA, Ljubljana
Mestni trg 17
1811-a

LESNI INDUSTRIJCI!

Iščemo v Sloveniji zveze v večjim lesnim podjetjem z lastno žago v svrho stalnega dobavljanja žaganega materijala za izvoz, v večjih količinah. Cenjene ponudbe izvolite nasloviti na „Publicitas" d. d., oglasni zavod, Ljubljana, Selenburgova 7, pod „ZA—4107".

1653-a

Damski klobuki in slamniki!

Najmodernejši modeli! 1704-a Zalni klobuki!
Velika izbera! Popravila najceneje!
Modni salon Ivanka Stegnar,
LJUBLJANA, Rimska cesta št. 10.

POTNIKA

za prodajo elektrotehničnega materija išče za takojšnji nastop elektrotehnična veletvrdka. — Državljanstvo SHS in znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi pogoj. — Ponudbo z navedbo življenjepisa in sliko je vposlati na upravo lista. 1768 a

Tvrdka I. C. MAYER v Ljubljani

naznanja

da je otvorila s početkom pomladanske sez. je

posebni oddelek s čevlji vseh vrst.

Cevlji prvovrstne kakovosti se prodajajo po izredno nizkih cenah ter se nudi s tem cenjenemu občinstvu prilika za najugodnejši nakup.

P. n. občinstvo se vljudno vabi, da si ogleda v prodajnih prostorih tvrdke novi oddelek s čevlji, zagotavljajoč mu najsolidnejšo postrežbo.

1808-a

Za pomladansko sezono

priporočam novo dospelo blago za plašče, kostime in obleke. Najnovejše karirasto blago (shottisch) najboljšega proizvoda. Pribor za krojače in šivilje. Nogavice in rokavice. Moške srajce v najboljši kakovosti. Kravate, moške nogavice in naramnice. Blago za šolne obleke in bluze.

Zelo primerne cene! **Zelo primerne cene!**

1604a

Modna trgovina
F. Michelitsch, Maribor
Gospoška ulica Št. 14.

Za tovarniško podjetje se proda
dvonadstropna hiša

v velikosti 27·60 × 8·— m zraven sta na dvorišču vezana dva pritlična prizidka v velikosti ena 12·30 × 8·— m, druga 22·— × 4·60 m. Skupna velikost poslonja (Tloris) 480 m² z velikim obzidanim dvoriščem. 1766-a

Hiša stoji ob glavni cesti in tik železnice 5 minut od kolodvora, prostori so svetli, zračni in suhi ter urejeni za vsakovrstno podjetje, tovarno, skladišče itd. Hiša je z opeko močno zidana z obokanimi 3·50 m visokimi poslovnimi lokali v najboljšem stanju ter so vsi omenjeni prostori, kakor stanovanje v drugem nadstropju **pri nakupu takoj na razpolago.** Eventualno se oddajo vsi prostori za večletno dobo proti primerni odkupnini tudi v najem. Resni reflektanti naj se blagovolijo obrniti na lastnika

IG. TOPLAK, strojno mizarstvo,
Celje, Breg štev. 14.

Cena nizka. Pogoji ugodni.

Prodajo se tudi kompletni mizarski stroji.

„Pri nizki ceni"
Ign. Žargi, Ljubljana
Sv. Petra cesta štev. 3.

priporoča cenj. odjemalcem veliko izbiro **raznega perila, prvovrstne svil. flora in vseke vrste damskih, moških in otročjih nogavic ter jumperjev, obleke, predpasnikov, vseke vrste kravat, svilene in pletene samoveznice itd.**

- po priznano nizkih cenah. -

Blago za preveleko šivanje in drugega pohištva v veliki izberi priporoča tvrdka
A. & E. Skaberne
Ljubljana,
Mestni trg 10. 159-a

Podeželske odre

opozarjamo

na najnovejše igre iz zbirke Oder:

Schönherr, ZEMLJA. Življenjska komedija 15 Din, po pošti 75 p več.

Svoboda - Govekar POSLEDNJI MOŽ. Veseloigra, 14 Din, po pošti 75 p več.

Linhart, ŽUPANOVA MICKA. Komedija. **VESELI DAN ali MATIČEK SE ŽENI** Komedija, 20 Din, po pošti 1 Din več.

V kratkem izide: **Nušič - Govekar, NARODNI POSLANEC.**

Naročila sprejema:

Tiskovna zadruga
v Ljubljani, Prešernova 54.

Dostojevski:
„Besi"

Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine. Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge" v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta štev. 19

sprejema vloge na **hranilno knjižico** in **tekoči račun** ter jih obrestuje najugodneje. Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi.